

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1944 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1944/45 under fjärde huvudtiteln, avseende anslagen inom försvarsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Försvarsdepartementet.

1:o) **Försvarsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 1, s. 18—21 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1944) föreslagit riksdagen att

dels å personalförteckningen för försvarsdepartementet under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra 1 förste kanslissekreterare i lönegrad Eo 26 och 1 andre kanslissekreterare i lönegrad Eo 21,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i sagda personalförteckning, som påkallas vid omorganisationen av försvarsdepartementets kommandoexpeditioner i enlighet med vad av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll angivits,

dels besluta att från och med budgetåret 1944/45 följande anslagposter i avlöningsstaten för försvarsdepartementet skola höjas, nämligen posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 8 600 kronor till 99 100 kronor samt posten till rörligt tillägg med 1 400 kronor till 66 400 kronor,

dels ock till Försvarsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 465 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 455 000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att den i 1942 års försvarsproposition förutsatta sammanslagningen av kommandoexpeditionerna hittills icke kunnat äga rum. Organisationsförändringen avser utbyte av de båda befattningarna såsom chefer för lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner mot en befattning såsom chef för en för de tre försvarsgrenarna

gemensam kommandoexpedition i lönegraden Ob 3 eller Ob 2. Såvitt nu kan bedömas, synes det departementschefen vara möjligt att genomföra denna omorganisation från och med den 1 juli 1945. Försiktigtvis bör emellertid även för nästa budgetår av riksdagen utverkas bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarsdepartementet, som äro påkallade vid en omorganisation på sätt nu angivits.

Med hänsyn till att personalorganisationen inom försvarsdepartementets olika byråer är ur arbetssynpunkt delvis olämplig, har nu föreslagits inrättande av två kanslisekreterartjänster, en förste och en andre. Ehuru dessa tjänster icke betingas av den av krisförhållandena påkallade ökningen av arbetets omfattning utan av departementets normala verksamhet, föreslås dock, att de nya tjänsterna uppföras såsom extra ordinarie. I samband därmed böra två amanuens tjänster indragas. Åtgärden medför en kostnadsökning av 4 300 kronor. Vidare föreslås att medel — 4 300 kronor — beräknas för anställande å lantförsvarets kommandoexpedition av ytterligare två kvinnliga skrivbiträden.

Ändringarna i personalorganisationen föranleda en höjning med 1 400 kronor av anslagsposten till rörligt tillägg.

Sammanlagda kostnadsökningen utgör alltså 10 000 kronor.

Utskottet.

Av departementschefens uttalande framgår, att den i 1942 års försvarsproposition förutsatta sammanslagningen av kommandoexpeditionerna torde kunna genomföras från och med den 1 juli 1945. Emellertid bör Kungl. Maj:t äga att jämväl under nästa budgetår få vidtaga de ändringar i personalförteckningen, som betingas av en sådan organisationsförändring.

Kungl. Maj:ts förslag om viss personalförstärkning finner utskottet motiverade och tillstyrker desamma.

Då den verkställda anslagsberäkningen i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) å personalförteckningen för försvarsdepartementet under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 uppföra 1 förste kanslisekreterare i lönegrad Eo 26 och 1 andre kanslisekreterare i lönegrad Eo 21,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i sagda personalförteckning, som påkallas vid omorganisation av försvarsdepartementets kommandoexpeditioner i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1944 angivits,

c) besluta att från och med budgetåret 1944/45 följande anslagsposter i avlöningsstaten för försvarsdepartementet skola höjas, nämligen posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 8 600 kronor till 99 100 kronor samt posten till rörligt tillägg med 1 400 kronor till 66 400 kronor,

d) till *Försvarsdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 465 000 kronor.

2:o) **Försvarsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 21), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en av anslagsbelastningen föranledd höjning med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Centrala förvaltningsmyndigheter.

3:o) **Försvarets civilförvaltning: Avlöningar. Försvarets civilförvaltning: Omkostnader. Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar. Försvarets sjukvårdsförvaltning: Omkostnader. Krigsmaterielverket: Avlöningar. Krigsmaterielverket: Omkostnader. Krigsmaterielverket: Förrädsorganisationen m. m. Arméns fortifikationsförvaltning: Avlöningar. Arméns fortifikationsförvaltning: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 3—5) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

4:o) **Arméns fortifikationsförvaltning: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. Arméns fortifikationsförvaltning: Engångsanskäffning av maskiner m. m. för byggnads- och reparationsberedskapen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 24—45) att för budgetåret 1944/45 anvisa

dels till Arméns fortifikationsförvaltning: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. ett reservationsanslag av 240 000 kronor,

dels ock till Arméns fortifikationsförvaltning: Engångsanskäffning av maskiner m. m. för byggnads- och reparationsberedskapen ett reservationsanslag av 6 300 000 kronor.

Inom vissa verk, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen och flygförvaltningen, ha åtgärder vidtagits för att vid krig eller krigsfara säkerställa tillgången till organiserade arbetsavdelningar för utförande av byggnads- och reparationsarbeten inom respektive verksamhetsområden. De lokala organ, som ingå i denna byggnads- och reparationsberedskap, äro så sammansatta och geografiskt fördelade, att ett hastigt ingripande på skilda arbetsplatser är möjligt.

Under den förstärkta försvarsberedskapen har härutöver behov befunnits föreligga av en allmän byggnads- och reparationsberedskap, sålunda icke avsedd för vissa särskilda verksamhetsområden utan för fullgörande i krig av allmänna arbetsuppgifter, för vilkas utförande samhällets ordinarie arbetsorgan icke förslå. I detta syfte uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 13

februari 1942 åt överbefälhavaren jämte chefen för försvarsstaben samt arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, statens arbetsmarknadskommission och statens industrikommission att enligt vissa angivna huvudlinjer verkställa organisations- och utredningsarbete beträffande inrättande av en sådan byggnads- och reparationsberedskap m. m. Samtidigt förordnades chefen för byggnadskontoret inom arméförvaltningens fortifikationsstyrelse att såsom organisationschef för ifrågavarande beredskap bland annat biträda överbefälhavaren samt chefen för försvarsstaben vid verkställandet av organisations- och utredningsarbetet. Vidare föreskrevs, att — intill dess nämnda utredningsarbete verkställts — byggnads- och reparationsberedskapen skulle omfatta *dels* förutnämnda för vissa verksamhetsområden avsedda arbetsavdelningar, *dels ock* visst antal allmänna avdelningar.

Den centrala ledningen av de allmänna avdelningar, som sålunda provisoriskt inrättats, omhänderhaves av organisationschefen, som för ändamålet till sitt förfogande har en inom fortifikationsstyrelsens byggnadskontor upprättad beredskapssektion. De härav föranledda utgifterna bestridas från vederbörligt förskottsanslag (jfr propositionen 1942: 266, s. 24 f.).

Med skrivelse den 11 februari 1943 har chefen för byggnadskontoret inom arméförvaltningens fortifikationsstyrelse till överbefälhavaren överlämnat den genom beslutet den 13 februari 1942 anbefallda utredningen rörande byggnads- och reparationsberedskapens organisation.

Utredningen har utmynnat i förslag av i huvudsak följande innebörd.

För utförande i krig eller vid krigsfara eller då Kungl. Maj:t eljest så förordnade av byggnads- och reparationsarbeten, som vore nödvändiga för rikets försvar och försörjning, skulle finnas särskilda arbetsavdelningar. Dessa skulle bestå av *dels* lokala organ, *dels* centrala beredskapsavdelningar.

De *lokala organen* skulle uppsättas och disponeras av fortifikationsstyrelsen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, järnvägsstyrelsen, telegrafstyrelsen, vattenfallsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. De skulle i huvudsak organiseras med ämbetsverkens egen personal och maskinella utrustning. Till denna grupp skulle dessutom hänföras de arbetsstyrkor, som för återuppbyggnad eller istandsättande av skadade anläggningar organiserades av personal vid krigsindustriella företag, kommunala verk samt hamnförvaltningar.

De *centrala beredskapsavdelningarna* skulle stå till överbefälhavarens förfogande för att av denne antingen tilldelas ämbetsverk eller företag eller disponeras för erforderliga arbeten under centralorganets ledning. De skulle organiseras av entreprenadfirmor och andra lämpliga företag m. m. enligt avtal eller överenskommelser samt bestå *dels* av kadrar, omfattande befäls- och administrationspersonal samt specialarbetare, *dels* av erforderligt antal icke specialutbildad personal (grovarbetare). Kadern skulle indelas i kaderstomme, undergrupper, maskinskötare och bilförare samt specialarbetare. För handläggning av ärenden rörande byggnads- och reparationsberedskapen skulle inom de olika företagen finnas mobiliseringstjänstemän med ställföreträdare, vilka i regel skulle avlönas av företagen själva.

För organisationen skulle finnas dels en central ledning, dels en distriktsorganisation.

Den *centrala ledningen* skulle fungera i såväl fred som krig. Den skulle förestås av en organisationschef med erforderliga biträden. Organisationschefen skulle såsom direkt föredragande hos överbefälhavaren självständigt handlägga förekommande ärenden.

Organisationens lednings- och kontrollarbete inom landet skulle normalt fördelas på fem *distrikt*. Varje distrikt skulle förestås av en distriktschef, som till sitt förfogande skulle ha erforderliga biträden. Distriktschefen skulle vara anknuten till militärbefälsstab (kärstab eller motsvarande) och föredragande för militärbefälhavaren (kärchef eller motsvarande).

Över förslaget hava yttranden avgivits av chefen för armén, arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, chefen för marinen, marinförvaltningen, chefen för flygvapnet och industrikommissionen.

Det av organisationschefen framlagda förslaget har av överbefälhavaren överarbetats och har statens arbetsmarknadskommission häröver avgivit yttrande.

Efter att hava redogjort för de i ärendet avgivna yttrandena ävensom överbefälhavarens förslag har *departementschefen* för egen del i ärendet anfört följande.

Vid krig torde våldsamma förstörelseaktioner komma att drabba vårt land i första hand genom främmande flygvapen. Dessa aktioner torde främst riktas mot befästningar och mot krigsviktiga anläggningar, vilka betjäna den militära och civila samfärdseln, såsom järnvägar, vägar, broar, hamnar och kanaler, eller vilka eljest äro av vikt för krigsmakten och den civila verksamheten, såsom flygfält, kraftverk och industrier. Det är emellertid att befara, att förstörelseaktionerna kunna komma att avse även bostadsbebyggelse och andra anläggningar av rent civil natur. För att förhindra att samhällslivet genom dylika aktioner snabbt lamslås är det nödvändigt, att de vållade skadorna utan dröjsmål avhjälpas. Med den omfattning skadegörelsen torde få är det uppenbart, att samhällets ordinarie arbetsorgan och arbetsmetoder icke komma att förslå. Genom anlitande av arbetstrupp och genom användning av för tillfället frivilligt och tvångsvis uttagen personal kan arbetskraft i viss utsträckning anskaffas för dessa extraordinära arbetsuppgifter. Krigserfarenheterna giva emellertid vid handen, att dessa åtgärder icke kunna bli tillräckliga. De arbetsuppgifter, som uppkomma, torde ej sällan bli av så speciell natur, att de icke kunna utföras utan tillgång till en särskild för sådana uppgifter lämpad och utrustad arbetsorganisation, som kan insättas vid sidan av de ordinarie militära och civila arbetsorganen. En dylik arbetsorganisation kan icke på kort tid vid krigsfall improviseras. För att den skall kunna snabbt insättas även på svåra uppgifter måste åtgärder redan i fredstid vidtagas för att förse organisationen med kompetenta fackmän och arbetare samt — vilket är av största vikt — med verktyg och arbetsmaskiner av stor kapacitet. Särskilt är det av betydelse, att sådana arbetsredskap hållas i reserv, vilka beräknas icke komma att i tillräcklig omfattning finnas tillgängliga inom landet.

Såsom av redogörelsen i det föregående framgår finnes redan nu i vårt land en dylik byggnads- och reparationsberedskap. Denna har ursprungligen organiserats av vissa ämbetsverk och avsetts för speciella uppgifter — vissa avdelningar för vägar och hamnar, andra för järnvägar, för kraftverk eller för

flygplatser. På sistone ha ytterligare sådana avdelningar upprättats, varför utom ett planerande organ skapats för organisationens fullständigande. En uppenbar brist i de först vidtagna åtgärderna har varit, att dessa icke innefattat upprättandet av avdelningar för allmänna arbeten, exempelvis uppröjande och iståndsättande av skadade samhällen och industrier, anordnande av mera omfattande befästningsanläggningar och dylikt. Denna brist har delvis afhjälpts genom upprättande av ett mindre antal allmänna beredskapsavdelningar. Det centrala organets arbete har inriktats på en vidare utveckling av denna beredskapsorganisation, och det av detta organ framlagda förslag, för vilket i det föregående redogjorts, avser i första hand en utökning av antalet allmänna avdelningar men även anordnandet av en för alla byggnads- och beredskapsavdelningar gemensam ledning.

Då den allmänna byggnads- och reparationsberedskap, som nu finnes, icke till sin omfattning kan anses tillräcklig för de uppgifter, som den vid krigsfall torde få att utföra, finner jag mig böra i anslutning till föreliggande förslag förorda en utbyggnad av densamma. Av ekonomiska och andra skäl är det emellertid uteslutet att uppbygga en organisation, som kan motsvara behovet i alla situationer. På grund härav ligger det så mycket större vikt uppå, att organisationen kommer att utnyttjas på effektivaste sätt. Detta torde icke kunna ske, om ledningen av densamma är fördelad på olika statliga organ. För att möjliggöra ett effektivt utnyttjande böra därför i samband med organisationens kvantitativa förstärkande åtgärder vidtagas för att centralisera ledningen till ett organ. Enighet råder om att detta organ av praktiska skäl bör stå i nära anknytning till den militära krigsledningen. Ehuru byggnads- och reparationsberedskapen kommer att tjäna både civila och militära ändamål, har det med hänsyn till nödvändigheten av att den samordnas med krigsledningen befunnits lämpligt, att organisationen hänföres till försvarsdepartementets verksamhetsområde och att medel för ändamålet anvisas på riksstatens fjärde huvudtitel. Jag upptager därför frågan i detta sammanhang till bedömande och övergår till att granska detaljerna i föreliggande förslag.

De *arbetsavdelningar*, som skola utgöra byggnads- och reparationsberedskapens egentliga arbetsorgan, böra i enlighet med föreliggande förslag vara dels *lokala*, uppsatta av ämbetsverk, krigsindustriella företag, kommunala verk och hamnförvaltningar samt avsedda för verkets eller företagens egna behov, dels *centrala*, uppsatta på grund av avtal med entreprenadfirmor m. fl. genom centralorganets försorg. Sistnämnda avdelningar böra stå till överbefälhavarens omedelbara förfogande och tilldelas antingen ämbetsverk eller företag eller ock direkt disponeras för erforderliga arbeten.

Vad angår de lokala beredskapsavdelningarna torde de åtgärder, som hittills vidtagits av vederbörande ämbetsverk, vara i stort sett tillfyllest. En ökad beredskap på vissa håll vid kommunala anläggningar och enskilda företag synes dock önskvärd. Det blir det nya centralorganets uppgift att vidtaga de åtgärder, som i sådant syfte kunna visa sig erforderliga. I första hand bör man härvid inrikta sig på att få till stånd en effektivisering på frivillighetens väg genom träffande av överenskommelser med kommunala myndigheter och enskilda företagsledningar. Samma väg torde även böra anlitas för reglering av avdelningarnas användning m. m. Skulle denna väg icke visa sig framkomlig, kan fråga uppkomma att med riksdagens medverkan meddela lagligen bindande föreskrifter.

För de centralt organiserade avdelningarna kan icke utnyttjas annan arbetskraft än sådan som vid krigsfall icke behöver tagas i anspråk för krigsmakten, luftskyddet, hemvärnet m. m. Utredningen, som ingått på ett bedömande av i vad mån tillgänglig arbetskraft kan disponeras för dessa avdelningar, har

framlagt förslag om upprättande av ett förhållandevis stort antal sådana avdelningar. I likhet med överbefälhavaren finner jag av statsfinansiella och andra skäl det vara nödvändigt att begränsa antalet avdelningar. För egen del har jag intet att erinra mot det av överbefälhavaren i ämnet framlagda förslaget, beträffande vars innebörd torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande *organisationens ledning* ha olika uppfattningar kommit till synes, detta i fråga om såväl freds- som krigsorganisationen. Med avseende å den centrala ledningen under *fred* har dock enighet i huvudsak rått därom, att de planläggande och förberedande åtgärderna för organisationen böra ombesörjas av ett under chefen för fortifikationsförvaltningens byggnadskontor inrättat organisationskontor, motsvarande den nuvarande beredskapssektionen. För egen del vill jag erinra därom, att 1943 års riksdag (propositionen nr 180, riksdagens skrivelse nr 319) fattat beslut av innebörd, att ett för försvarsväsendets fortifikations- och byggnadsverksamhet gemensamt organ — försvarets fortifikationsförvaltning — skall upprättas sedan det byggnadsprogram, som ingår i försvarets femårsplan, blivit i det närmaste genomfört. Härvid har dock lämnats öppen frågan om utformningen av fortifikations- och byggnadsverksamhetens organisation liksom även frågan i vilka former ett närmare samarbete mellan eller samordnande av den militära och den civila byggnadsverksamheten och fastighetsförvaltningen bör äga rum. Det har förutsatts, att dessa spörsmål skola i sinom tid upptagas till närmare övervägande. I princip har jag intet att erinra mot att beredskapsorganisationens ledning i fred förläggas till ett organisationskontor, anknutet till den myndighet — arméns fortifikationsförvaltning — som, intill dess en centralisering av försvarets fortifikations- och byggnadsverksamhet skett, skall handhava denna verksamhet för armén. Det kan nämligen icke vara välbeträkt att inrätta en fristående myndighet för denna beredskapsorganisation utan det måste vara att föredraga att, såsom också föreslagits, bygga på ett redan befintligt ämbetsverk. Emellertid följer av det sagda, att denna organisationsfråga för närvarande endast kan provisoriskt lösas och måste upptagas till förnyat övervägande i samband med den blivande utredningen rörande centralisering av fortifikations- och byggnadsverksamheten.

I fråga om den centrala ledningen i *krig* ha rätt meningsskiljaktigheter rörande huvudsakligen förhållandet mellan fortifikationsförvaltningen och det centrala beredskapsorganet.

Av utredningsmannen har hävdats, att sistnämnda organ ävensom fortifikationsförvaltningens byggnadskontor borde utgöra en självständig enhet, i väsentliga delar direkt underställd överbefälhavaren genom chefen för byggnadskontoret, vilken i egenskap av organisationschef skulle ingå i högkvarteret. Chefen för armén och arméförvaltningens fortifikationsstyrelse ha däremot gjort gällande, att styrelsen icke borde berövas sitt byggnadskontor, då det som bäst behövdes. I stället borde ett nytt byggnadskontor inrättas och anslutas till organisationskontoret. Vidare har överbefälhavaren framhållit att, då beredskapsorganisationens byggnadskontor enligt utredningens förslag skulle handhava vissa arbetsuppgifter för fortifikationsförvaltningen och således i dessa avseenden vara underställd chefen för detta verk, en dualism skulle uppstå, ägnad att skapa kompetensvister och friktioner. Överbefälhavaren har i stället förordat, att organisationskontoret i krig likaväl som i fred inordnas i fortifikationsförvaltningen samt att den teknisk-ekonomiska ledningen regelmässigt handhaves av detta verk, medan organet i fråga om administrativ ledning blir direkt underställt överbefälhavaren.

För egen del vill jag framhålla, att det i detta sammanhang icke synes erforderligt att taga slutlig ståndpunkt till förevarande krigsorganisatoriska spör-

mål. På Kungl. Maj:t måste få ankomma att i ämnet utfärda erforderliga bestämmelser. Då emellertid den fredsorganisation, som nyss angivits, måste bedömas mot bakgrunden av den blivande krigsorganisationen, anser jag mig böra i korthet angiva min egen uppfattning i sistnämnda fråga.

Det synes mig böra fastslås, vad som torde framgå av det redan sagda, att krigsorganisationen bör så nära som möjligt överensstämma med fredsorganisationen. Skapandet av ett nytt ämbetsverk i krig bör således icke ifrågakomma. Jag förutsätter därför, att organisationskontoret även i krig bör ingå i fortifikationsförvaltningen. Härigenom vinner man bland annat, att någon rubbning i fråga om den ekonomiska förvaltningen icke behöver ske vid krig. Vid krig uppkommer emellertid frågan om den teknisk-ekonomiska ledningen av de arbeten för vilka beredskapsavdelningarna skola utnyttjas. Dessa arbeten torde kunna indelas i följande grupper:

- a) militära arbeten (befästningsanläggningar och dylikt),
- b) övriga arbeten — militära eller civila — vid vilka ledningen av och kontrollen över arbetenas utförande kan uppdragas åt ämbetsverk, kommunala verk, industriföretag och andra organ eller företag,
- c) övriga civila arbeten.

I likhet med överbefälhavaren anser jag, att den teknisk-ekonomiska ledningen av de beredskapsavdelningar, som till komplettering av lokala byggnads- och reparationsavdelningar ställas till förfogande för utförande av de under b) angivna arbetena, bör ankomma på vederbörande verk eller företag, där icke i särskilda fall avsteg från denna regel bör ske. Samma princip bör gälla beträffande de med a) betecknade arbetena. Ledningen av dessa arbeten och av de centrala beredskapsavdelningar, som ställas till förfogande för arbetenas utförande, bör alltså ankomma på chefen för fortifikationskåren med biträde av vederbörande militära förvaltningsmyndigheter. Såsom överbefälhavaren anför kan emellertid fall förekomma då det kan vara lämpligt att överflytta den teknisk-ekonomiska ledningen av dessa arbeten på beredskapsorganet och den distriktsorganisation, som enligt det följande bör stå till dess förfogande. Detta kan exempelvis vara önskvärt med hänsyn till den i olika sammanhang påtalade bristen på militär-teknisk befälspersonal. Det torde också kunna sägas vara ett allmänt önskemål, att den militära befästningsorganisationen bör ägna sig främst åt militära och militärtekniska angelägenheter och överlåta utförandet av anläggningarna på därför lämpade organ. Vad slutligen angår de under c) angivna arbetena må erinras, att de större kommunerna och vissa industrier redan förfoga över kvalificerade organisationer och lokala beredskapsavdelningar, som i första hand kunna tagas i anspråk. Det är vidare att märka, att i krig till väsentlig del bortfalla de byggnadsarbeten, som arméns fortifikationsförvaltning liksom även flygförvaltningens byggnadsavdelning och marinförvaltningens fortifikationsavdelning i fred ombesörja. Byggnadsverksamheten måste nämligen i krig omställas att avse endast sådana arbeten, som äro nödvändiga att i krig utföra. Hit höra främst de arbetsuppgifter, som ankomma på beredskapsavdelningarna. Någon svårighet bör därför icke föreligga för fortifikationsförvaltningen att genom sitt byggnadskontor, eventuellt förstärkt med från marin- och flygförvaltningarna överflyttad personal, handhåva den teknisk-ekonomiska ledningen även av de under c) angivna arbetena. Detta utesluter dock icke, såsom överbefälhavaren förutsatt, att beredskapsorganisationen bör kunna när så prövas lämpligt få i uppdrag att leda även dessa arbeten.

Den administrativa ledningen av verksamheten i krig bör handhas av organisationskontoret och regionalt av dess distriktsorganisation. Ehuru ingående i fortifikationsförvaltningen bör organisationskontoret i administrativt hänseende av förut angivna skäl vara direkt underställt överbefälhavaren.

Jag förordar alltså, att organisationskontoret i krig liksom i fred ingår i arméns fortifikationsförvaltning och att den erforderliga centrala ledningen vid krig utövas av överbefälhavaren. Jag har intet att erinra mot att fortifikationsförvaltningens nuvarande byggnadskontor och det nya organisationskontoret samordnas under en gemensam chef, organisationschef, som blir föredragande inför överbefälhavaren i administrativa frågor samt i frågor rörande den teknisk-ekonomiska ledningen av sådana arbeten, vilkas ledning nämnde chef fått sig anförtrödd.

I likhet med arbetsmarknadskommissionen kan jag icke finna det behöfligt, att vid överbefälhavarens sida ställes ett rådgivande organ för uppehållande av kontakten med respektive ämbetsverk. Det samarbete, som på detta område självfallet måste komma till stånd, torde lätt nog kunna ske utan särskilda organisatoriska anordningar, som kunna tynga arbetet.

Den *distriktsorganisation*, som bör ingå i byggnads- och reparationsberedskapen, bör visserligen förberedas redan under fred men icke träda i verksamhet förrän vid mobilisering eller då Kungl. Maj:t eljest kan finna så påkallat. Distriktsorganisationen kommer således under fredsförhållanden regelmässigt icke att föranlida kostnader för statsverket. Med beaktande av att det av mig i det föregående framlagda förslaget innebär en ej oväsentlig begränsning av antalet centralt organiserade avdelningar i förhållande till utredningsmannens förslag och med hänsyn jämväl till att endast en del av avdelningarna beräknas komma att utföra arbeten under centralorganets ledning bör enligt min mening distriktsorganisationens personalkader kunna nedskäras. I detta sammanhang torde det dock icke vara erforderligt att närmare ingå på detaljerna i denna mobiliseringsorganisation. På Kungl. Maj:t lärers få ankomma att efter förslag av organisationschefen angiva riktlinjerna för dess uppbyggande.

I utredningen har förutsatts, att den ledande *personal*, som icke redan i fred är anställd vid fortifikationsstyrelsens byggnadskontor, samt kaderpersonal och i organisationen namneligen registrerade grovarbetare skola genom privaträttsligt verkande utfästelser bindas till tjänstgöring i krig inom byggnads- och reparationsberedskapen. Uttagning enligt lagen om tjänsteplikt skall ske endast i mån av vägran att fullgöra sådan utfästelse. Mot dessa förslag finner jag intet att erinra men utgår i likhet med överbefälhavaren från att den värnpliktiga personalen kommer att krigsplaceras vid organisationen. Vid utredningen har vidare förutsatts, att personalen vid tjänstgöring i organisationen skall avlönas efter den tjänsteställning den intager inom densamma med tillbörligt hänsynstagande till de löneförmåner, som åtnjutas i det ordinarie fredsarbetet. Personal, som i fredstid avlönas enligt kollektivavtal eller på annat sätt, skall enligt förslaget vid tjänstgöring i beredskapsavdelning avlönas enligt tjänstepliktslagens bestämmelser, därest icke vissa pågående förhandlingar för åstadkommande av särskilt enhetsavtal giva resultat. I princip har jag intet att erinra mot dessa riktlinjer.

Den till organisationen knutna personalen bör i enlighet med förslaget beväpnas för självförsvar samt för försvar av arbetsplatser och anläggningar. För att folkrättsligt markera dess ställning synes det lämpligt, att personalen anslutes till hemvärnets men inom detta, på sätt i utredningen föreslagits, sammanhållas såsom en enhet, benämnd *driftvärn* till skillnad från det allmänna hemvärnets. I hemvärnskungörelsen böra vidtagas härav betingade ändringar och tillägg, vilka torde kunna utformas i huvudsaklig överensstämmelse med ett i utredningen därutinnan framlagt förslag. Jämväl böra meddelas särskilda bestämmelser om ersättning till personal för tjänstgöring i driftvärn. De i sådant avseende föreslagna bestämmelserna ha grundats på nu gällande föreskrifter om ersättning åt personal vid hemvärnets ävensom på av Kungl.

Maj:t den 19 september 1941 meddelade bestämmelser om ersättning till personal vid vissa lokala beredskapsavdelningar. De förordade bestämmelserna synas mig kunna godtagas. I detta sammanhang vill jag framhålla, att jag utgår från att i fred särskilda ersättningar för telefon och expenser åt driftvärnschef samt distriktsbefälhavare och förbandschef vid driftvärnet regelmässigt icke skola erfordras, detta i motsats till vad fallet är beträffande det allmänna hemvärnets.

Av det redan sagda framgår, att i fred distriktsorganisationen icke skall vara i verksamhet. Ej heller skola i fred de i organisationen ingående beredskapsavdelningarna vara i verksamhet till den del dessa icke genom övningar skola förberedas för sina uppgifter. Däremot är det erforderligt, att *centralorganet* redan i fredstid finnes tillgängligt för verksamhetens planläggande och organiserande. Det nu existerande centralorganet — beredskapssektionen inom fortifikationsförvaltningens byggnadskontor — sysselsätter för närvarande en personal av sju personer, samtliga i arvodesställning, och bekostas med ianspråktagande av förskottsstaten för försvarsväsendet. Med de ökade arbetsuppgifter, som komma att bliva en följd av ett utbyggande av byggnads- och reparationsberedskapen på sätt av mig förordats, torde den angivna personalen icke bliva tillräcklig. En viss personalförstärkning synes därför ofrånkomlig. De årliga kostnaderna för den nuvarande centrala organisationen kunna, enligt vad jag inhämtat, beräknas till 45 000 kronor för avlöningar och till 15 000 kronor för omkostnader. Utredningsmannen har beräknat kostnaderna för nästa budgetår för det av honom föreslagna centralorganet och för övningar m. m. till sammanlagt 508 000 kronor, varav för avlöningar 125 000 kronor. Överbefälhavaren har beräknat motsvarande kostnader till 481 000 kronor respektive 88 000 kronor, i vilket belopp icke ingå rörliga tilläggsförmåner.

En begränsning av centralorganet bör även enligt min mening kunna genomföras vid ett biträdande i princip av det av mig i det föregående framlagda förslaget. I fred torde det sålunda vara möjligt att åt personer med deltidssysselsättning uppdraga arbetsuppgifter i större omfattning än utredningsmannen räknat med. Fastare anställning för personalen bör i varje fall tills vidare icke ifrågakomma. För egen del anser jag mig böra beräkna de sammanlagda årliga avlöningskostnaderna för fredsorganisationen till 120 000 kronor under uppbyggnadstiden, motsvarande budgetåret 1944/45, samt till 85 000 kronor för tiden därefter. För omkostnader beräknar jag ett årligt belopp av 45 000 kronor och för övningar m. m. 240 000 kronor. Samtliga dessa kostnader böra från och med nästa budgetår anvisas å riksstaten för arméns fortifikationsförvaltning, varvid beloppet å 240 000 kronor torde böra uppföras såsom ett särskilt anslag av reservationsanslags natur, benämnt Arméns fortifikationsförvaltning. Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. Beträffande dispositionen av ifrågavarande medel torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser. Däremot torde kostnaderna för särskilda åtgärder för säkerställande av beredskapen hos entreprenadfirmornas utnyttjade maskinutrustning samt beträffande avregistrerade bilar, för vilka ändamål jag beräknar tillhoppa 60 000 kronor, med hänsyn till utgifternas karaktär av omedelbara beredskapskostnader böra belasta förskottsstaten för försvarsväsendet. Under innevarande budgetår torde de löpande kostnaderna för organisationen få bestridas i samma ordning som hittills skett. Vid kostnadsberäkningarna har jag utgått från att rörliga tilläggsförmåner icke skola förekomma.

Vid krig blir en avsevärd utökning av den hos centralorganet anställda personalen nödvändig. Denna fråga, som har avseende å mobiliseringsorganisa-

tionen, torde icke böra i detta sammanhang upptagas. Jag vill dock framhålla, att särskild överdirektör icke bör bliva av behovet påkallad.

Till de åtgärder, som äro nödvändiga att vidtaga redan under fred, hör *anskaffandet av maskiner och materialier* för organisationens behov. I viss utsträckning kunna sådana beräknas komma att finnas tillgängliga för organisationens räkning i statens eller kommuns ägo, hos de entreprenad-firmor, som skola uppsätta beredskapsavdelningar, eller hos andra företag. Förrådshållningen bör därför begränsas till vad som är ofrånkomligt för att täcka konstaterade brister, detta icke minst med hänsyn till den knapphet på viss materiel, som nu föreligger. Den anskaffning, som prövas böra komma till stånd, bör ske med varsamhet och i samråd med vederbörande krisorgan. En överarbetning av de i utredningen framlagda beräkningarna av engångskostnaderna har givit vid handen, att en begränsning av dessa är möjlig. Det bör emellertid anmärkas, att redan det i det föregående omnämnda av organisationschefen beräknade medelsbehovet av honom själv avsevärt nedskurits i förhållande till vad som betraktats såsom önskvärt för organisationen. Den ytterligare beskärning, som senare vidtagits, har väsentligen möjliggjorts genom den av mig förordade minskade omfattningen av organisationen. Härutöver ha vissa kostnadsbesparingar prövats möjliga att ernå utan att därigenom organisationens effektivitet äventyras. I överensstämmelse härmed får jag under hänvisning till den närmare utredning, som inhämtas av handlingarna i ärendet, förorda, att medel anvisas för anskaffande av byggnadsmaskiner m. m. med 5.5 miljoner kronor, av byggnadsmaterialier med 4 miljoner kronor, av vissa kontorsutensilier samt materialier för förläggning och förplägnad med 0.67 miljoner kronor ävensom av personlig utrustning samt för oförutsedda behov med 2.13 miljoner kronor. Ett sammanlagt belopp av *12 300 000 kronor* skulle således erfordras för engångsanskaffning. I vad mån dessa medel komma att disponeras blir, såsom av det anförda framgår, i viss mån beroende av möjligheterna att under nuvarande förhållanden ställa materiel till förfogande.

Skulle förhållandena icke påkalla ett insättande av organisationen utan densamma skulle finnas böra efter inträdda normala förhållanden avvecklas — något som dock icke torde vara i och för sig sannolikt — är det troligt att en del av de sålunda nedlagda kostnaderna kunna återvinnas genom avyttring av inköpta maskiner och materialier. Storleken av de medel, som på detta sätt kunna återvinnas, är beroende av många ovissa faktorer och kunna icke med större grad av sannolikhet beräknas. En approximativ kalkyl har emellertid utvisat ett återvinningsvärde av i runt tal 4 000 000 kronor, varför nettokostnaden skulle utgöra något över 8 000 000 kronor. I detta sammanhang vill jag understryka, att maskiner o. dyl. böra, så länge de kvarbliva i kronans ägo, i den utsträckning så är möjligt komma till användning i första hand vid statliga arbeten men jämväl — mot skälig ersättning — vid andra arbeten. Vissa av de maskiner, som avses skola anskaffas och som ha en kapacitet avsevärt överstigande den tidigare i vårt land förekommande, torde i sådant fall kunna bliva av ej oväsentlig ekonomisk betydelse.

För bedömande av spörsmålet, om medel för bestridande av ifrågavarande kostnader böra beräknas inom eller utom den för den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter av 1942 års riksdag angivna kostnadsramen, synes det mig vara av vikt att beakta, att den föreslagna beredskapsorganisationen icke uteslutande är betingad av militära behov utan även tjänar andra ändamål. Det synes mig med hänsyn härtill icke riktigt, att samtliga kostnader av såväl löpande som engångsnatur skola beräknas inom sagda kostnadsram. Å andra sidan finner jag icke heller rimligt,

att alla kostnaderna bestridas utom ramen. Jag anser mig fördenskull böra förorda en sådan fördelning, att de årliga kostnaderna för fredsorganisationen beräknas inom berörda kostnadsram, medan för engångsanskaffningen medel anvisas utanför densamma. Denna lösning synes mig lämpligast bland annat av den anledningen, att vid gynnsamma förhållanden en återvinning av engångskostnaderna i viss utsträckning kan tänkas och att i varje fall, såsom förut anförts, vissa inkomster torde uppstå vid materielens utlåning under fred.

Materielanskaffningen synes böra, i den mån så är möjligt, omedelbart igångsättas. Senare denna dag i samband med äskande av anslag å tilläggsstat kommer jag därför att hemställa om anvisande av ett belopp av 6,000,000 kronor för ändamålet för innevarande budgetår. För nästa budgetår bör anvisas det återstående beloppet, $(12,300,000 - 6,000,000 =)$ 6,300,000 kronor. De sålunda anvisade anslagen, vilka böra erhålla reservationsanslags karaktär, torde få disponeras på sätt av Kungl. Maj:t föreskrives i huvudsaklig överensstämmelse med de i det föregående angivna beräkningsgrunderna.

Utskottet.

Utmärkande för det moderna kriget är att krigshandlingarna utspelas icke blott vid fronterna utan förstörelseaktioner riktas även mot sådana inom övriga delar av landet befintliga anläggningar, som äro av vital betydelse för riksförsvaret och folkförsörjningen, ävensom mot bebyggelser av rent civil natur. För att möjliggöra och underlätta samhällslivets funktioner är det av stor betydelse, att de uppkomna skadorna snabbt avhjälpas.

Framhållas må att redan nu finnes en byggnads- och reparationsberedskap, avsedd att vid krig eller krigsfara säkerställa tillgången till organiserade arbetsavdelningar för utförande av vissa byggnads- och reparationsarbeten. Denna beredskap är emellertid knuten till vissa ämbetsverks verksamhetsområden och är av lokal natur. Krigsindustriella och därmed jämförliga anläggningar hava hittills saknat beredskapsorgan. Under senaste tiden har ifrågavarande beredskap dock utökats med vissa allmänna avdelningar, varjämte ett planerande organ skapats, nämligen en för ändamålet förordnad organisationschef, vilken till sitt förfogande har en inom fortifikationsförvaltningens byggnadskontor upprättad beredskapssektion.

Då beredskapen på förevarande område icke ansetts vara till sin omfattning tillräcklig för de uppgifter, som den vid krigsfara torde få att utföra, har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag till en utbyggnad av densamma främst genom en utökning av antalet hittills upprättade allmänna avdelningar men även genom anordnande av en för alla byggnads- och beredskapsavdelningar gemensam ledning. Sålunda skulle finnas ett centralt organ dels för den administrativa ledningen av verksamheten, dels ock för utövandet av viss teknisk-ekonomisk ledning. I förstnämnda hänseende skulle tillkomma ett under chefen för fortifikationsförvaltningens byggnadskontor inrättat organisationskontor, motsvarande den nuvarande beredskapssektionen. Den centrala teknisk-ekonomiska ledningen skulle utövas av fortifikationsförvaltningens byggnadskontor ifråga om sådana arbeten, som icke kunde hänföras till annat ämbetsverk. Fortifikationsförvaltningens nuvarande byggnadskontor och det nya organisationskontoret skulle samordnas under en gemen-

sam chef, organisationschef, som blir föredragande inför överbefälhavaren i administrativa frågor samt i frågor rörande den teknisk-ekonomiska ledningen av sådana arbeten, vilkas handhavande nämnde chef fått sig anförtrött.

Mot de av departementschefen uppdragna riktlinjerna för utbyggnad av den allmänna byggnads- och reparationsberedskap, som nu finnes, synes knappast något vara att erinra i annan mån än att det måhända kan ifrågasättas om icke de krav, som ansetts böra ur effektivitetssynpunkt ställas på denna beredskap kunnat tillgodoses med en mindre omfattande organisation än den av Kungl. Maj:t föreslagna. På i propositionen anförda skäl och med hänsyn till rådande förhållanden anser sig utskottet dock böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet förutsätter emellertid, att kostnaderna för förslaget genomförande så långt möjligt är hållas nere, dock givetvis utan att organisationens effektivitet därigenom äventyras. Utskottet utgår vidare från att organisationen icke uppbygges på sådant sätt eller så fastläses att den får karaktär av permanent institution. Enligt utskottets mening skall nämligen möjlighet föreligga att, sedan erfarenhet vunnits och normala förhållanden inträtt, till omprövning upptaga frågan om organisationens fortsatta bestånd.

Vad beträffar detaljerna i det föreliggande förslaget finner utskottet sig kunna i allt väsentligt ansluta sig till vad departementschefen härutinnan anfört.

För förslaget genomförande har departementschefen räknat med dels årskostnader, dels ock engångskostnader. De sammanlagda årliga avlöningskostnaderna för fredsorganisationen hava uppskattats till 120 000 kronor under uppbyggnadstiden samt till 85 000 kronor för tiden därefter. För omkostnader har beräknats ett årligt belopp av 45 000 kronor samt för övningar m. m. 240 000 kronor för år. Sistnämnda belopp har ansetts böra uppföras i riksstaten för nästa budgetår som ett särskilt reservationsanslag. Utskottet har funnit sig böra tillstyrka den föreslagna medelsanvisningen. Engångskostnaderna hava uppskattats till 12 300 000 kronor, av vilket belopp 6 000 000 kronor skulle anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår, medan återstoden i nu förevarande sammanhang äskats för nästa budgetår. Mot de begärda anslagsbeloppen synes icke något vara att erinra. Beträffande medelsanvisningen å 6 000 000 kronor kommer utskottet i särskilt utlåtande denna dag att göra hemställan.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Arméns fortifikationsförvaltning: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.* ett reservationsanslag av 240 000 kronor;

b) till *Arméns fortifikationsförvaltning: Engångsanskaffning av maskiner m. m. för byggnads- och reparationsberedskapen* ett reservationsanslag av 6 300 000 kronor.

5:o) **Arméförvaltningen: Avlöningar. Arméförvaltningen: Omkostnader. Marinförvaltningen: Avlöningar. Marinförvaltningen: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 7) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

6:o) **Marinförvaltningen: Inredning och utrustning m. m. av nybyggnad för marinens myndigheter.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, sid. 46—48) att till Marinförvaltningen: Inredning och utrustning m. m. av nybyggnad för marinens myndigheter för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

Å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 anvisades ett anslag av 630 000 kronor, avsett för uppförande av en tillbyggnad till marinens ämbets-hus å Ladugårdsgärde.

För inredning och utrustning m. m. för nämnda tillbyggnad har marinförvaltningen nu begärt ett anslag av 66 000 kronor.

Departementschefen, som utgår från att nyanskaffningen av möbler väsentligen skall avse sådana av standardtyp och att befintliga möbler och inventarier i görligaste mån utnyttjas, anser medelsanvisningen kunna begränsas till 55 000 kronor

Utskottet.

Utskottet, som vill understryka angelägenheten av att ifrågavarande kostnader så långt möjligt hållas nere, tillstyrker det äskade anslaget och får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinförvaltningen: Inredning och utrustning m. m. av nybyggnad för marinens myndigheter* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 55,000 kronor.

7:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar. Flygförvaltningen: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 9) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

8:o) **Försvarsstaben: Avlöningar. Försvarsstaben: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 10) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

9:o) **Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet.** Försvarsstaben: **Vissa arbeten å mobiliseringsverket.** Försvarsstaben: **Fältövningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 49 och 50), vilka i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebära oförändrade belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Försvarsstaben: Krigshistoriska avdelningens verksamhet* ett reservationsanslag av 7 500 kronor;

b) till *Försvarsstaben: Vissa arbeten å mobiliseringsverket* ett reservationsanslag av 30 000 kronor;

c) till *Försvarsstaben: Fältövningar m. m.* ett reservationsanslag av 7 500 kronor.

Armén.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

10:o) **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 12) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed anmäles.

11:o) **Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13, s. 51 och 52) att till Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 460 000 kronor och har under femårsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 584 000 kronor för år.

Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär en anslagsminskning med 120 000 kronor, tillstyrkes av utskottet, som hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

12:o) **Armén: Avlöningar till personal å reservstat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, s. 52—54) att till Armén: Avlöningar till personal å reservstat för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 370 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 300 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att arméns reservstat utökas med 2 överstelöjtnantsbeställningar och 1 majorsbeställning samt fältveterinärkårens reservstat med 1 fältveterinär och 1 regementsveterinär. Kostnaderna för avlöningar beräknas till 1 263 000 kronor. Kostnaderna för tjänstgöringstrakamenten beräknas till 105 000 kronor, vartill komma 2 500 kronor till reservstaten för furirer vid Gotlands trupper. Medelsbehovet under anslaget skulle alltså utgöra, i runt tal, 1 370 000 kronor.

Utskottet.

De föreslagna utökningarna av arméns och fältveterinärkårens reservstater tillstyrkas av utskottet, som lämnat den verkställda beräkningen av medelsbehovet under anslaget utan erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 370 000 kronor.

13:o) **Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 54) och med förmålan, att anslaget upptagits med ungefär samma belopp, som under uppsättningsperioden 1942/47 genomsnittligt beräknats för år, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

14:o) **Armén: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 16) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

15:o) **Armén: Ekiperingersättningar.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 55 och 56), innebärande oförändrat anslagsbelopp, får utskottet, som icke haft något att erinra mot att de för innevarande budgetår gällande grunderna i fråga om ekiperingshjälp till reservpersonalen gives giltighet jämväl under nästa budgetår, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

16:o) **Armén: De värnpliktigas avlöning.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 18) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

17:o) **Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19, s. 58 och 59) att till Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 730 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 800 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 680 000 kronor för år.

Antalet tjänstgöringsdagar för nästkommande budgetår, inklusive sådana dagar för vapenfria värnpliktiga, har beräknats till omkring 14 400 000 mot 15 700 000 för innevarande budgetår, innebärande en minskning med omkring 8,3 procent. Medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1944/45 har därför beräknats till ett belopp, som med omkring 8,3 procent understiger det för innevarande budgetår beräknade eller till 730 000 kronor. Anledningen till att detta belopp är högre än vad som förutsatts i försvarsbeslutet är — förutom ökat antal tjänstgöringsdagar — den år 1942 beslutade höjningen av familjebidragen.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 730 000 kronor.

Sjukvård.

18:o) **Armén: Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20, s. 60—62) att till Armén: Sjukvård för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 050 000 kronor och har för femårsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 971 000 kronor för år.

Anslaget har för nästa budgetår beräknats enligt samma grunder som för innevarande budgetår. Då köks- och servisbiträden vid matinrättningar vid militära förband och skolor numera kunna erhålla extra ordinarie anställning, har departementschefen räknat med att vissa extra ordinarie biträdesbefattningar skulle inrättas för armén och att kostnaderna för dessas avlöning skulle överföras från arméns mathållningsanslag till vederbörligt avlöningsanslag ävensom att i anledning därav sjukvårdskostnaderna för sagda personal skola utgå från förevarande anslag.

Mot de tillämpade grunderna för beräkandet av medelsbehovet under arméns sjukvårdsanslag har utskottet icke funnit anledning till erinran liksom ej heller mot att sjukvårdskostnaderna för extra ordinarie köks- och

Utskottet.

servisbiträden vid matinrättningar vid militära förband och skolor bestridas från nämnda anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

19:o) **Armén: Sjukvårdsmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21, s. 62—64) att till *Armén: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 590 000 kronor.

Anslaget har beräknats enligt samma grunder som för innevarande budgetår. Kostnaderna för fredssjukvårdsmateriel hava uppskattats till 193 000 kronor och för krigssjukvårdsmateriel till 350 000 kronor.

Enligt beslut den 24 januari 1941 har Kungl. Maj:t anvisat 700 000 kronor för engångsanskäffning av viss sjukvårdsmateriel för hemvärdet. Å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål äskats ytterligare 340 000 kronor, av vilket belopp av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse tidigare äskats 300 000 kronor å förskottsstat. Arméförvaltningen har nu föreslagit, att för underhåll och vård av nämnda materiel ävensom för löpande mindre anskaffningar måtte beräknas ett belopp av 50 000 kronor under förevarande anslag. Departementschefen har icke funnit något att erinra mot vad sålunda föreslagits. Sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår skulle alltså utgöra i avrundat tal 590 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet vill erinra om att innevarande års riksdag å tilläggsstat anvisat ett anslag av 340 000 kronor till engångsanskäffning av viss sjukvårdsmateriel för hemvärdet. För underhåll och vård av nämnda materiel m. m. har i nu förevarande sammanhang beräknats 50 000 kronor. Utskottet tillstyrker, att riksdagen anvisar beloppet i fråga. Då beräkningen av anslaget i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 590 000 kronor.

Resor och militärtransporter.

20:o) **Armén: Inskrivnings- och färdkostnader.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 64 och 65), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till minskat antal värnpliktiga föranledd sänkning med 100 000 kronor, får utskottet, som icke haft något att erinra mot att kostnaden för i samband med 1944 års inskrivningsförrättningar anordnade psykologiska prov må bestridas från förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Inskrivnings- och färdkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

21:o) **Armén: Reseersättningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23, s. 65 och 66) att till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 200 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 1 355 000 kronor för år.

Departementschefen har ansett, att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva i vad mån det kan vara möjligt att inom ramen för det nu äskade anslaget genom jämkningar i anslagsdispositionen tillgodose behovet av ökade medel för bestridande av rese- och traktamentskostnader inom de nordliga försvarsområdena.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, vilket överensstämmer med det för innevarande budgetår anvisade, liksom ej heller mot vad departementschefen i ärendet anført, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

22:o) **Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 66 och 67), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär oförändrade grunder och anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

Expenser m. m.

23:o) **Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 67 och 68), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 100 000 kronor, får utskottet under erinran, att anslaget för femårsperioden 1942/47 beräknats till omkring 8 820 000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor.

24:o) **Armén: Övriga expenser m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 68 och 69), vilket innebär oförändrat anslagsbelopp. Det

bör få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av stat närmare överväga anslaget fördelning mellan olika ändamål. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 435 000 kronor.

25:o) **Armén: Publikationstryck.** Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 69 och 70) innebär oförändrat anslagsbelopp. I enlighet med förslaget och under erinran, att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 220 000 kronor för år samt att kostnadsökningen i förhållande härtill är föranledd av inträffade prisstegringar, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Publikationstryck* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

Mathållning m. m.

26:o) **Armén: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28, s. 70 och 71) att till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 28 900 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 33 000 000 kronor. Medelsbehovet beräknades efter en portionskostnad av 150 öre för man och tjänstgöringsdag.

För nästa budgetår har räknats med samma portionskostnad som för innevarande budgetår. Med utgångspunkt från 19 250 000 tjänstgöringsdagar beräknas medelsbehovet under anslaget till i runt tal 28 900 000 kronor.

Utskottet.

Med förmälan att minskningen av anslaget i jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår är föranledd dels av att kostnaderna för avlöning av köks- och servisbiträden vid försvarets matinrättningar avses från och med nästa budgetår överföras till avlöningsanslag, dels ock av minskat antal tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga, får utskottet, som tillstyrker det äskade anslaget, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 28 900 000 kronor.

27:o) **Armén: Furagering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29, s. 72 och 73) att till *Armén: Furagering* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 4 600 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 4 700 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har departementschefen utgått från de priser, vilka tillämpats vid beräkningarna för innevarande budgetår, dock att halmpriset ansetts kunna reduceras från 5 till 4 öre per kg. I enlighet härmed beräknas furageringskostnaderna till 4 576 100 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle från och med nästa budgetår från förevarande anslag bestridas jämväl kostnaderna för hundarnas utfodring. Dessa kostnader hava beräknats till 28 000 kronor.

Utskottet har icke haft något att erinra mot att rationskostnaderna för arméns hundar från och med nästa budgetår bestridas av anslaget till furagering liksom ej heller mot det härför beräknade beloppet. Då anslagsberäkningarna i övrigt tillstyrkas av utskottet, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Armén: Furagering* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 4 600 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

28:o) **Armén: Munderingsutrustning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30, s. 73—75) att till *Armén: Munderingsutrustning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 17 000 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 18 175 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 15 840 000 kronor för år.

Med utgångspunkt från hittills tillämpade grunder har medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknats till 17 110 000 kronor. Nämda belopp har med hänsyn, bland annat, till att den planerade centraliseringen av tvätt- och reparationstjänsten kan beräknas bli till en mindre del genomförd under nästa budgetår ansetts kunna minskas till 17 000 000 kronor.

Utskottet, som tillstyrker att medel för ifrågavarande ändamål anvisas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Armén: Munderingsutrustning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 17 000 000 kronor.

29:o) **Armén: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31, s. 75—78) att till *Armén: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 225 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår under beteckningen *Armén: Kasern- och förplägnadsutredning* uppfört med 2 300 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 2 115 000 kronor för år.

Departementschefen har icke ifrågasatt någon ändring i förhållande till

innevarande budgetår av de dagskostnadsbelopp, som ligga till grund för uppskattningen av medelsbehovet under förevarande anslag.

Då det icke syntts möjligt, att helt bestrida kostnaderna för anskaffning och underhåll av musikmateriel från arméns musikfond, har departementschefen förordat att bidrag därtill utgår från förevarande anslag. Bidraget i fråga har beräknats till 25 000 kronor. På grund härav föreslås att anslaget beteckning ändras till *Armén: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.*

Utskottet.

Utskottet finner sig kunna tillstyrka, att ett bidrag av 25 000 kronor för bestridande av kostnader för anskaffning och underhåll av musikmateriel anvisas från förevarande anslag, vilket föranleder ändrad anslagsbeteckning. Då uppskattningen av medelsbehovet i övrigt under anslaget icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 225 000 kronor.

30:o) **Armén: Anskaffning av intendenturmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32, sid. 78—81) att till *Armén: Anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 000 000 kronor.

Såvitt anginge — förutom nu ifrågavarande anslag — anslagen till anskaffning av tygmateriel för armén, till fartygsbyggnader för flottan, till förstärkning av kustartilleriförsvaret, till anskaffning av flygmateriel samt till engångsanskaffning av ammunition för armén och flygvapnet har 1942 års riksdag godkänt den anslagstekniska anordningen, att anskaffningskostnaderna skola bestridas från reservationsanslag — s. k. kvotanslag — så beräknade att de för hela perioden uppgå till ett mot sagda kostnader svarande sammanlagt belopp men för vart och ett av de i perioden ingående fem budgetåren bestämmes till en femtedel av sagda belopp — eller till det högre eller lägre belopp, som erfordras för att ernå en jämn fördelning över femårsperioden av försvarskostnaderna — med rätt för Kungl. Maj:t att medgiva anslagens överskridande inom ramen för de av riksdagen fastställda totala kostnadsbeloppen. De överskridanden eller besparingar, som uppkomma på anslagen, komma alltså vid periodens slut att motväga varandra.

I de kostnadsberäkningar, som lägo till grund för 1942 års försvarsbeslut, beräknades kostnaderna för vissa engångsanskaffningar av intendenturmateriel under femårsperioden 1942/47 till 48 500 000 kronor. Av detta belopp belöpte 33 480 000 kronor å sådan materiel, som erfordrades för fyllandet av behovet av mobiliseringsutrustning och som bestritts med anlåtande av medel från ett för budgetåret 1941/42 anvisat förskottsanslag.

I överensstämmelse härmed ha de totala kostnaderna, enligt prisläget den 1 juli 1941, för genomförandet av erforderlig materielanskaffning av intendenturmateriel under femårsperioden 1942/47 beräknats till (48 500 000 — 33 480 000 =) i runt tal 15 000 000 kronor, motsvarande en medelkostnad per år under femårsperioden av 3 000 000 kronor. Riksdagen har bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning av ifrågavarande materiel och att medgiva överskridande, inom ramen för ett belopp om 15 000 000 kronor, av det för budgetåret 1942/43 för anskaffningen anvisade anslaget om 3 000 000 kronor. För budgetåret 1943/44 ha efter enahanda grunder för ändamålet anvisats 3 000 000 kronor.

Genom beslut den 30 oktober 1942 medgav Kungl. Maj:t på därom av arméförvaltningens intendenturdepartement gjord framställning, att departementet finge beställa viss intendenturmateriel till en kostnad av sammanlagt 4 350 000 kronor och att det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget finge överskridas med högst 1 350 000 kronor. Genom beslut den 30 juni 1943 medgav Kungl. Maj:t, att det för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget av 3 000 000 kronor finge tagas i anspråk av intendenturdepartementet för anskaffning av viss intendenturmateriel. För materielanskaffning ha sålunda hittills (4 350 000 + 3 000 000 =) 7 350 000 kronor ställts till intendenturdepartementets förfogande.

Den budgettekniska anordning för bestridande av kostnaderna för vissa materielanskaffningar, som enligt det ovan anförda tillämpats för de två första budgetåren av försvarsbeslutets uppsättningsperiod, bör enligt departementschefen uppenbarligen bibehållas även under nästa budgetår, varvid departementschefen förutsätter, att de av riksdagen givna bemyndigandena att överskrida respektive reservationsanslag få anses ha avseende jämväl å motsvarande för nästa budgetår anvisade fortsättningsanslag.

Enligt vad departementschefen inhämtat från arméförvaltningens intendenturdepartement torde inom den beräknade kostnadsramen för intendenturmaterielanskaffning, 15 000 000 kronor, kunna rymmas vissa kostnader, för vilka arméförvaltningen äskat särskilda anslag för nästa budgetår. Departementschefen utgår alltså från att inom nämnda kostnadsram skola kunna bestridas kostnader för engångsanskaffning av inventarier för vissa sjukhus, beräknade till 370 000 kronor, och vidare kostnader för anskaffning av inventarier för försvarets läroverk, vilka beräknats till 45 000 kronor.

I enlighet med de anslagstekniska principer, som fastställts för anslaget, har för budgetåret 1944/45 för anskaffning av intendenturmateriel för armén å riksstaten ansetts böra uppföras ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor. Det synes departementschefen få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva i vilken omfattning anskaffning av sådan materiel under nästa budgetår bör ske.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att den för de två första budgetåren av försvarsbeslutets uppsättningsperiod tillämpade budgettekniska anordningen för bestridande av kostnaderna för vissa materiel-

Utskottet.

anskaffningar bör bibehållas även under nästa budgetår. I enlighet härmed tillstyrker utskottet, att för anskaffning av intendenturmateriel för budgetåret 1944/45 anvisas ett anslag av 3 000 000 kronor. De av riksdagen tidigare givna bemyndigandena att överskrida respektive reservationsanslag synas utskottet böra få avse jämväl motsvarande för nästa budgetår anvisade fortsättningsanslag. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, i vilken omfattning anskaffning av intendenturmateriel under nästa budgetår bör ske.

Under återopande av det anförda och då departementschefens förslag jämväl i övrigt under denna punkt tillstyrkas av utskottet, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

Undervisning och övningar.

31:o) **Armén: Undervisningsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 81—83) och med erinran, att anslaget upptagits med samma belopp, som under uppsättningsperioden 1942/47 genomsnittligt beräknats för år, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 320 000 kronor.

32:o) **Armén: Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34, s. 83—85) att till *Armén: Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 050 000 kronor.

Förevarande anslag har för innevarande budgetår upptagits med 1 100 000 kronor under benämningen Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m. Arméförvaltningen har framhållit, att anslaget för vinnande av överensstämmelse med terminologien i kungörelsen den 22 januari 1943 (nr 33) angående krigsmaktens indelning i fred och rikets militärterritoriella indelning torde böra benämnas Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m. Departementschefen har tillstyrkt detta förslag.

Arméförvaltningen har för nästa budgetår upptagit anslaget till oförändrat belopp, 1 100 000 kronor. Departementschefen har ansett detsamma kunna nedsättas med 50 000 kronor till 1 050 000 kronor, av vilket belopp 50 000 kronor är att hänföra till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Det synes departementschefen få ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av arméförvaltningen inom ramen för under anslagets båda undertitlar föreslagna belopp verkställa närmare fördelning av anslaget på dessa undertitlar och att i övrigt meddela närmare bestämmelser rörande anslagsmedlens disposition. Liksom för innevarande budgetår synes från anslaget böra bestridas kostnader för utbildning i brandtjänst för vapenfria värnpliktiga.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran liksom ej heller vad departementschefen i samband därmed anfört. Den föreslagna nya benämningen av anslaget tillstyrkes jämväl.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 050 000 kronor.

33:o) **Armén: Truppförbandens övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35, s. 86 och 87) att till *Armén: Truppförbandens övningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 10 700 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 10 000 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 9 800 000 kronor för år.

Anslagshöjningen hänför sig dels till prisstegringar, dels ock till ökad motorisering.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Armén: Truppförbandens övningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 10 700 000 kronor.

34:o) **Armén: Fält- och fälttjänstövningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36, s. 87 och 88) att till *Armén: Fält- och fälttjänstövningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 350 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 160 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt samma belopp för år.

Av det för nästa budgetår äskade anslaget beräknas ett belopp av 235 000 kronor belöpa å prisstegring sedan den 1 juli 1941. Departementschefen förutsätter, att av anslaget skola bestridas kostnaderna för deltagande i övningar av ett särskilt signaltjänsten berörande detachement.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har icke funnit anledning till erinran mot storleken av det äskade anslaget eller mot den föreslagna särskilda medelsdispositionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Fält- och fälttjänstörningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 350 000 kronor.

Anskaffning och vård av hästar m. m.

35:o) **Armén: Remontering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 37, s. 88—93) att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 450 000 kronor.

Medelpriserna för remonter och för stamhästar för dragbruk hava för budgetåret 1943/44 beräknats till 1 500 kronor, respektive 1 200 kronor. För nästa år hava nämnda pris uppskattats till 1 800 kronor, respektive 1 500 kronor. Remonter och stamhästar för dragbruk hava ansetts böra för nästa budgetår anskaffas till samma antal som under det nu löpande budgetåret eller 509, respektive 35.

I fråga om medel för ackordhästar har enligt 1942 års försvarsbeslut vid fullt genomförd organisation det årliga behovet av ackordhästdagar för armén uppskattats till 452 000 och av ackordhästar till 11 000. Antalet ackordhästar uppgår för närvarande till omkring 5 000. Enär ackordhästbeståndet först efter hand kan uppbibras till det i försvarsbeslutet avsedda antalet av 11 000, torde, framhåller departementschefen, liksom hittills det för nästa budgetår erforderliga antalet ackordhästdagar få uttagas antingen genom ett utnyttjande av ackordhästbeståndet i större omfattning än som förutsatts eller genom ianspråktagande av under beredskapen anskaffade hästar. Departementschefen anser emellertid, att nyanskaffningen av ackordhästar bör beräknas till hälften av den normala remonteringen av 10 procent beräknad å ett antal av 11 000 ackordhästar.

Medelsbehovet under anslagsposten Remonter samt stamhästar för dragbruk har beräknats till 994 000 kronor och under anslagsposten Ackordhästar till 910 000 kronor.

Utskottet.

De föreslagna medelprisen för remonter och stamhästar synas utskottet kunna godtagas. Den verkställda beräkningen i övrigt av remonteringsanslaget har icke givit utskottet anledning till erinran liksom ej heller vad departementschefen i samband därmed anför.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Remontering* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kronor.

36:o) **Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, s. 93 och 94) och under erinran, att samma anslagsbelopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

37:o) **Armén: Veterinärvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 94) och med förmälan, att kostnaden för häst och underhållsdag ansetts böra höjas från 5,5 öre till 7,4 öre, motsvarande nu rådande prisläge, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 195 000 kronor.

38:o) **Armén: Hundväsendet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 40, s. 94—98) att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 67 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 60 000 kronor och har under uppsättningsperioden beräknats till i genomsnitt 54 000 kronor för år.

För nästa budgetår beräknas medelsbehovet för arméhundväsendet till 95 000 kronor, varav 28 000 kronor anses belöpa på rationskostnader och återstoden, 67 000 kronor, på kostnader av beskaffenhet att böra bestridas från förevarande anslag. Med hänsyn till den betydelse arméns hundväsande torde äga såväl under rena krigsförhållanden som för bevakningsändamål i krig och fred har departementschefen ansett sig böra godtaga denna avsevärda kostnadsökning.

Utskottet har under arméns furageringsanslag tillstyrkt, att kostnaderna för hundarnas utfodring, vilka kostnader beräknats till 28 000 kronor, upptagas under nämnda anslag. De kostnader, som äro av beskaffenhet att böra bestridas från förevarande anslag, hava uppskattats till 67 000 kronor. Kostnadsökningen i förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår hänför sig huvudsakligen till den omständigheten, att först nu säkrare utgångspunkter för kostnadsberäkningarna förebragts. Då den verkställda anslagsberäkningen synes kunna godtagas, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 67 000 kronor.

39:o) **Armén: Brevduveväsendet.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 98) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Brevduveväsendet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

Tygmateriel m. m.

40:o) **Armén: Vapen och ammunition m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 42, s. 98—101) att till Armén: Vapen och ammunition m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 20 400 000 kronor och har under uppsättningsperioden beräknats till i medeltal 19 400 000 kronor för år.

Till stöd för den föreslagna anslagshöjningen har förutom prisstegring, som beräknats till 2 100 000 kronor, åberopats den stora förbrukningen av i många fall dyrbar specialammunition vid utbildning med det avsevärda antal automatvapen, som numera ingår i utrustningen, varjämte framhållits, att krigserfarenheterna påvisat nödvändigheten av att ur reservsynpunkt med varje slag av vapen utbilda större procentuell del av personalstyrkan än som i försvarsbeslutet beräknats. Vidare har framhållits, att de beräknade merkostnaderna motsvaras av uppkomna besparingar å främst de för motor- och anspanssfordon m. m. beräknade beloppen.

Departementschefen har förutsatt, att från förevarande anslag skola bestridas vissa till 70 000 kronor beräknade kostnader för målbogseringsanordningar å pansarskjutfälten å Utö och vid Ravlunda (Brösarp).

Utskottet.

På i ärendet anförda skäl finner sig utskottet kunna tillstyrka den föreslagna anslagshöjningen och föreslår alltså, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 23 000 000 kronor. Ej heller har utskottet något att erinra mot att beräknade kostnader för målbogseringsanordningar å pansarskjutfälten å Utö och vid Ravlunda (Brösarp) bestridas från förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Vapen och ammunition m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 000 kronor.

41:o) **Armén: Engångsanskaffning av ammunition.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43, s. 101 och 102) att till Armén: Engångsanskaffning av ammunition för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 14 300 000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1942:266 bemyndigade 1942 års riksdag Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning under femårsperioden 1942/47 av ammunition för armén intill ett belopp av 71 500 000 kronor, varjämte riksdagen medgav, att det för budgetåret 1942/43 anvisade reservationsanslaget till engångsanskaffning av ammunition å 14 300 000 kronor finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas inom ramen för förstnämnda belopp.

För innevarande budgetår har riksdagen för ändamålet anvisat likaledes 14 300 000 kronor. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 skall anslaget disponeras av arméförvaltningens tygdepartement för bestridande av de på innevarande budgetår belöpande kostnaderna för anskaffning enligt närmare angiven plan av ammunition för armén för en kostnad av högst 71 500 000 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att anslaget må överskridas med högst 10 000 000 kronor.

För nästa budgetår har för ändamålet äskats enahanda belopp eller 14 300 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, vilket står i överensstämmelse med de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansieringen av engångskostnader av här ifrågavarande art.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Engångsanskaffning av ammunition* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 14 300 000 kronor.

42:o) **Armén: Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 102 och 103), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en av prisstegring föranledd höjning med 350 000 kronor, får utskottet under erinran, att förevarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 1 450 000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor.

43:o) **Armén: Motor- och anspanssfordon m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 103 och 104), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 2 400 000 kronor, beroende dels på den fortskridande ökningen av stammotorfordonsbeståndet, dels ock på prisökning, får utskottet med erinran, att förevarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 7 670 000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Motor- och anspanssfordon m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 7 900 000 kronor.

44:o) **Armén: Industriell krigsberedskap.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 46) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

45:o) **Armén: Försök med viss tygmateriel.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 105 och 106), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 400 000 kronor innebär en av prisstegring föranledd höjning med 40 000 kronor, får utskottet med erinran, att förevarande anslag under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i medeltal 420 000 kronor för år, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Försök med viss tygmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 440 000 kronor.

46:o) **Armén: Anskaffning av tygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48, s. 106 och 107) att till *Armén: Anskaffning av tygmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kronor.

För engångsanskaffning av tygmateriel under femårsperioden 1942/47 har beräknats ett belopp av 482 800 000 kronor. Därutöver har för slutlikvidering av tidigare beslutad tygmaterielanskaffning inom försvarsplanens kostnadsram beräknats ett belopp av 20 000 000 kronor eller alltså tillhopa i runt tal 503 000 000 kronor, motsvarande en medelkostnad av 100 600 000 kronor för budgetår.

För budgetåren 1942/43 och 1943/44 hava anvisats 120 000 000 kronor, respektive 110 000 000 kronor, varjämte Kungl. Maj:t medgivits att överskrida anslaget inom ramen av angivna belopp av 482 800 000 kronor.

För nästa budgetår beräknas ett belopp av 100 000 000 kronor bliva erforderligt.

Utskottet.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, som beräknats enligt de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansieringen av engångskostnader av här ifrågakvarande slag, tillstyrkes av utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av tygmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kronor.

47:o) **Armén: Anskaffning av verkstadsutrustning för vissa truppförband m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 107—109), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 110 000 kronor får utskottet under erinran, att i 1942 års försvarsbeslut icke räknats med några kostnader för detta ändamål, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av verkstadsutrustning för vissa truppförband m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 780 000 kronor.

Fortifikatoriska anläggningar.

48:o) **Armén: Befästningars underhåll m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 109) och under erinran, att den äskade medelsanvisningen motsvarar det för femårsperioden beräknade beloppet, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 690 000 kronor.

49:o) **Armén: Vissa anläggningar inom Bodens fästning.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, s. 109 och 110) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Vissa anläggningar inom Bodens fästning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

50:o) **Armén: Underhåll av signalförbindelser.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 52, s. 110 och 111) att till *Armén: Underhåll av signalförbindelser* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

Under de senaste åren ha vid flera tillfällen av militära skäl anvisats medel från förskottsstat för utbyggande av telegrafverkets linjenät. Efter överläggningar mellan telegrafstyrelsen och vederbörande militära myndigheter rörande signalförbindelsernas underhåll har överenskommelse träffats om att telegrafstyrelsen skall bekosta underhållet av vissa av förbindelserna, medan de anläggningar, som anses vara av ringa betydelse för civil trafik, avsetts skola underhållas med anlitande av medel, som ställas till förfogande av de militära myndigheterna.

Departementschefen har funnit rimligt, att telegrafverket beredes ersättning för kostnader, som avse underhåll av signalförbindelser utan civil betydelse.

För ändamålet har 240 000 kronor begärts för innevarande budgetår och 250 000 kronor för nästa budgetår. Av det för budgetåret 1944/45 äskade beloppet, 250 000 kronor, har förslagsvis 75 000 kronor såsom beräknad normal fredskostnad ansetts böra upptagas å riksstaten för nästa budgetår. I övrigt erforderligt belopp har synts böra bestridas av vederbörligt anslag å förskottsstaten. Medelsbehovet för innevarande budgetår skulle bestridas på motsvarande sätt, således dels från ett särskilt anslag å tilläggsstat till riksstaten för detta budgetår, dels ock över förskottsstaten.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får, med erinran att riksdagen å tilläggsstat för innevarande budgetår för ändamålet

Utskottet.

anvisat ett anslag av 75 000 kronor, tillstyrka, att ett anslag av samma storleksordning anvisas å riksstaten för nästa budgetår

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Underhåll av signalförbindelser* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

Bidrag och understöd.

51:o) **Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 112) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma anslagsbelopp, samt att anslaget är avsett för frivillig utbildning av värnpliktsbefäl, för ungdomsrörelsen och riksförbundet Sveriges lottakårer, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 400 000 kronor.

52:o) **Armén: Bidrag till frivilliga automobilkåren.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54, s. 113—117) att till *Armén: Bidrag till frivilliga automobilkåren* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 12 000 kronor.

Enligt 1942 års försvarsbeslut skall frivilliga automobilkåren icke längre ingå i försvarsorganisationen som en militärt organiserad kår. Dess hittillsvarande huvudsakliga uppgift — att i fredstid bibringa kårens aktiva medlemmar kompetens för att i krigstid bestrida befälsbefattningar vid biltransportförband och vissa staber m. m. — förutsattes av försvarsutredningen skola inordnas i övrig befälsutbildning av motsvarande slag. Till spörsmålet, huruvida kåren under sådana förhållanden alltjämt borde fortsätta sin verksamhet i någon form, ansåg sig utredningen icke kunna taga ställning. Det syntes emellertid utredningen icke vara uteslutet, att den sakkunskap, som funnes representerad i frivilliga automobilkåren, kunde komma försvarsväsendet till godo, om kåren fortsatte sin verksamhet såsom en sammanlutning med uppgift att höja intresset för befälsutbildningen i biltjänst.

I skrivelse den 19 maj 1943 har chefen för armén framlagt resultatet av en genom hans försorg i samråd med frivilliga automobilkåren verkställd utredning av frågan om kårens fortsatta verksamhet. Enligt nämnda förslag skulle frivilliga automobilkåren bibehållas såsom frivillig försvarsorganisation med väsentligen två huvuduppgifter, nämligen *dels* att hos officerare vid arméns motoriserade förband och annan armén tillhörande motorteknisk personal med officers tjänsteställning stärka och vidmakthålla intresset för frivillig befälsutbildning och bibringa medlemmarna fortlöpande vidareutbildning i motorteknik och motortjänst, *dels* att omhändervärd sådan frivillig utbildning av ynglingar företrädesvis mellan 18 och 20 år, som kan

göra dessa lämpade för utbildning i motortjänst under värnplikstjänstgöring. Kåren skulle för tillgodoseende av dessa uppgifter vara organiserad i en avdelning för äldre och en ungdomsavdelning.

Departementschefen har tillstyrkt arméchefens förslag och ansett ett anslag av 12 000 kronor böra upptagas för nästa budgetår och endast avse ungdomsavdelningen. Det lär, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela närmare bestämmelser angående medlens disposition samt om ställande av övningsmateriel, drivmedel m. m. till kårens förfogande för utbildningsverksamhet. I samband härmed bör ställning tagas till frågan på vad sätt kontroll från statens sida bör utövas över sammanslutningens verksamhet.

Det kan enligt utskottets mening ifrågasättas, om icke, sedan normala förhållanden inträtt, ungdomens förtrogenhet med motorteknik och motortjänst kommer att bli så allmän, att särskilda åtgärder från statens sida för att stimulera och främja utbildningsverksamheten på förevarande område knappast torde bli behövliga. I rådande läge är utskottet emellertid berett tillstyrka, att statsbidrag fortsättningsvis må utgå till frivilliga automobilkårens verksamhet. Utskottet har icke haft något att erinra mot den för nästa budgetår för ändamålet äskade medelsanvisningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Bidrag till frivilliga automobilkåren* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 12 000 kronor.

53:o) **Armén: Bidrag till frivilliga motorcykelkåren. Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig. Armén: Frivilliga djursjukvården i krig.** På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar (punkterna 55—57, s. 118 och 119) och under erinran, att för här ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisats samma anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Armén: Bidrag till frivilliga motorcykelkåren* ett anslag av 10 000 kronor;

b) till *Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* ett anslag av 20 000 kronor;

c) till *Armén: Frivilliga djursjukvården i krig* ett anslag av 8 000 kronor.

54:o) **Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58, s. 119—123) att till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 1 250 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 225 000 kronor eller samma belopp, till vilket anslaget genomsnittligt beräknats under

uppsättningsperioden 1942/47. Anslaget har disponerats med 1 140 000 kronor såsom bidrag åt skytteförbundens överstyrelse, skytteförbunden och skytteföreningarna, med 50 000 kronor till skjutbanors underhåll samt med 35 000 kronor såsom bidrag åt Svenska pistolskytteförbundet och Svenska sport-skytteförbundet.

Departementschefen har för nästa budgetår icke ifrågasatt ändrad fördelning av anslaget men däremot ansett bidraget åt skytteförbundens överstyrelse, skytteförbunden och skytteföreningarna böra höjas till 1 165 000 kronor.

Utskottet.

Den av departementschefen verkställda beräkningen av skytteanslaget och den föreslagna fördelningen därav å de olika organisationerna ha icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet, som alltså tillstyrker det äskade anslaget, vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en höjning med 25 000 kronor, får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 1 250 000 kronor.

55:o) **Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59, s. 123 och 124) att till *Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Vidare har uti två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Lindström m. fl.* (I: 116) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Lindberg m. fl.* (II: 135) hemställts, att riksdagen måtte, utöver vad i 1944 års statsverksproposition föreslås, till skjutbanors ordnande inom det frivilliga skytteväsendet bevilja ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen I: 116.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 250 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 100 000 kronor för år.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 har skytteförbundens överstyrelse för nu ifrågavarande ändamål begärt ett anslag av 250 000 kronor. Arméförvaltningen har framhållit, att anslaget till bidrag till skjutbanors ordnande syntes böra tagas i anspråk uteslutande för utförande av bananläggningar, samt hemställt, att för nästa budgetår ett anslag av 250 000 kronor måtte anvisas.

Departementschefen har med avseende å anslagsberäkningen anfört, bland annat, följande.

Då det i försvarsbeslutet härför beräknade beloppet, 500 000 kronor för femårsperioden 1942/47, redan överskridits, kan det ifrågasättas, huruvida fortsatt anslag bör anvisas till förevarande ändamål. Enär emellertid ett

stort antal skjutbanor under rådande beredskapsförhållanden hårt anlitats av beredskapsförband och hemvärn samt behov därigenom uppkommit av istandsättningsarbeten utöver de normalt erforderliga, torde fortsatt medelsanvisning icke kunna undvikas i varje fall så länge förstärkt försvarsberedskap är anbefalld. Med hänsyn till de avsevärda belopp, som under de senaste åren anvisats för ändamålet, kan jag dock icke tillstyrka, att för nästa budgetår anvisas större anslag än 200 000 kronor. Ehuru denna medelsanvisning delvis har sin grund i beredskapsförhållandena, synes den omständigheten att anslaget icke kan bindas för användning enbart för de av beredskapsövningar direkt föranledda istandsättningsarbetena m. m. motivera, att anslaget inräknas i den genom 1942 års försvarsbeslut godkända kostnadsramen för försvarsväsendet.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har skytteförbundens överstyrelse med hänsyn till de alltjämt föreliggande stora behoven av bidrag till skjutbanors anordnande begärt ett anslag av 250 000 kronor, vilket belopp tillstyrkts av arméförvaltningen. Enligt vad utskottet under hand från överstyrelsen inhämtat föreligga för närvarande ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp av 475 000 kronor. De stegrade anslagskraven bero förutom på ökad tillströmning av skyttar på att ett stort antal skjutbanor under rådande beredskapsförhållanden hårt anlitats av beredskapsförband och hemvärn, varför istandsättningsarbeten utöver de normalt erforderliga blivit nödvändiga. Utskottet har vid sin behandling av denna anslagsfråga och därunder inhämtade upplysningar kommit till den bestämda uppfattningen, att en något större medelsanvisning än den av Kungl. Maj:t äskade torde vara oundgängligen erforderlig för att icke skytterörelsen i brist på tillfredsställande skjutbanor skall nödgas inskränka sin verksamhet. Vid avvägningen av anslagets storlek har utskottet med hänsyn till nödvändigheten av största möjliga återhållsamhet i budgetutgifterna funnit sig icke kunna tillstyrka det av motionärerna föreslagna beloppet utan ansett sig böra stanna vid ett anslag av 250 000 kronor eller alltså samma belopp, som överstyrelsen äskat.

Utskottet.

Under återopande av det anförda får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 116 och II: 135, till *Armén: Bidrag till skjutbanors ordnande* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

56:o) **Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 60, s. 124 och 125) att till *Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 20 000 kronor.

Med hänsyn till arten av Stockholms underofficerssälls kaps verksamhet samt sällskapets enligt inhämtad uppgift synnerligen ansträngda ekonomi

har departementschefen ansett sig böra förorda, att för nästa budgetår under förevarande anslag beräknas ett belopp om förslagsvis 2 000 kronor såsom bidrag till sällskapet för förhyrande av samlingslokal. Anslaget bör med hänsyn härtill höjas till 22 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet finner skäl föreligga för att Stockholms underofficerssällskap erhåller bidrag för förhyrande av samlingslokal. Då utskottet icke haft något att erinra mot storleken av det föreslagna bidraget liksom ej heller mot beräkningen av anslaget i övrigt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

57:o) **Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 126), vilket innebär oförändrat anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

Marinen.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

58:o) **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 62) kommer utskottet sedermera under riksdagen att avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

59:o) **Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 63, s. 127—130) att till Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 565 000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 670 000 kronor. Anslaget är beräknat sålunda: för avlöning åt personal, som överförts till övergångsstat med tillämpning av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429), 615 000 kronor, för avlöning av en vid kustartilleriet kvarstående underofficer av 3:e graden 4 000 kronor, för löner och tjänstgöringspenningar till ämneslärare upptagna å staten för viss personal vid förutvarande skeppsgosseskolorna 22 000 kronor och för rörligt tillägg 30 000 kronor, tillhopa sålunda 671 000 kronor, vilket belopp avrundats till 670 000 kronor.

För nästa budgetår har departementschefen i enlighet med förslag av marinförvaltningen beräknat posterna för avlöning till personal, som över-

förts å övergångsstat jämlikt 1925 års övergångsstatskungörelse, till 515 000 kronor respektive för avlöning till en kvarstående underofficer av 3:e graden vid kustartilleriet till 4 000 kronor.

Vidkommande därefter de fyra till övergångsstat överförda ämneslärarna vid förutvarande skeppsgosseskolorna har marinförvaltningen efter verkställd utredning föreslagit, att det redan nu skulle fastslås, att de tre äldsta lärarna icke böra komma i fråga för läraruppgifter vid marinen, medan frågan om den fjärde lärarens utnyttjande i marinorganisationen skulle bedömas först i samband med prövningen av sjöförsvarets utbildningskommissions betänkande. Departementschefen har för egen del funnit det lämpligast, att de fyra lärarnas framtida ställning upptages till prövning i ett sammanhang, sedan säkrare överblick vunnits rörande detaljutformningen av den civila undervisningen vid marinen. Det har synts departementschefen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan träffa avgörande. Därvid har förutsetts, att, om höjning av ifrågavarande lärares löneställning skulle befinnas påkallad i anledning av ålagd undervisningsskyldighet, höjningen skall kunna vidtagas genom särskilt tilläggsarvode att liksom lönen tills vidare utgå från förevarande anslag. Anslagsposten har av departementschefen i enlighet med marinförvaltningens förslag upptagits med ett oförändrat belopp av 22 000 kronor.

Marinförvaltningen har vidare föreslagit, att på övergångsstat skall överföras en marinläkare av 1:a graden vid marinläkarkåren, tillika sjukhusläkare vid marinens sjukhus i Karlskrona, enär denne icke beräknas kunna placeras, när marinens sjukhus i Karlskrona kommer att nedläggas och sjukhusets uppgifter i enlighet med beslut av 1943 års riksdag övertagas av ett till länslasarettet i Karlskrona förlagt samarbetssjukhus. Departementschefen har med anledning av marinförvaltningens ifrågavarande förslag uttalat, att det för närvarande är svårt att bedöma, vid vilken tidpunkt marinens sjukhus skall nedläggas, och är icke beredd att redan nu taga ställning till frågan, enär det bör ytterligare undersökas, huruvida icke ifrågavarande läkare skall kunna fortfarande utnyttjas i allmän tjänst, exempelvis vid det nya samarbetssjukhuset i Karlskrona eller vid något av garnisonssjukhusen. Därest det vid ytterligare undersökningar skulle visa sig ofrånkomligt att under nästa budgetår överföra ifrågavarande läkare å övergångsstat, har det synts departementschefen, att beslut om sådan åtgärd bör få meddelas av Kungl. Maj:t. Anledning har synts departementschefen saknas att av denna anledning nu verkställa uppräknings anslag.

Kostnaderna för rörligt tillägg hava för nästa budgetår uppskattats till i runt tal 25 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har alltså för nästa budgetår beräknats till i avrundat tal 565 000 kronor.

Utskottet har icke haft något att erinra mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet eller mot vad de-

Utskottet.

partementschefen i samband därmed anført. Liksom under innevarande budgetår bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för viss personal vid de förutvarande skeppsgosseskolorna.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 565 000 kronor.

60:o) **Marinen: Avlöningar till personal å reservstat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 130 och 131), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget innebär oförändrat anslagsbelopp och i förhållande till det i 1942 års försvarsbeslut för uppsättningsperioden beräknade årliga medelsbehovet en ökning med 18 000 kronor, sammanhängande med den av 1943 års riksdag beslutade regleringen av reservstatspersonalens löne- och pensionsförhållanden, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

61:o) **Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 65, s. 131—133) att till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 815 000 kronor.

Förenämnda anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 750 000 kronor och har i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 512 000 kronor under uppsättningsperioden och till 910 000 kronor vid genomförd organisation. Till följd av de av 1943 års riksdag beslutade nya grunderna för reservpersonalens avlöningsförmåner under tjänstgöring och att anslaget jämväl skall bära de kostnader, som betingas av att pensionsavgången, förtidsavgången eller i reserven utnämnd personal enligt vad som förutsatts i 1942 års försvarsbeslut enligt eget åtagande fullgör ständigt tjänstgöring, har medelsbehovet för innevarande budgetår beräknats till 750 000 kronor och vid genomförd organisation till 1 150 000 kronor.

För nästa budgetår har marinförvaltningen icke föreslagit andra ändrade grunder för beräkning av medelsbehovet under detta anslag än att ämbetsverket hemställt om ökning med 65 000 kronor för anordnande av en kurs för utbildning av furirer till reservunderofficerare, vilken kurs beräknats skola hava 35 elever från flottan och 17 från kustartilleriet. Marinförvaltningen har vidare erinrat om att enligt 1943 års riksdags beslut alla marinunderingenjörer skola anses tillhöra reserven och avlönas med anlitande av nu förevarande anslag. Kostnaderna härför och för arvoden (stipendier) till mariningenjörsstipendiater beräknas till 48 000 kronor, vilket belopp emellertid ingår i det beräknade medelsbehovet av 750 000 kronor.

Departementschefen har liksom marinförvaltningen framhållit, att en tillförlitlig anslagsberäkning icke torde kunna ske förrän efter en återgång till normal budgetredovisning ägt rum. Mot marinförvaltningens förslag till beräkning av anslagsbehovet har departementschefen icke haft något att erinra. Den föreslagna kursen för utbildning av furirer till reservunderofficerare har syntts departementschefen erforderlig för att antalet reservunderofficerare skall kunna uppbringas på avsett sätt. Departementschefen har alltså i enlighet med marinförvaltningens förslag ansett anslaget böra beräknas till $(750\,000 + 65\,000 =)$ 815,000 kronor.

Då den verkställda beräkningen av förevarande anslag icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Marinen: Arlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 815 000 kronor.

62:o) **Marinen: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål (punkt 66) kommer utskottet att sedermera under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

63:o) **Marinen: Ekiperingsersättningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 67, s. 134—136) att till *Marinen: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

Förenämnda anslag är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 580 000 kronor och har i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 685 000 kronor under uppsättningsperioden och till 795 000 kronor vid genomförd organisation.

Från anslaget bestridas kostnaderna dels för ekiperingshjälp och ekiperingsbidrag till den aktiva personalen, dels ock för ekiperingshjälp till marineus reservpersonal.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår förutsätter departementschefen, att de för innevarande budgetår fastställda grunderna för reservpersonalens rätt till ekiperingshjälp böra givas fortsatt giltighet under nästa budgetår. Detta innebär följande.

Ekiperingshjälp skall vid första anställning utgå med 700 kronor till reservanställd officer och underofficer i kustartilleriets reserv, med 1 000 kronor till annan reservanställd officer och underofficer samt reservanställd mariningenjör, med 400 kronor till värnpliktsavgången officer och underofficer i kustartilleriets reserv samt med 600 kronor till annan värnpliktsavgången officer och underofficer ävensom värnpliktsavgången civilmilitär personal. Vid befordran till kapten eller flaggunderofficer skall ekiperingshjälp utgå med 150 kronor. Slutligen utgår enligt den 24 september 1943

utfärdade bestämmelser ekiperingshjälp med 450 kronor till viss personal å reservstat.

Vidare hava kostnader beräknats komma under nästa budgetår att uppstå till följd av riksdagens år 1943 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 143 lämnade medgivande för Kungl. Maj:t att bereda vissa underofficerare av 2:a graden i reserven kompensation för utlägg för kappa och sabel, som de nödgats vidkännas vid befordran från flaggkorpral. Beslut i ärendet har ännu icke meddelats av Kungl. Maj:t, men departementschefen har funnit viss höjning av anslaget böra ske för bestridande av dessa kostnader. Jämväl på grund av personalkadrarnas ökning är en höjning av anslagets belopp för innevarande budgetår erforderlig. Departementschefen har beräknat den erforderliga anslagshöjningen till 70 000 kronor, innebärande att anslaget för nästa budgetår skulle uppföras med ett belopp av 650 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag och får alltså med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

64:o) **Marinen: De värnpliktigas avlöning.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 68) kommer utskottet sedermera under riksdagen att avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

65:o) **Marinen: Familjebidrag åt värnpliktiga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69, s. 136 och 137), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en av ökat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga betingad höjning med 5 000 kronor och i förhållande till i 1942 års försvarsbeslut såväl för uppsättningsperioden som för den genomförda organisationen beräknat belopp en ökning med 40 000 kronor, huvudsakligen sammanhängande med den av 1942 års riksdag beslutade höjningen av familjebidragens belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

Sjukvård.

66:o) **Marinen: Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 70, s. 137—139) att till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

För innevarande budgetår är förevarande anslag uppfört med ett belopp av 300 000 kronor, och i 1942 års försvarsbeslut har medelsbehovet under anslaget beräknats till 322 000 kronor under uppsättningsperioden och till 350 000 kronor vid genomförd organisation.

För nästa budgetår beräknar departementschefen i enlighet med förslag av marinförvaltningen medelsbehovet under samma anslagsposter som under innevarande budgetår. Anslagsposten för sjukvård och begravningshjälp för värnpliktiga beräknas till 100 000 kronor eller 2 000 kronor högre än för budgetåret 1943/44, beroende på ökat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga. För sjukvård och begravningshjälp m. m. enligt manskapsavlöningsreglementet beräknas 9000 kronor mera än under innevarande budgetår, vilket sammanhänger med ökningen av antalet beställningar för fast anställt manskap. Anslagsposten för sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlöningsreglementet uppräknas för nästa budgetår från 49 000 kronor till 63 000 kronor, vilken uppräkning sammanhänger dels med ökningen av antalet beställningshavare på aktiv stat, dels ock med att kostnaderna för sjukvård till personal i arvodesbefattningar från och med nästa budgetår avses skola bestridas med anlitande av denna anslagspost. Slutligen har posten för sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordinariereglementet ansetts dels kunna minskas med hänsyn till att förut beräknad överföring av lönekostnader för icke-ordinarie personal från sakanslag till avlöningsanslag icke kommit till stånd, dels ock böra ökas till följd av att kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp till viss personal vid marinens matinrättningar skola bestridas med anlitande av denna anslagspost, sedan ifrågavarande personal överförts till extra ordinarie anställning. Anslagsposten har till följd härav för nästa budgetår beräknats till ett belopp av 12 000 kronor mot 15 000 kronor under innevarande år. Medelsbehovet under anslaget skulle sålunda uppgå till ett sammanlagt belopp av 322 000 kronor, vilket belopp av departementschefen föreslagits avrundat nedåt till 320 000 kronor, varvid hänsyn även tagits till det förhållandet, att vissa sjukvårdskostnader i annat sammanhang föreslås överflyttade till sjökarteverkets omkostnadsanslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

67:o) **Marinen: Sjukvårdsmateriel.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 71, s. 139 och 140), vilken innebär en anslagsökning av 5 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår eller samma medelsbehov som det i 1942 års försvarsbeslut för den genomförda organisationen beräknade, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

68:o) **Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 72, sid. 140) att till Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 625 000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen 1943: 207 framlagda förslag har riksdagen (skrivelse nr 336) *dels* beslutat, att marinens sjukhus i Karlskrona skall nedläggas och sjukhusets uppgifter övertagas av ett till länslasarettet i Karlskrona förlagt samarbetssjukhus, *dels* bemyndigat Kungl. Maj:t att med Blekinge läns landsting träffa erforderliga avtal rörande ej mindre utbyggande av länslasarettet i Karlskrona till samarbetssjukhus i enlighet med vissa i propositionen angivna riktlinjer än även de mellan landstinget och staten föreliggande ekonomiska och rättsliga frågorna i samband med vården av militära patienter å länslasarettet.

Kungl. Maj:t har sedermera enligt beslut den 20 augusti 1943 godkänt ett av marinförvaltningen ingivet förslag till avtal med landstinget, enligt vilket — på sätt i propositionen förutsatts — Kungl. Maj:t och kronan förbundit sig att med ett sammanlagt belopp av 3 125 000 kronor deltaga i bestridandet av kostnaderna för om- och tillbyggnad av länslasarettet även som att deltaga i bestridandet av kostnader för vissa inventarier m. m.

Under erinran om att ett belopp av 500 000 kronor anvisats för ändamålet under innevarande budgetår har departementschefen funnit återstoden av det belopp, med vilket staten skall bidraga till kostnaderna för om- och tillbyggnad av länslasarettet, eller 2 625 000 kronor, böra ställas till förfo- gande under nästa budgetår. Medel för statens andel i kostnaderna för anskaffning av inventarier m. m. avses sedermera skola äskas.

Utskottet.

Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag står i överensstämmelse med det mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, och Blekinge läns landsting, å andra sidan, träffade avtalet rörande om- och tillbyggnad av länslasarettet i Karlskrona i syfte att länslasarettet skall kunna ersätta marinens sjukhus därstädes mot att staten bidrager till ifrågavarande byggnadsarbeten m. m., har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Bidrag till utbyggnad av länslasarettet i Karlskrona* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 625 000 kronor.

Resor och militärtransporter.

69:o) **Marinen: Inskrivnings- och färdkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, s. 141), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet innebär en ökning med 25 000 kronor, varav 10 000 kronor hänföra sig till ökning av antalet marinen tilldelade

värnpliktiga och 15 000 kronor till efter den 1 juli 1941 inträffade prisstegringar, och under erinran att detta anslag i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 184 000 kronor under uppsättningsperioden och till 200 000 kronor vid genomförd organisation, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Inskrivnings- och färdkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 195 000 kronor.

70:o) **Marinen: Reseersättningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 141 och 142), innebärande i förhållande till löpande budgetårs anslag en ökning med 35 000 kronor, som sammanhänger med den fortsatta utbyggnaden av försvarsorganisationen och med inträffad prisstegring, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kronor.

Expenser m. m.

71:o) **Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 75, s. 142—144) att till *Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

Detta anslag är i riksstaten för budgetåret 1943/44 uppfört med 2 100 000 kronor. I 1942 års försvarsbeslut har anslaget beräknats till 1 976 000 kronor under uppsättningsperioden och till 2 200 000 kronor vid genomförd organisation.

Marinförvaltningen har med hänsyn till den pågående utbyggnaden av försvarsanstalterna samt tillkomsten av sjökrigsskolan och sjömansskolan räknat med en anslagshöjning för nästa budgetår av 200 000 kronor. Departementschefen har emellertid funnit anslagshöjningen kunna avsevärt begränsas. Redan vid beräkningen av innevarande års anslag har nämligen hänsyn tagits till sjökrigsskolans nya etablissement, och bränslebesparande åtgärder vid vissa värmeanläggningar hava också vidtagits, varjämte en effektivisering av bränslekontrollen genomförts. Besparingar beräknas också uppkomma genom centralisering av försvarets tvättinrättningar. Vidare avser departementschefen föreslå, att marinförvaltningens omkostnadsanslag i stället för nu förevarande anslag skall bära kostnaderna för uppvärmning av marinledningens byggnad, vilket medför en minskning av medelsbehovet under det nu förevarande anslaget med 42 000 kronor. Å andra sidan har departementschefen funnit anslaget beröras av vissa inträffade prisstegringar. Med beaktande av samtliga dessa omständigheter har departementschefen förordnat, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages med ett belopp av 2 200 000 kronor, innebärande en anslagshöjning av

100 000 kronor. Av anslagets belopp anses 250 000 kronor såsom prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet lämpligt, att uppvärmningskostnaderna för marinledningens byggnad i framtiden belasta marinförvaltningens omkostnadsanslag i stället för nu förevarande anslag.

Den av departementschefen verkställda beräkningen i övrigt av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

72:o) **Marinen: Övriga expenser m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 76, s. 144 och 145) att till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 465 000 kronor.

För detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett belopp av 350 000 kronor. I 1942 års försvarsbeslut har medelsbehovet under anslaget beräknats till under uppsättningsperioden 402 000 kronor och vid genomförd organisation 460 000 kronor.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 468 000 kronor, vilket belopp dock icke motsvarar vad vederbörande lokalmyndigheter ansett erforderligt. Departementschefen har funnit den av marinförvaltningen föreslagna höjningen av anslaget erforderlig, dock att anslagsbeloppet synts böra jämkas till 465 000 kronor. Av detta belopp har departementschefen beräknat 80 000 kronor vara hänförliga till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Utskottet.

Med framhållande av nödvändigheten av att vederbörande myndigheter så långt möjligt iakttaga sparsamhet med expensmedel, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 465 000 kronor.

73:o) **Marinen: Publikationstryck.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 77, s. 145—148) att till *Marinen: Publikationstryck* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Förevarande anslag är för budgetåret 1943/44 uppfört i riksstaten med ett belopp av 92 000 kronor eller samma belopp som det i 1942 års försvarsbeslut under uppsättningsperioden beräknade. Vid genomförd organisation har medelsbehovet under anslaget beräknats till 90 000 kronor.

För budgetåret 1944/45 har marinförvaltningen beräknat medelsbehovet under detta anslag till 92 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

I detta sammanhang har departementschefen berört uppkommen fråga rörande bibehållande av det s. k. kaserstryckeriet i Karlskrona. Med Kungl. Maj:ts medgivande, som för budgetåret 1943/44 lämnats genom beslut den 26 mars 1943, drives detsamma för manskapskassans räkning. Manskapskassans andel av behållna vinstmedel har dock genom nämnda beslut begränsats till 15 procent.

I samband med den i annat sammanhang omförmälda utredningen rörande ordnande av tryckeriverksamheten inom försvarsväsendet har övervägts jämväl frågan om kaserstryckeriets ställning. De sakkunniga ha utgått från att kaserstryckeriet icke längre skall bedrivas för manskapskassans räkning. De sakkunniga hade funnit, att tryckeriet vid ett förstatligande, som skulle komma att medföra ökade administrations- och hyreskostnader, näppeligen skulle komma att bli vinstgivande. Att så kunnat ske hittills berodde på att tryckeriet disponerat lokaler i örlogsstationens kaserner och för administrativa uppgifter kunnat utnyttja personal vid stationen och manskapskassan. Enligt de sakkunnigas mening borde tryckeriets inventarier överlåtas på statens reproduktionsanstalt mot viss uppgiven ersättning.

I de över utredningens förslag avgivna yttrandena har anförts bland annat, att ett nedläggande av kaserstryckeriet vore direkt oförmånligt för staten, att tryckeriet givit allenast gynnsamma erfarenheter och att det i konkurrens med andra företag i många fall erbjudit avsevärt lägre priser än dessa, att de skäl, som anförts för en avveckling av tryckeriet, icke vore övertygande samt att några olägenheter icke syntes förenade med att tryckeriet även i fortsättningen drevs av manskapskassan. Å andra sidan ha statskontoret och vissa organisationer förordat utredningens förslag om tryckeriets nedläggande.

Föreståndaren för tryckeriet har uttalat, att utredningens förslag vore byggt på verklighetsfrämmande antaganden. Den sannolika ökningen av omkostnaderna vid ett förstatligande hölle sig vid omkring 5 000 kronor för år. Då den årliga nettovinsten även för framtiden kunde beräknas till 30 000 kronor, syntes betryggande marginal finnas. Den siffermässiga besparing, verksamheten lämnade vid försvarets blankettryck, utgjorde cirka 45 000 kronor årligen. Avvecklades företaget, förlorades givetvis dessa medel, vartill komme den pension till personalen, som staten finge ikläda sig och som kunde beräknas till omkring 12 000 kronor för år.

Departementschefen har icke blivit övertygad om riktigheten av att under nuvarande förhållanden nedlägga tryckeriet. Då några bestämdare slutsatser icke syntes kunna dragas rörande tryckeriets ekonomiska bärkraft under normala förhållanden, har departementschefen funnit sig böra förorda, att detsamma tillsvidare med Kungl. Maj:ts medgivande för ett eller två år i sänder bibehålles i manskapskassans regi, men att därvid i samverkan med

riksräkenskapsverket bokföringen vid tryckeriet skall ordnas på sådant sätt, att noggranna självkostnadsberäkningar bliva möjliga.

Mot marinförvaltningens beräkning av medelsbehovet under anslaget till publikationstryck för budgetåret 1944/45 har departementschefen icke haft annat att erinra än att anslaget ansetts kunna avrundas nedåt till 90 000 kronor, av vilket belopp 14 000 kronor äro hänförliga till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Utskottet.

Mot beräkningen av medelsbehovet under detta anslag för budgetåret 1944/45 har utskottet icke funnit anledning till någon erinran.

Vidkommande frågan om kaserstryckeriet i Karlskrona har utskottet funnit tveksamhet kunna råda, huruvida tryckeriet bör bliva bestående och alltjämt drivas för manskapskassans räkning. Under de av departementschefen angivna förutsättningarna att bokföringen kommer att omläggas i syfte att få till stånd noggranna självkostnadsberäkningar, finner utskottet hinder dock icke böra möta, att tryckeriet må med Kungl. Maj:ts medgivande för ett eller två år i sänder bibehållas i manskapskassans regi. Utskottet förutsätter emellertid, att riksdagen sedermera skall bliva satt i tillfälle att ånyo pröva frågan, sedan bokföringen blivit så omlagd, att ett närmare bedömande av företagets ekonomiska bärighet blir möjligt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Publikationstryck* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

Mathållning.

74:o **Marinen: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 78, s. 148—150) att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

Anslaget till marinens mathållning är för innevarande budgetår uppfört i riksstaten med samma belopp som det nu äskade. Anslaget för innevarande budgetår beräknades av marinförvaltningen på grundval av en portionskostnad av 1 krona 50 öre vid tjänstgöring i land och 2 kronor 28 öre vid tjänstgöring ombord, varvid i fråga om landportionskostnaden 1 krona 38 öre beräknades motsvara normalportionen samt återstoden, 12 öre, övriga mathållningskostnader. Härutöver beräknades ett belopp av 576 545 kronor till bestridande av avlönings- m. fl. kostnader för viss civil personal vid marinens matinrättningar samt 1 200 000 kronor för mässpenningar. Med hänsyn till beslutad nedsättning av utgående kontant ersättning för ölportion fann Kungl. Maj:t vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1943/44 en utgiftsbegränsning av omkring 200 000 kronor bliva möjlig, och jämväl de beräknade kostnaderna för den civila personalen syntes kunna nedsättas med 70 000 kronor.

För nästa budgetår har marinförvaltningen beräknat landportionspriset på samma sätt som under innevarande budgetår, och skeppsportionspriset har beräknats kunna, med hänsyn till Kungl. Maj:ts beslut den 27 november 1942 rörande ersättning för ölportion, minskas med 10 öre till 2 kronor 18 öre, vilket sistnämnda pris dock borde beräknas till 2 kronor 12 öre vid bifall till ett av ämbetsverket den 7 juli 1943 avgivet förslag angående måltidsdryck vid utspisning av skeppsportion. I avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut hade ämbetsverket dock räknat med ett skeppsportionspris av 2 kronor 18 öre. Antalet tjänstgöringsdagar, som skall läggas till grund för anslagsberäkningen, har marinförvaltningen beräknat till 5 130 400, varav 3 680 400 i land och 1 450 000 ombord.

Kostnaderna för avlöning till viss manlig civil personal vid matinrättningar, som alltjämt skola belasta mathållningsanslaget, hava beräknats till 98 700 kronor. Avlöningskostnaderna för den kvinnliga personalen vid matinrättningarna hava däremot beräknats skola belasta förslagsanslaget till avlöningar till aktiv personal m. fl.

Kostnaderna för mässpenningar hava av marinförvaltningen beräknats till 1 350 000 kronor för nästa budgetår. Ökningen av dessa kostnader sammanhänger med beräknad ökning av fartygsrustningarna och med flaggkorpralernas fortsatta uppgående i underofficersgraden.

Enligt marinförvaltningens beräkningar skulle medelsbehovet i sin helhet under nästa budgetår uppgå till i avrundat tal 10 130 000 kronor.

Departementschefen har funnit sig böra godtaga marinförvaltningens förslag i fråga om beräkningen av landportionspriset. Ej heller det beräknade skeppsportionspriset, 2 kronor 18 öre, har föranlett någon departementschefens erinran. Departementschefen förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t skall äga meddela ändrade bestämmelser rörande anslagets disposition, om Kungl. Maj:t i anledning av marinförvaltningens förslag den 7 juli 1943 angående måltidsdryck vid utspisning av skeppsportion, vilket förslag ännu icke slutligt prövats, kommer att meddela beslut av sådan innebörd, att skeppsportionspriset kan beräknas till lägre belopp. Det av marinförvaltningen beräknade antalet tjänstgöringsdagar har av departementschefen minskats med 27 000, motsvarande det antal tjänstgöringsdagar, som beräknats för sjökarteverkets fartyg. Detta medför minskat medelsbehov under detta anslag och en motsvarande ökning av medelsbehovet under sjökarteverkets omkostnadsanslag.

Kostnaderna för avlöning till köks- och servisbiträden vid försvarets matinrättningar skola från och med nästa budgetår överföras till avlöningsanslag. Departementschefen har funnit möjligt att vidtaga viss nedskärning av de av marinförvaltningen beräknade kostnaderna för avlöningar till den manliga civila personalen vid marinens matinrättningar och för mässpenningar.

I anslutning till dessa jämkningar har departementschefen funnit anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp, 10 000 000 kronor, av vilket belopp 480 000 kronor anses hänförliga till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1944/45 eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört. Kungl. Maj:t bör alltså, om den av marinförvaltningen gjorda framställningen om utfärdande av nya bestämmelser rörande måltidsdryck för personal med sjötjänstgöring vinner Kungl. Maj:ts bifall, äga meddela de ändrade bestämmelser rörande anslagets disposition, som på grund därav kunna befinnas erforderliga.

Under erinran om att kostnaderna under anslaget i 1942 års försvarsbeslut på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknades till 9 894 000 kronor under uppsättningsperioden och till 11 420 000 kronor vid genomförd organisation, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

75:o) **Marinen: Beklädnad.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 151), vilket innebär en av ökat antal tjänstgöringsdagar betingad höjning med 25 000 kronor i förhållande till innevarande budgetårs anslagsbelopp och i övrigt samma grunder för anslagsberäkningen som för arméns motsvarande anslag, får utskottet — under erinran att anslaget i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 4 335 000 kronor under uppsättningsperioden och till 4 620 000 kronor vid genomförd organisation — hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Beklädnad* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 4 325 000 kronor.

76:o) **Marinen: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 80, s. 152—154) att till *Marinen: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

Nu förevarande anslag är i riksstaten för budgetåret 1943/44 uppfört med ett belopp av 580 000 kronor, och i 1942 års försvarsbeslut har räknats med ett anslagsbehov av 522 000 kronor under uppsättningsperioden och 510 000 kronor vid genomförd organisation.

För nästa budgetår har departementschefen i enlighet med förslag av marinförvaltningen beräknat anslaget efter ett dagskostnadsbelopp av 16 öre i stället för under innevarande budgetår beräknade 15 öre. Höjningen är föranledd av dels uppkommet behov att tillhandahålla handdukar åt sjökommenderat manskap, dels ock inträffad prisstegring. Vid höjning av dagskostnadsbeloppet beräknas inom anslaget kunna utan ytterligare höjning rymmas vissa kostnader för avlöning till icke-ordinarie personal, vilka kostnader för innevarande budgetår beräknats såsom en särskild post, upptagen med 10 000 kronor.

Kostnaderna för musikmateriel, vilka för innevarande budgetår beräknats till 12 800 kronor, hava av departementschefen upptagits till ett belopp av 15 000 kronor för nästa budgetår.

Antalet tjänstgöringsdagar har beräknats till 1 960 000 vid flottan och till 1 823 400 vid kustartilleriet. Det belopp, varmed anslaget kan reduceras på grund av att visst manskap själv ombesörjer sin inkvartering, har oförändrat beräknats till 20 000 kronor.

Departementschefen har sålunda beräknat anslagsbehovet till $(3\,783\,400 \times 0,16 - 20\,000 + 15\,000 =)$ 600 344 kronor, vilket belopp avrundats till 600 000 kronor. Av detta belopp anses 27 000 kunna hänföras till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Då den av departementschefen gjorda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag icke givit utskottet anledning till någon erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Marinen: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

77:o) **Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 81, s. 154—159) att till Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 970 000 kronor.

I 1942 års försvarsbeslut har beräknats, att under uppsättningsperioden ett sammanlagt belopp av 8 550 000 kronor skall anvisas för engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. Av nämnda belopp ha under budgetåret 1942/43 anvisats 14 000 kronor och för budgetåret 1943/44 3 450 000 kronor. Under budgetåren 1944/45—1946/47 skulle sålunda återstå att anvisa ytterligare 5 086 000 kronor. Härtill skulle komma det belopp, som ytterligare kan visa sig erforderligt på grund av inträffade prisstegringar.

För nästa budgetår har marinförvaltningen hemställt om anvisande av ett belopp av 4 061 000 kronor och därvid närmare angivit de olika ändamål, för vilka anslaget skulle användas. Ämbetsverket har därvid angivit beräknade prisstegringar men förklarat, att frågan, huruvida vissa av ämbetsverket angivna av prisstegringar icke betingade kostnadsökningar kunde rymmas inom försvarsbeslutets kostnadsram, syntes få upptagas till behandling i samband med slutlig beräkning av anslagsbehoven för senare delen av femårsperioden, då de verkliga utgifterna bättre kunde överblickas.

I anslutning till marinförvaltningens medelsäskanden har departementschefen beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. i enlighet med följande.

Marinförvaltningen har upptagit medelsbehovet för *inventarier för vissa sjukvårdslokaler* till 70 000 kronor och beräknar, att ytterligare medel under

femårsperioden ej skola befinnas erforderliga, varför anslagsbehovet i denna del skulle komma att överensstämma med vad i försvarsbeslutet beräknats. Med hänsyn härtill har departementschefen icke haft något att erinra mot marinförvaltningens förslag.

Vad därefter angår medelsbehovet för *beklädnad m. m.* har departementschefen först berört frågan om tillhandahållande av nattdräkter för manskap ombord å flottans fartyg. Denna fråga har upprepade gånger varit föremål för prövning inom marinförvaltningen, men ämbetsverket har av ekonomiska skäl icke ansett sig böra göra framställning i ämnet. Vid förläggning ombord kunna med hänsyn till förlägningsförhållandena lakan som regel icke användas. Manskapet erhåller därför endast filter och kuddar. Det är givetvis tillåtet att använda egna nattkläder, men flertalet av manskapet torde av ekonomiska eller andra skäl underlåta detta. Kostnaderna för tillhandahållandet av nattdräkter till manskap, som tjänstgör ombord å flottans fartyg, ha nu av marinförvaltningen beräknats till 130 000 kronor. Ehuru dessa kostnader icke tagits i beräkning i samband med försvarsbeslutet, har departementschefen funnit sig med hänsyn till de hygieniska olägenheter, som vållas av de nuvarande förhållandena, böra förorda, att medel för ändamålet beräknas för nästa budgetår. Vad angår medelsbehovet i övrigt för *beklädnad m. m.* framgår av marinförvaltningens utredning, att det totala medelsbehovet under femårsperioden 1942/47 beräknas komma att med 220 000 kronor överstiga de i försvarsbeslutet för ändamålet upptagna kostnaderna. Kostnadsökningen angives främst hänföra sig till det med den nya kustartilleriuniformen sammanhängande behovet av ökad fältmässig utrustning. Enligt vad departementschefen erfarit har marinförvaltningen härvid tillämpat beräkningsgrunder som avvika från de av arméförvaltningen tillämpade. Anledning till avvikelse från sistnämnda beräkningsgrunder har icke synts departementschefen föreligga, och departementschefen har därför förutsatt, att marinförvaltningen vid upprättandet av den slutliga anskaffningsplanen för *beklädnad m. m.* utgår från arméförvaltningens beräkningsgrunder. Enär emellertid, enligt vad som upplysts från marinförvaltningen, anskaffningskostnaderna, om dessa grunder tillämpas, icke torde komma att mera avsevärt avvika från det av marinförvaltningen angivna beloppet, har departementschefen funnit sig för närvarande icke böra rikta erinran mot detsamma. För nästa budgetår har marinförvaltningen ansett ett belopp av 2 900 000 kronor erforderligt. Med hänsyn till angelägenheten av att *beklädnads*anskaffningen sker i takt med personalökningarna har departementschefen icke haft något att erinra mot att sistnämnda belopp upptages under förevarande anslag för nästa budgetår. Departementschefen har emellertid förutsatt, att marinförvaltningen skall vidtaga alla nödiga åtgärder i syfte att begränsa medelsbehovet för *beklädnad* till det i försvarsbeslutet beräknade beloppet.

Jämväl i fråga om anskaffning av *kasernutredning och inventarier för expeditioner, skollokaler, mässar m. m.* har marinförvaltningen räknat med merkostnader, uppgående till 230 000 kronor för hela femårsperioden, i förhållande till vad som i försvarsbeslutet förutsatts. Anledningen härtill har

angivits vara — förutom svårigheten att utan exakt utformning av byggnadsprogrammet tillförlitligt beräkna medelsbehovet — att byggnadsprogrammet såvitt avser ordnandet av vissa förlägningsfrågor i Karlskrona erhållit en annan utformning än som i försvarsbeslutet förutsatts, ävensom att vissa byggnadsobjekt tillkommit utöver de i försvarsbeslutet upptagna. För nästa budgetår har marinförvaltningen äskat 942 000 kronor, varav 195 000 kronor hänförs till prisstegring sedan den 1 juli 1941. För egen del har departementschefen framhållit, att de av marinförvaltningen anförda skälen visserligen talade för en vidgning av den för ändamålet angivna kostnadsramen, men med hänsyn till angelägenheten att i görligaste mån begränsa kostnadsökningarna har departementschefen funnit sig icke kunna tillstyrka anvisande av så stort belopp som av ämbetsverket föreslagits. Med iakttagande av särskild sparsamhet och utnyttjande i görligaste mån av redan befintliga inventarier har ett belopp av 850 000 kronor, varav 175 000 kronor torde kunna hänföras till prisstegring sedan den 1 juli 1941, synts departementschefen vara tillräckligt för nästa budgetår. Departementschefen har därvid utgått från att det skall bli marinförvaltningen möjligt att genom fortsatta besparingsåtgärder nedbringa det totala medelsbehovet under femårsperioden för kasernutredning och inventarier i övrigt, beräknat enligt prisläget den 1 juli 1941, till högst 1 900 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till försvarsbeslutets kostnads kalkyler med i runt tal 150 000 kronor.

Mot det av marinförvaltningen anmälda medelsbehovet för täckande av prisstegring å *förplägnadsutredning*, 19 000 kronor, har departementschefen icke framställt någon erinran.

I anslutning till det anförda har departementschefen således uppskattat medelsbehovet under anslaget till $(70\,000 + 130\,000 + 2\,900\,000 + 850\,000 + 19\,000 =) 3\,969\,000$ kronor eller i avrundat tal 3 970 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen verkställda beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande anslag. I likhet med departementschefen finner utskottet sig böra understryka vikten av att största möjliga sparsamhet iakttages vid anskaffning av kaserninventarier och annan intendenturmateriel.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 970 000 kronor.

Undervisning och övningar.

78:o) **Marinen: Undervisningsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 159—161), vilket i förhållande till det för löpande budgetår för ändamålet anvisade anslaget innebär en höjning med 35 000 kronor, vilken höjning väsentligen är hänförlig till konsekvenserna av den i

försvarsbeslutet fastställda nya utbildningsorganisationen för fast anställt manskap, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

79:o) **Marinen: Vissa kostnader för marinens utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 83, s. 161—163) att till *Marinen: Vissa kostnader för marinens utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

Motsvarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår under benämningen »*Marinen: Vissa kostnader för de fasta undervisningsverken, särskilda utbildningskurser m. m.*» uppfört med ett belopp av 190 000 kronor, och i 1942 års försvarsbeslut har anslaget beräknats till 180 000 kronor under uppsättningsperioden samt till 210 000 kronor vid genomförd organisation.

För nästa budgetår är en ökning av anslagsbeloppet erforderlig till följd av den pågående omorganisationen av marinens utbildningsverksamhet. Marinförvaltningen har räknat med ett medelsbehov av 211 250 kronor, varav emellertid 22 500 kronor beräknas för vissa kostnader för sjömilitära kurser för personal ur handelsflottan m. m. samt för en marinläkarkurs, vilka icke förutsetts i försvarsbeslutet. Departementschefen har funnit medelsbehovet böra begränsas till 210 000 kronor, varav 10 000 kronor anses kunna hänföras till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Utskottet. Utskottet, som tillstyrker det under förevarande punkt äskade anslaget, hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Vissa kostnader för marinens utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

80:o) **Marinen: Flottans övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84, s. 163—166) att till *Marinen: Flottans övningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 21 700 000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 12 300 000 kronor.

I fråga om beräkningen av anslaget för nästa budgetår har departementschefen i likhet med chefen för marinen och marinförvaltningen framhållit, att det under rådande förhållanden är förenat med stora svårigheter att med högre grad av säkerhet beräkna merkostnaderna på grund av prisstegringar, enär merkostnaderna främst hänföra sig till priset på brännolja, vilket under

de senaste åren fluktuerat avsevärt och bland annat är beroende av en sådan osäker faktor som lejdtrafikens upprätthållande. Departementschefen har funnit lämpligast att beräkna prisstegringen på grundval av medelkostnaden för de av marinen under det senaste året inköpta brännolja. Med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941 har departementschefen ansett sig böra räkna med ett medelsbehov under anslaget av 13 000 000 kronor mot av marinförvaltningen föreslagna 13 143 000 kronor. Genomsnittskostnaden för uppsättningsperioden har i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 13 250 000 kronor. Med den angivna beräkningsgrunden för prisstegring har härav föranledd kostnad beräknats till 8 700 000 kronor. Medelsbehovet under anslaget har alltså av departementschefen för nästa budgetår beräknats till 21 700 000, innebärande en anslagsökning i förhållande till innevarande budgetår med 9 400 000 kronor, väsentligen föranledd av prisstegringar.

Departementschefen har förutsatt, att förutvarande anslag skall ställas till marinförvaltningens förfogande endast i den mån så påkallas med hänsyn till det under nästa budgetår aktuella prisläget å brännolja. Vid sänkning av oljepriserna under den beräknade nivån skall uppkommande reservation beaktas vid beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1945/46. En motsvarande anordning har även förutsatts beträffande flygvapnets övningsanslag.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen till grund för anslagsberäkningen lagda prisnivån för brännolja eller mot det av departementschefen uppgivna medelsbehovet under anslaget. Den förutsatta anordningen beträffande anslagets disposition i syfte att anpassa medelsåtgången med hänsyn till det aktuella prisläget å brännolja finner utskottet lämplig.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Flottans övningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 21 700 000 kronor.

81:o **Marinen: Kustartilleriets övningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 166 och 167), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med 50 000 kronor, som är föranledd av den utökade organisationen av kustartilleriförsvaret, och med förmälan, att anslaget i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 1 893 000 kronor under uppsättningsperioden och till 2 375 000 kronor vid genomförd organisation samt att av det för nästa budgetår äskade anslagsbeloppet 100 000 kronor anses hänförliga till prisstegring sedan den 1 juli 1941, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Kustartilleriets övningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 050 000 kronor.

82:o) **Marinen: Studiestipendier.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 168 och 169) och under erinran, att anslaget avses till stipendier åt underofficerare och underbefäl för studier för inträde vid sjökrigsskolan samt att anslaget kommer att utgå ur riksstaten, sedan underbefäl från marinen fått tillfälle genomgå försvarets läroverk, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Studiestipendier* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 kronor.

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

83:o) **Marinen: Fartygsbyggnader för flottan.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 87, s. 169—174) att dels till Marinen: Fartygsbyggnader för flottan för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 34 000 000 kronor, dels ock besluta, att det belopp, som ännu icke disponerats av de av 1939 års riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg (reservationsanslaget till Flottans ersättningsbyggnad, 1939/40 IV. E. 31), skall tillgodoföras nämnda anslag.

Departementschefen har inledningsvis erinrat om innebörden av den av 1942 års riksdag antagna planen för fartygsbyggnader för flottan under femårsperioden 1942/47 och om sedermera beslutade jämkningar i denna plan. I samband härmed har departementschefen även erinrat om att den av 1942 års riksdag beräknade kostnadsramen för det då beslutade nybyggnadsprogrammet, 180 000 000 kronor, genom beslut vid 1943 års riksdag ökats med det belopp av 700 000 kronor, som vid utgången av budgetåret 1942/43 beräknades kvarstå odisponerat av de av 1939 års riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg.

Medelsbehovet för fartygsbyggnader för flottan under femårsperioden 1942/47 tillgodoses genom s. k. kvotanslag, vilka under femårsperioden må av Kungl. Maj:t överskridas inom ramen av det totalbelopp, som avsetts för sådant ändamål under femårsperioden. Beslut om sådana anslagsöverskridanden ha meddelats såväl för budgetåret 1942/43 som för innevarande budgetår. För budgetåret 1942/43 har anslaget varit uppfört i riksstaten med ett belopp av 32 800 000 kronor, och för budgetåret 1943/44 är anslaget upptaget med 40 000 000 kronor.

Enligt hittills under femårsperioden 1942/47 av Kungl. Maj:t meddelade beslut äger marinförvaltningen utföra fartygsbyggnader för flottan och vidtaga därmed sammanhängande åtgärder för en kostnad av tillhoppa 108 960 000 kronor. I detta belopp ingå vissa merkostnader på grund av prisstegring efter den 1 juli 1941. Däremot ha i detta belopp icke inräknats vissa andra kostnader för fartygsbyggnader under femårsperioden, vilka enligt de vid 1942 års riksdag antagna grunderna icke skola belasta den i försvarsbeslutet beräknade kostnadsramen och därför icke skola bestridas från anslaget till

fartygsbyggnader för flottan, såsom för nybyggnad av jagare som ersättning för de hösten 1941 förolyckade, ombyggnad av äldre krigsfartyg m. m.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 har marinförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till 37 650 000 kronor, varvid förutsatts, att beloppet skulle användas till fortsättande av byggandet av de båda kryssarna och en större jagare, till påbörjande av den andra större jagaren och ett övningsfartyg ävensom till konstruktionsarbeten för nya fartyg.

Under erinran om det av 1943 års riksdag fattade beslutet om att kostnadsramen för fartygsbyggnader för flottan må ökas med det beräknade beloppet av 700 000 kronor, som vid utgången av budgetåret 1942/43 ännu icke disponerats av de av 1939 års riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg har departementschefen anmält, att marinförvaltningen sedermera uppgivit, att utöver förut anmälda 700 000 kronor kvarstode ytterligare 2 044 697 kronor å anslaget till kustförsvarsfartygen. Denna behållning å anslaget hade uppkommit, bland annat, genom återbetalning till marinförvaltningen från aktiebolaget Bofors av ett erhållet förskottsbelopp av 750 000 kronor.

Departementschefen har uttalat, att det beslutade fartygsbyggnadsprogrammet bör under nästa budgetår planenligt fullföljas utom i vad gäller byggandet av ett i fartygsbyggnadsplanen ingående segelfartyg, vilket avsetts för flottans manskapsutbildning och i försvarsbeslutet beräknats draga en kostnad av 1 300 000 kronor. Frågan om detta fartygsbygge har nämligen numera kommit i annat läge. Sjöförsvarets utbildningskommission har funnit detsamma icke böra komma till utförande, utan förordat, att det ersättes med erforderligt antal mindre båtar, avsedda för rodd och segling. Ehuru utbildningskommissionens betänkande ännu icke slutprövats har departementschefen, bland annat, på grund av att det beslutade segelfartyget numera icke kan anskaffas för det beräknade beloppet, räknat med att det icke bör komma till utförande. I stället räknas med anskaffning av ett antal mindre båtar för segling och rodd, avsedda att under utbildningen bibringa manskapet viss grad av sjömanskap. Därest det skulle visa sig erforderligt att redan under nästa budgetår anskaffa båtmateriel för dylik utbildning bör det, framhåller departementschefen, få ankomma på Kungl. Maj:t att med anlitan av förevarande anslag inom viss angiven kostnadsram, förslagsvis 500 000 kronor, verkställa den anskaffning av mindre fartyg, som kan befinnas erforderlig.

Under erinran om att i enlighet med 1943 års riksdags beslut ett belopp av 115 000 kronor beräknades för vissa konstruktionsändringar å ubåtar under fartygsbyggnadsanslaget för innevarande budgetår har departementschefen räknat med att 30 000 kronor böra avses för samma ändamål under nästkommande budgetår.

I enlighet med av 1942 års riksdag fattat beslut skola, har departementschefen vidare erinrat, medel, som inflyta vid försäljning av flottan eller kust-

artilleriet tillhörande utrangerad fartygs- och båtmateriel tillgodoföras dessa anslag. I den mån medel sålunda tillföras fartygsbyggnadsanslagen, kan alltså behovet av nya anslag för fartygsbyggnader i motsvarande mån nedbringas.

Det ytterligare belopp — utöver förut beräknade 700 000 kronor — som marinförvaltningen numera anmält såsom stående till förfogande av de för kustförsvarsfartygen anvisade medlen eller omkring 2 000 000 kronor, bör enligt departementschefens mening tillgodoföras förevarande anslag, dock utan att den totala kostnadsramen för flottans fartygsbyggnader till följd därav höjes. Nämda kostnadsram bör i detta sammanhang, i anslutning till 1943 års riksdagsbeslut, med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1941, framhåller departementschefen, preciseras till 180 700 000 kronor. Det totala anslagsbehovet för ändamålet under femårsperioden 1942/47 kommer emellertid, med hänsyn till de belopp som tillföras anslaget vid försäljning av utrangerad fartygs- eller båtmateriel ävensom från förutnämnda äldre anslag, att enligt nyssnämnda prisläge uppgå till belopp understigande 178 000 000 kronor, varigenom således i förhållande till försvarsbeslutet medelsbehovet underskrides med mer än 2 000 000 kronor. Detta belopp blir alltså tillgängligt för motvägande av det överskridande av kostnadsramen för femårsperioden, som enligt i annat sammanhang gjord anmälan är att förutse för marinnens vidkommande.

Under erinran att anslaget till fartygsbyggnader för flottan är ett s. k. kvotanslag och med hänsyn till det återstående medelsbehovet under femårsperioden har departementschefen föreslagit, att anslaget för budgetåret 1944/45 uppföres med ett belopp av 34 400 000 kronor mot av marinförvaltningen beräknade 37 650 000 kronor. Vid bifall till departementschefens förslag återstår att för budgetåren 1945/47 under femårsperioden anvisa 70 800 000 kronor, med avdrag dock för de belopp, som från och med budgetåret 1943/44 tillföras anslaget för försäljning av utrangerad fartygs- eller båtmateriel men med tillägg för belopp för mötande av prisstegringar utöver prisläget den 1 juli 1941.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen förordade jämkningen i det beslutade fartygsbyggnadsprogrammet, nämligen att det beslutade segelfartyget för en beräknad kostnad av 1 300 000 kronor icke kommer till utförande utan i stället ersättes med mindre för sjömansutbildning lämpade fartyg.

Utskottet har heller icke något att erinra mot att ett belopp av 30 000 kronor tages i anspråk under nästa budgetår för vissa konstruktionsändringar å ubåtar.

På sätt departementschefen föreslagit bör förevarande anslag tillgodoföras dels medel som inflyta vid försäljning av utrangerad fartygs- och båtmateriel, dels ock det ytterligare belopp, som enligt marinförvaltningens anmälan kvarstår å anslaget till kustförsvarsfartygen, varigenom det sammanlagda medelsbehovet för flottans fartygsbyggnader under femårsperioden 1942/47

kan beräknas komma att nedgå under den förut fastställda kostnadsramen, vilken enligt departementschefens förslag nu bör preciseras till 180 700 000 kronor, beräknad enligt prisläget den 1 juli 1941.

Då utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, jämväl i övrigt anslutit sig till vad departementschefen anfört och föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) till *Marinen: Fartygsbyggnader för flottan* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 34 400 000 kronor,

b) besluta, att det belopp, som ännu icke disponerats av de av 1939 års riksdag anvisade anslagsmedlen till påbörjande av två kustförsvarsfartyg (reservationsanslaget till Flottans ersättningsbyggnad, 1939/40 IV. E. 31), skall tillgodoföras nämnda anslag.

84:o) **Marinen: Modernisering av Sverige-skeppen m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 88, s. 175—178) att till *Marinen: Modernisering av Sverige-skeppen m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 313 000 kronor.

Genom beslut den 8 september 1938 ställde Kungl. Maj:t ett belopp av 100 000 kronor till marinförvaltningens förfogande för verkställande av besiktning av pansarkryssaren Fylgia. Våren 1939 anmälde marinförvaltningen, att kostnaderna för fartygets istandsättande och modernisering kunde beräknas till 5 400 000 kronor. Detta belopp ställdes också till ämbetsverkets förfogande för ändamålet genom två olika beslut av Kungl. Maj:t. Sedermera anvisades ytterligare 900 000 kronor för täckande av på grund av pristegring uppkomna merkostnader för Fylgias modernisering och därefter än ytterligare 1 300 000 kronor för avslutande av arbetena med istandsättning och modernisering av fartyget. Huvuddelen av de för ändamålet till förfogande ställda medlen, tillsammans 7 700 000 kronor, har disponerats från de under de senare budgetåren i riksstaten uppförda anslagen till modernisering av Sverige-skeppen m. m.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 har marinförvaltningen anmält, att ytterligare medel erfordras till täckande av uppkomna merkostnader för istandsättning och modernisering av Fylgia och därvid uppgivit det ytterligare medelsbehovet till 1 313 068 kronor 77 öre eller i runt tal 1 313 000 kronor. Arbetena hava i huvudsak avslutats under december månad 1941. Den avsevärda kostnadsökningen kan enligt marinförvaltningen främst hänföras till fyra orsaker, nämligen svårigheten att för ett så gammalt fartyg som Fylgia tillförlitligt beräkna istandsättningskostnaderna innan arbetena påbörjats, vissa under ombyggnadstiden beslutade ändringar beträffande den närmare utformningen av fartygets inredning, den forcering

av arbetena, som måst äga rum för att fartyget skulle kunna träda i tjänst hösten 1941, samt slutligen den under ombyggnadstiden inträffade allmänna prisstegringen.

I ärendet har verkställts en omfattande utredning inom statens krisrevision.

Departementschefen har i ärendet uttalat, att även om arbetet varit för- enat med vissa svårigheter, skäl till erinringar mot myndigheternas hand- läggning av ifrågavarande ombyggnadsföretag likväl förefinnas, och har när- mare angivit arten av dessa erinringar. Då arbetena emellertid slutförts och den begärda medelsanvisningen synes ofrånkomlig, har departementschefen — under framhållande av att fartyget numera erhållit ett betydande strids- värde och i åtskilliga år torde kunna kvarstå i örlogsflottan — tillstyrkt, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas det av marinförvaltningen äs- kade beloppet, att uppföras under samma beteckning som tidigare för ända- målet anvisade anslag.

Utskottet.

Utskottet, som tagit närmare kännedom om de marina myndigheternas handläggning av detta ärende, har kommit till den uppfattningen, att plan- läggningen av arbetet med pansarkryssaren Fylgias istandsättning och om- byggnad i hög grad givit skäl till erinringar. Den bristande planläggningen har medfört såväl att arbetets utförande fördröjts som att kostnaderna onö- digtvis betydligt fördyrats. Såsom departementschefen anført, har emellertid fartygets värde för örlogsflottan avsevärt ökat för lång tid framåt. Då det torde vara ofrånkomligt att nu anvisa medel för täckande av de uppkomna kostnaderna, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Modernisering av Sverige- skeppen m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservations- anslag av 1,313,000 kronor.

85:o) **Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet.** Kungl. Maj:t har före- slagit riksdagen (punkt 89, s. 178—183) att till Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 400 000 kronor.

Vid anskaffningen av fartyg för kustartilleriet under de senaste åren ha följts i huvudsak två anskaffningsprogram, nämligen *dels* en av marinförvalt- ningen i dess anslagsäskanden för budgetåret 1940/41 framlagd plan — 1939 års program — omfattande modernisering av vissa äldre fartyg samt ny- byggnad av ett antal vedettbåtar, bogserbåtar, motorslupar och artilleri- transportfärjor, *dels ock* en av 1941 års försvarsutredning framlagd och i 1942 års försvarsbeslut godkänd plan — 1942 års program — rörande viss komplettering av 1939 års program, väsentligen avseende de genom försvars- beslutet nytillkomna Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvar.

För innebörden av dessa båda fartygsbyggnadsprogram och för i dessa program sedermera beslutade jämkningar har departementschefen lämnat en redogörelse i propositionen å sid. 178—181, till vilken här hänvisas.

I 1942 års försvarsbeslut angavs medelsbehovet under femårsperioden 1942/47 för fullföljande av 1939 års program till 2 825 000 kronor. För det jämkade programmets genomförande ha under budgetåren 1942/43 och 1943/44 anvisats sammanlagt 3 420 000 kronor, varav för budgetåret 1943/44 1 920 000 kronor. 1942 års fartygsbyggnadsprogram beräknades draga en kostnad av 3 285 000 kronor, och härav har ett belopp av 1 000 000 kronor anvisats för budgetåret 1943/44.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har marinförvaltningen framhållit, att vissa för genomförande av 1939 års fartygsbyggnadsprogram till förfogande ställda medel tills vidare reserverats.

Enligt programmet skulle sex vedettbåtar anskaffas, men på grund av att priserna å dessa kommo att överstiga de beräknade ha allenast fem anskaffats, och till följd härav beräknas en besparing av 113 000 kronor, vilket belopp bör tillsviðare reserveras för mötande av ytterligare kostnadsstegringar beträffande ifrågavarande fartygsanskaffning. Vidare hava allenast 10 motorslupar anskaffats i stället för beräknade 18. Ämbetsverket har nu föreslagit, att återstående 8 slupar skola anskaffas för en sammanlagd kostnad av 160 000 kronor, vilken kostnad bör täckas med anlåtande av vissa medel — omkring 420 000 kronor — som ämbetsverket reserverat för mötande av kostnadsstegringar vid 1939 års programs genomförande. Av nämnda belopp å 420 000 kronor beräknas vidare tagas i anspråk 94 000 kronor för mötande av kostnadsökningar å en i 1942 års fartygsbyggnadsprogram ingående vedettbåt. Departementschefen har ansett sig icke kunna biträda marinförvaltningens förslag om byggande av ytterligare 8 motorslupar. De för dessa beräknade medlen böra enligt departementschefens mening i stället tagas i anspråk för minskande av medelsbehovet för fullföljande av 1942 års fartygsbyggnadsprogram.

För detta programs fullföljande under nästa budgetår har marinförvaltningen hemställt om anvisande av ett belopp av 2 230 000 kronor, vilket är avsett att användas för slutförande av fartygsanskaffningen för Göteborgs och Hemsö kustartilleriförsvar, vartill komma merkostnader för ovannämnda vedettbåt, vilka enligt ovan beräknas skola täckas genom ianspråktagande av 94 000 av de för å 1939 års program anvisade men reserverade medlen. Detta förslag biträdades av departementschefen.

För påbörjande av den enligt 1942 års program planerade kompletteringen av fartygsbestånden vid Stockholms, Blekinge och Gotlands kustartilleriförsvar beräknar departementschefen för nästa budgetår i enlighet med förslag av marinförvaltningen 340 000 kronor, vilket belopp efter avdrag för kostnadsökningar på grund av prisstegringar sedan den 1 juli 1941 överensstämmer med de i försvarsbeslutets kostnads kalkyler för ändamålet upptagna beloppen. Marinförvaltningen bör, framhåller departementschefen, bemyndigas att i ett sammanhang utlägga beställningar å fartygsmaterielen

intill det för anskaffningens genomförande beräknade totalbeloppet, 680 000 kronor.

Departementschefen har alltså beräknat det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till $(2\,230\,000 + 340\,000 - 160\,000 =)$ 2 410 000 kronor eller i avrundat tal 2 400 000 kronor. I anslutning härtill har departementschefen framhållit, att det därefter skulle återstå att anvisa ett belopp av 340 000 kronor för fullföljande av det av departementschefen biträdde anskaffningsprogrammet. Om hänsyn toges till inträffad prisstegring efter den 1 juli 1941 innebär detta, att kostnaderna under uppsättningsperioden för fartygsbyggnader för kustartilleriet komma att understiga de i 1942 års försvarsbeslut beräknade.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker den av departementschefen föreslagna medelsanvisningen för fartygsbyggnader för kustartilleriet och har icke något att erinra mot att tidigare för samma ändamål anvisade medel tagas i anspråk på sätt av departementschefen föreslagits. Utskottet finner bemyndigande böra lämnas marinförvaltningen att i ett sammanhang utlägga beställningar av fartygsmateriel för Stockholms, Blekinge och Gotlands kustartilleriförsvar inom en total kostnadsram av 680 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 400 000 kronor.

86:o) **Marinen: Underhåll av flottans fartyg m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 90, s. 183—186) att till *Marinen: Underhåll av flottans fartyg m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kronor.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 13 300 000 kronor och har i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 13 390 000 kronor under uppsättningsperioden och till 15 000 000 kronor vid genomförd organisation.

Marinförvaltningen har anmält, att lokalmyndigheterna uppgivit ett sammanlagt medelsbehov under detta anslag för nästa budgetår av 17 202 350 kronor, men ämbetsverket har ansett sig böra äska en summa överensstämmande med femårsplanens årskvot 13 390 000 kronor, ökad med det i 1943 års statsverksproposition angivna beloppet av 600 000 kronor för merkostnader på grund av prisstegringar, alltså 13 990 000 kronor eller i avrundat tal 14 000 000 kronor.

Departementschefen har framhållit, att en verkställd utredning givit vid handen, att kostnaderna för underhåll av flottans fartyg måste komma att överstiga de i 1942 års försvarsbeslut beräknade på grund av inträffade prisstegringar, och att kostnaderna för nästa budgetår enligt prisläget den 1 juli 1941 kunna beräknas överstiga det av marinförvaltningen beräknade

medelsbehovet med omkring 1 000 000 kronor. Enär utredningen emellertid måste anses såsom i hög grad preliminär, har departementschefen dock ansett sig kunna beräkna medelsbehovet till av marinförvaltningen föreslagna 14 000 000 kronor, men förutsätter att underhållskostnaderna måste förbilligas genom rationaliseringar eller på annat sätt.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den förevarande beräkningen av anslaget eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Marinen: Underhåll av flottans fartyg m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kronor.

87:o) **Marinen: Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 91, s. 186—188), vilken i förhållande till det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget innebär en av det ökade materielbeståndet föranledd höjning med 280 000 kronor, och under erinran att anslaget i 1942 års försvarsbeslut beräknats till 1 594 000 kronor under uppsättningsperioden och att höjningen i förhållande till detta belopp är föranledd dels av prisstegringar, dels ock av att anslaget i försvarsbeslutet icke avsågs skola belastas med vissa avlöningskostnader för personal, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Underhåll av kustartilleriets materiel m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 2 480 000 kronor.

88:o) **Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, s. 188 och 189), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 7 000 kronor och i förhållande till det i 1942 års försvarsbeslut för uppsättningsperioden beräknade anslaget en ökning med 26 000 kronor, varav 20 000 kronor anses hänförliga till efter den 1 juli 1941 inträffad prisstegring. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 128 000 kronor.

89:o) **Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 93, s. 189—197) att till *Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 7 345 000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första

kammaren av herrar A. *Mannerskantz* och G. A. *Andersson* (I: 166) och den andra inom andra kammaren av herr K. *Magnusson* (II: 271), vari hemställt, att riksdagen måtte besluta att under fjärde huvudtiteln (punkt 93) uppföra ett reservationsanslag på 1 150 000 kronor för anskaffande av ubåtsnät.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 166.

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 9 800 000 kronor. I 1942 års försvarsbeslut har beräknats ett årligt anslag för ändamålet av 7 000 000 under uppsättningsperioden och samma belopp vid genomförd organisation.

Efter att hava erinrat om grunderna för beräkningen av förevarande anslag för innevarande budgetår har departementschefen till behandling upptagit en av marinförvaltningen i särskild skrivelse den 23 augusti 1943 framlagd utredning rörande det totala anskaffningsbehovet under femårsperioden 1942/47 av beskaffenhet att böra tillgodoses från förevarande anslag, och därvid tagit ställning till vissa uppkomna frågor om, huruvida kostnader för viss materielanskaffning böra belasta nu förevarande anslag eller andra riksstatsanslag respektive förskottsstaten för försvarsväsendet. Departementschefen har därefter lämnat vissa upplysningar rörande medelsbehoven för olika ändamål under detta anslag för nästa budgetår och sammanfattningsvis angivit medelsbehovet genom att framlägga följande tablå:

1. Viss artillerimateriel för flottan	kronor	160 000
2. Nya kärnrör m. m. för marinens artilleripjäser	»	100 000
3. Övningsmateriel för sjöartilleriet	»	213 000
4. Handvapen m. m. för flottan	»	400 000
5. Reserveldrör till luftvärns- och automatkanoner för flottan	»	100 000
6. Sköldar till flottans automatkanoner	»	67 000
7. Modernisering av sjöfrontspjäser	»	226 000
8. Kikare för kustartilleriet	»	100 000
9. Handvapen m. m. för kustartilleriet	»	40 000
10. Modernisering av 57 mm pjäser	»	24 000
11. Övningsmateriel för kustartilleriet	»	20 000
12. Komplettering och underhåll av gasskyddsmateriel	»	45 000
13. Ammunition för jagare	»	2 984 000
14. Specialammunition för kustartilleriet	»	104 000
15. Pansarammunition för vissa av kustartilleriets batterier	»	76 000
16. Extra laddningar för kustartilleriets medelsvåra batterier	»	76 000
17. Viss torpedanskaffning	»	1 800 000
18. Radiomateriel för marinen	»	522 400
19. Telefonmateriel för flottan	»	11 900
20. Nautisk materiel	»	60 000
21. Mudderspolningsaggregat å marinens bärgningsfartyg ...	»	15 000
22. Strålkastarmateriel för flottan m. m.	»	200 000

Summa kronor 7 344 300

Departementschefen har alltså för nästa budgetår beräknat medelsbehovet till i avrundat tal 7 345 000 kronor, av vilket belopp omkring 455 000 kronor anses kunna hänföras till prisstegring sedan den 1 juli 1941. Vissa materielanskaffningar äro av natur att icke böra inräknas i den i försvarsbeslutet beräknade kostnadsramen. Det har syntts departementschefen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de jämkningar i anslagsdispositionen, som kunna visa sig erforderliga under nästa budgetår.

Beträffande det motionsvis gjorda yrkandet om anvisande av anslag å 1 150 000 kronor för anskaffning av undervattensbåtnät vill utskottet framhålla, att, enligt vad utskottet under hand inhämtat, för utläggningen av dessa nät erfordras tillgång till vissa specialbyggda fartyg. Ett bifall till motionerna skulle alltså innebära, att medel jämväl måste anvisas för ifrågasvarande fartygsbyggnad. Utskottet vill emellertid framhålla, att några kostnader för berörda ändamål icke beräknats i 1942 års försvarsbeslut. Vid angivna förhållanden anser utskottet sig icke böra på grundval av i enskilda motioner gjord framställning tillstyrka, att riksdagen nu anvisar medel för ändamålet. Därest behov av ifrågasvarande anordningar anses föreligga torde förslag i ämnet böra framläggas av Kungl. Maj:t. Utskottet finner sig därför böra avstyrka motionerna.

Utskottet.

Mot Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de jämkningar i anslagsdispositionen, som kunna visa sig erforderliga.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 166 och II: 271, till *Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 7 345 000 kronor.

90:o) **Marinen: Anskaffning av radiomateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 94, s. 197—199) att till Marinen: Anskaffning av radiomateriel för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 247 000 kronor.

På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar ha 1939 och 1940 års riksdagar till Särskild materielanskaffning för vartdera av budgetåren 1939/40 och 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor eller sålunda tillhoppa 20 000 000 kronor. Av sistnämnda belopp beräknades 8 650 000 kronor för materielanskaffning för marinen, varibland även radiomateriel. Dylik materiel hade beställts av marinförvaltningen redan år 1940, men på grund av uppkomna materielsvårigheter hos radioindustrien hade planerade beställningar måst avskrivas och ett ingånget avtal annullerats. Först efter utgången av budgetåret 1940/41 hade det blivit möjligt att ånyo beställa materielen ifråga. Enär medel icke kan disponeras å förslagsanslag för andra beställningar än sådana, vilka utlagts under det budgetår, för vilket anslaget beviljats, har marinförvaltningen hemställt om ett nytt anslag å i avrundat tal

247 000 kronor för bestridande av kostnaderna för den numera beställda radiomateriel, för vilken marinförvaltningen icke kan disponera andra för materielanskaffning till förfogande stående medel.

Departementschefen har för egen del funnit sig böra föreslå, att ett särskilt reservationsanslag anvisas för ändamålet, och har i samband härmed framhållit, att då medelsbehovet hänför sig till en före försvarsbeslutet utlagd beställning, anslaget icke bör inräknas i försvarsbeslutets kostnadsram.

Utskottet.

På av departementschefen anförda skäl finner sig utskottet böra tillstyrka, att för här ifrågavarande ändamål uppföres ett särskilt reservationsanslag. Mot den föreslagna medelsanvisningen har utskottet icke haft något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av radiomateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 247 000 kronor.

91:o) **Marinen: Vissa materielförsök.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 95, s. 199 och 200) att till *Marinen: Vissa materielförsök* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 345 000 kronor.

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 420 000 kronor och disponeras enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 meddelat beslut. I 1942 års försvarsbeslut har för ändamålet beräknats ett årligt anslag av 433 000 kronor under uppsättningsperioden och av 400 000 kronor vid genomförd organisation.

För nästa budgetår har anslagsbehovet beräknats sålunda:

1. Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner ..	kronor	60 000
2. Försök med teknisk materiel	»	150 000
3. Försök med torped- och radiomateriel	»	100 000
4. Försök med dykerimateriel	»	15 000
5. Försök med säkerhetsanordningar för ubåtar	»	20 000
Summa kronor		345 000

Vid bifall till detta förslag ha för de tre första i femårsperioden 1942/47 ingående budgetåren anvisats tillhoppa 1 330 000 kronor, och för de två återstående budgetåren skulle ytterligare anvisas tillsammans 835 000 kronor, därest den 1942 beräknade kostnaden för femårsperioden skall hållas.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har icke funnit anledning till erinran mot det för ändamålet äskade anslagsbeloppet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Vissa materielförsök* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 345 000 kronor.

92:o) **Marinen: Förstärkning av kustartilleriförsvaret.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 96, s. 200 och 201) att till Marinen: Förstärkning av kustartilleriförsvaret för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 7 350 000 kronor.

I 1942 års försvarsbeslut beräknades engångskostnaderna för förstärkning av kustartilleriförsvaret — åvseende viss materielanskaffning — till ($5 \times 5\,800\,000 =$) 29 000 000 kronor för hela femårsperioden 1942/47. På grund av prisstegringar beräknades vid 1943 års riksdag medelsbehovet för ändamålet komma att uppgå till 35 610 000 kronor. Då 4 400 000 kronor anvisats för budgetåret 1942/43 beräknades för vart och ett av de följande fyra budgetåren i runt tal 7 800 000 kronor. Detta belopp anvisades också av riksdagen för innevarande budgetår.

Marinförvaltningen har föreslagit, att samma belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen har emellertid funnit utrett, att 460 000 kronor av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget av marinförvaltningen avsetts för artillerimateriel- och ammunitionsförråd, och då dylika kostnader äro av natur att böra bestridas över kapitalbudgeten har departementschefen funnit det för nästa budgetår äskade beloppet av 7 800 000 kronor böra minskas med förenämnda 460 000 kronor, som i stället böra i mån av behov upptagas å kapitalbudgeten. På grund härav har departementschefen föreslagit, att anslaget för förstärkning av kustartilleriet för nästa budgetår uppföres med ett belopp av i avrundat tal 7 350 000 kronor.

Då Kungl. Maj:ts förslag icke föranlett någon erinran från utskottets sida, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Förstärkning av kustartilleriförsvaret* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 7 350 000 kronor.

93:o) **Marinen: Anskaffning av pråmar för Stockholms örlogsvarv.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97, s. 201—203), vilket är föranlett av att verkställd utredning givit vid handen att nyanskaffning av pråmar för örlogsvarvets räkning medför väsentliga kostnadsbesparingar i förhållande till de kostnader, som visat sig uppkomma vid förhyrning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av pråmar för Stockholms örlogsvarv* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

94:o) **Marinen: Industriens krigsorganisation.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 98) avgiver utskottet senare under riksdagens utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Fortifikatoriska anläggningar.

95:o) **Marinen: Befästningars underhåll m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 204 och 205), vilket i förhållande till det för samma ändamål under innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med 20 000 kronor, och med förmälan, att av det äskade anslaget 75 000 kronor anses hänförliga till prisstegring efter den 1 juli 1941, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 670 000 kronor.

Bidrag och understöd.

96:o) **Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 100, s. 205—208) att till Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 64 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *C. E. Ericsson* (I: 167) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Håstad* (II: 267), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att det i statsverkspropositionen för budgetåret 1944/45 under fjärde huvudtiteln, rubriken Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren, upptagna anslaget å 64 000 kronor måtte höjas med dels ett belopp av 95 000 kronor för fortsatt uppsättning av kåren och dels ett belopp av 6 100 kronor för verksamheten, eller således till sammanlagt 165 100 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen I: 167.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår upptaget med 60 000 kronor. Enligt 1942 års försvarsbeslut hava de årliga kostnaderna beräknats till 64 000 kronor under uppsättningsperioden och till 65 000 kronor för tiden därefter.

För nästa budgetår har marinförvaltningen under detta anslag äskat dels ett belopp av 253 750 kronor för engångskostnader för sjövärnsskårens uppsättning och dels ett belopp av 70 100 kronor för sjövärnsskårens löpande kostnader.

Departementschefen har funnit sig icke kunna tillstyrka anvisande av medel för engångskostnader för sjövärnsskårens fortsatta uppsättning och utbyggnad, då de i försvarsbeslutet beräknade engångskostnaderna för kåren, 500 000 kronor, avsedda för anskaffning av ett antal större motorbåtar, redan ställts till marinförvaltningens förfogande, och nya kostnader icke kunna inrymmas inom försvarsbeslutets kostnadsram, även om det vore önskvärt, att kåren kunde beredas ytterligare bidrag till engångskostnader.

Vad angår bidraget till de löpande kostnaderna har departementschefen icke ansett sig kunna tillstyrka större belopp än det i försvarsbeslutet för uppsättningsperioden beräknade eller 64 000 kronor.

Ehuru utskottet i likhet med departementschefen och motionärerna finner önskvärt, att sjövärnskåren kunde beredas ökat stöd i form av statsbidrag för fullföljande av kårens utbyggnad, har utskottet med hänsyn till nödvändigheten av att iakttaga återhållsamhet ifråga om försvarskostnadernas ökning utöver den av 1942 års riksdag fastställda kostnadsramen ansett sig icke kunna tillstyrka de framkomna förslagen om dylikt stöd. Utskottet får alltså avstyra motionerna i denna del.

Utskottet.

Ej heller i fråga om bidraget till kårens löpande kostnader har utskottet funnit sig kunna gå utöver Kungl. Maj:ts förslag, som ansluter sig till vad som förutsatts i försvarsbeslutet. Utskottet får alltså avstyra motionerna jämväl i denna del.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 167 och II: 267, till *Marinen: Bidrag till sjövärnskåren* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 64 000 kronor.

97:o) **Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 101, s. 208—211) att till Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *C. E. Ericsson* (I: 168) och den andra inom andra kammaren av herr *S. Janson* i Frändesta (II: 275), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 84 500 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen I: 168.

För budgetåren 1942/43 och 1943/44 har för ändamålet anvisats samma anslagsbelopp som det för nästa budgetår äskade. I 1942 års försvarsbeslut har icke beräknats något belopp för detta ändamål.

Maritima ungdomsrådet har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet till 84 500 kronor, nämligen oförändrat belopp av 3 000 kronor till maritima ungdomsrådets egna kostnader, ett från 13 000 till 16 500 kronor förhöjt belopp till bidrag till sjöscoutverksamheten inom Sveriges scoutförbund och ett från 59 000 till 65 000 kronor förhöjt belopp för bidrag till aspirantverksamheten inom sjövärnskåren. Marinförvaltningen har biträtt detta förslag

till beräkning av anslaget under förutsättning att ett statsbidrag av denna storlek kunde inrymmas bland försvarets kostnader under uppsättningsperioden.

I en den 25 november 1943 dagtecknad skrift har K. F. U. M:s scoutförbund på anförda skäl anhängit, att åt svenska scoutrådet — beslutande och verkställande organ för den år 1931 bildade svenska scoutunionen — måtte uppdragas att mottaga och fördela det bidrag, som föreslagits skola ställas till maritima ungdomsrådets förfogande för sjöscoutverksamhet under budgetåret 1944/45. Om en sådan anordning icke befundes lämplig, hemställde K. F. U. M:s scoutförbund om ett anslag av 6 000 kronor till sin sjöscoutverksamhet under budgetåret 1944/45 samt om representation i maritima ungdomsrådet.

I ett den 8 december 1943 avgivet utlåtande har maritima ungdomsrådet på anförda skäl hemställt, att K. F. U. M:s scoutförbunds framställning måtte lämnas utan bifall.

Departementschefen har framhållit, att, ehuru vissa skäl synts tala för att samtliga scoutförbund, som bedriva sjöscoutverksamhet i större omfattning, bliva delaktiga av det statsbidrag, som från förevarande anslag utgår till sådan verksamhet, det likväl med hänsyn till de merutgifter, som kunna beräknas uppkomma härför, icke bör vidtagas någon ändring i gällande grunder. Frågan har dock synts departementschefen böra ägnas fortsatt uppmärksamhet inom maritima ungdomsrådet. I fråga om anslagsbeloppet har departementschefen icke ansett sig kunna föreslå någon förhöjning i förhållande till innevarande budgetår, ehuru de därför anförda skälen vore beaktansvärda.

Utskottet.

Utskottet finner vad motionärerna anfört till stöd för en höjning av anslaget till bidrag till maritim ungdomsverksamhet utöver det under de två senaste budgetåren anvisade och för nästa budgetår av Kungl. Maj:t äskade beloppet vara värt beaktande. På av departementschefen anförda skäl, främst det förhållandet att några medel för här ifrågavarande ändamål icke upptagits i försvarsbeslutets kostnadsberäkningar, anser sig utskottet dock icke kunna förorda högre medelsanvisning än den av Kungl. Maj:t nu begärda. Utskottet får alltså avstyrka de i ämnet väckta motionerna.

Vidkommande frågan om understöd till sjöscoutverksamheten inom andra scoutförbund än Svenska scoutförbundet finner utskottet i likhet med departementschefen, att denna fråga bör bliva föremål för närmare övervägande inom maritima ungdomsrådet i samråd med svenska scoutrådet. Därvid bör övervägas en samordning genom scoutrådets förmedling av de olika förbundens arbete på sjöscoutverksamhetens område.

Liksom under innevarande budgetår bör det ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I:168 och II:275, till *Marinen*:

Bidrag till maritim ungdomsverksamhet för budgetåret 1944/45
anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

98:o) **Marinen: Understöd åt föreningar m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 102) jämte en i ämnet väckt motion kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

99:o) **Marinen: Bidrag för anordnande av permittentlokal i Karlskrona.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 103, s. 213—215) att till Marinen: Bidrag för anordnande av en permittentlokal i Karlskrona för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Särskilt under rådande beredskapsläge har ett starkt behov av ytterligare fritidslokaler för framför allt de värnpliktiga visat sig förefinnas i Karlskrona. I syfte att avhjälpa detta behov har därför i Karlskrona bildats en stiftelse, Militärhemmet, som påbörjat en insamling för uppförande av en fastighet för fritids- och samlingslokaler för militärmanskap i Karlskrona. Insamlingen har hittills givit omkring 250 000 kronor, varav emellertid 175 000 kronor tecknats under villkor att staten lämnar bidrag. Totalkostnaden för åstadkommande av de såsom erforderliga beräknade lokalerna hava av stiftelsen uppgivits till 880 000 kronor, varav för markförvärv 187 000 kronor och för byggnadskostnader 670 000 kronor samt inventarier 23 000 kronor. Stiftelsen har hos Kungl. Maj:t anhållit om statsbidrag för ändamålet av 250 000 kronor.

Befälhavande amiralen i Sydkustens marindistrikt, marinförvaltningen, Lunds domkapitel och länsstyrelsen i Blekinge län hava tillstyrkt framställningen.

Departementschefen har för egen del funnit det initiativ, som sålunda tagits på enskild väg, väl värt stöd från statens sida och har under erinran, att 1942 års riksdag anvisat ett belopp av 200 000 kronor såsom bidrag till anskaffning av permittentlokal i Stockholm, föreslagit att enahanda belopp, 200 000 kronor, måtte lämnas såsom statsbidrag för marinhemmet i Karlskrona. Närmare bestämmelser om villkoren för utbetalande av bidraget och för användningen av detsamma hava ansetts böra få meddelas av Kungl. Maj:t.

Då stort behov föreligger av ytterligare fritids- och samlingslokaler i Karlskrona och detta behov synes kunna på lämpligt sätt tillgodoses genom att det planerade Militärhemmet kommer till stånd, synes staten på sätt departementschefen förordnat böra lämna bidrag till stiftelsen Militärhemmet, som bildats för att uppföra och driva hemmet.

Utskottet har sålunda icke något att erinra mot att ett belopp av 200 000 kronor anvisas för ändamålet och ställes till stiftelsens förfogande på villkor, som må meddelas av Kungl. Maj:t.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Marinen: Bidrag för anordnande av permittentlokal i Karlskrona* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Flygvapnet.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

100:o) **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 104) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed anmäles.

101:o) **Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 105, s. 217 och 218) att till Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 kronor.

Ehuru såväl enligt 1936 års som 1942 års försvarsbeslut en reservstat skall finnas inrättad vid flygvapnet, har denna med hänsyn till rådande rekryteringssvårigheter ännu icke kommit till stånd. Jämlikt 1942 års försvarsbeslut skall flygvapnets reservstat innefatta de beställningar, som framdeles efter närmare prövning av personalbehovet komme att bestämmas.

Flygförvaltningen har för nästa budgetår föreslagit inrättandet å reservstat dels av en kaptenbeställning i intendenturbefattning, dels ock av en beställning för flygläkare av 1. graden.

I enlighet med 1942 års försvarsbeslut tjänstgör såsom assistent hos flygöverläkaren en förste flygläkare. Denne har avsetts att i krig ingå i flygstaben. Då behov av en assistent hos flygöverläkaren gör sig lika mycket gällande i krig som i fred, har i försvarsbeslutet räknats med att såsom ersättare i krig för nämnde assistent skall tjänstgöra en flygläkare av 1. graden å reservstat. Då beställningen är erforderlig för krigsorganisationen och det torde vara möjligt att rekrytera densamma, har departementschefen tillstyrkt flygförvaltningens förslag i denna del. Ämbetsverkets förslag i övrigt har departementschefen ansett sig icke kunna förorda.

Utskottet.

Utskottet finner sig kunna tillstyrka, att en beställning såsom flygläkare av 1. graden uppföres å reservstat från och med nästa budgetår. Med inrättandet av en kaptenbeställning i intendenturbefattning anser utskottet i likhet med departementschefen kunna anstå tills vidare.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 kronor.

102:o) **Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 106, s. 218 och 219) att till Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 670 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 550 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 655 600 kronor för år.

De verkställda beräkningarna av medelsbehovet under förevarande anslag, vilka basera sig på de av 1943 års riksdag godkända nya grunderna för avlönings- och pensionsförmåner åt personal i flygvapnets reserv, hava icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker alltså det äskade anslaget.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 670 000 kronor.

103:o) **Flygvapnet: Rekryteringskostnader och avskedspremier m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 107) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

104:o) **Flygvapnet: Ekiperingsersättningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 108, s. 219 och 220) att till Flygvapnet: Ekiperingsersättningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 290 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 349 200 kronor för år.

Enligt reservbefälskungörelserna skall det ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med medelsäskandena för riksdagen framlägga förslag om ekiperingshjälpens belopp för olika personalgrupper. Kungl. Maj:t har den 19 november 1943 förordnat, att under tiden den 1 januari—den 30 juni 1944 ekiperingshjälp enligt reservbefälskungörelserna skall vid första anställning utgå med 1 000 kronor till reservanställd officer, underofficer och flygingenjör i flygvapnets reserv. De sålunda för innevarande år fastställda grunderna för ekiperingshjälpen till reservpersonalen hava synts departementschefen böra gälla jämväl under nästa budgetår.

Utskottet finner sig kunna tillstyrka, att de grunder, efter vilka ekiperingshjälpen till reservpersonalen utgår under innevarande budgetår, givas giltighet jämväl under nästa budgetår. Mot den äskade medelsanvisningen har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

Avlöningar och familjebidrag åt värnpliktiga.

105:o) **Flygvapnet: De värnpliktigas avlöning.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 109) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

106:o) **Flygvapnet: Familjebidrag åt värnpliktiga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110, s. 221), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 5 000 kronor, vilken höjning sammanhänger med flygvapenorganisationens utbyggnad enligt försvarsplanen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Familjebidrag åt värnpliktiga* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

Sjukvård.

107:o) **Flygvapnet: Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 111, s. 222 och 223) att till Flygvapnet: Sjukvård för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 225 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 252 600 kronor för år.

Det äskade anslaget har beräknats vara tillräckligt för bestridande jämväl av kostnader för sjukvård och begravningshjälp till den biträdespersonal vid flygvapnets matinrättningar, som enligt kungörelsen den 21 maj 1943 (nr 336) angående ändrad lydelse av 2 § kungörelsen den 19 juni 1942 (nr 638) med avlöningsbestämmelser för vård- och ekonomipersonal vid försvarsväsendet kan vinna extra ordinarie anställning vid flygvapnet.

Utskottet.

Mot beräkningen av flygvapnets sjukvårdsanslag har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet, som tillstyrker det äskade anslaget, får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

108:o) **Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 112, s. 223 och 224) att till Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 37 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 38 600 kronor för år.

Till grund för beräkningen av anslagsbehovet för fredssjukvårdsmateriel har liksom för övriga försvarsgrenar lagts ett belopp av 1 öre för tjänstgöringsdag. Medelsbehovet under anslagsposten till krigssjukvårdsmateriel har beräknats till ett belopp motsvarande $1\frac{1}{2}$ % av värdet av flygvapnets krigssjukvårdsmateriel.

Flygförvaltningens beräkningar sluta å ett belopp av 41 604 kronor, vilket belopp departementschefen ansett kunna avrundas till 40 000 kronor, enär ämbetsverket räknat med jämförelsevis högre kostnader för krigssjukvårdsmateriel än övriga försvarsgrensförvaltningar.

Flygförvaltningens beräkningar rörande de löpande kostnaderna för freds- och krigssjukvårdsmateriel har utskottet funnit sig kunna godtaga. På av departementschefen anförda skäl synes det av ämbetsverket uppskattade anslagsbeloppet, 41 604 kronor, kunna avrundas nedåt till 40 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

109:o) **Flygvapnet: Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 113, s. 224—226) att till Flygvapnet: Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 108 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 90 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till omkring 54 000 kronor för år.

Den för nästa budgetår planerade materielanskaffningen avser freds- och krigssjukvårdsmateriel för Hallands och Blekinge flygflottiljer. I de kostnadsberäkningar, som lågo till grund för försvarsbeslutet, uppskattades kostnaderna för ifrågavarande materielanskaffning för varje flottilj till 20 000 kronor för fredssjukvårdsmateriel och 25 000 kronor för krigssjukvårdsmateriel, varför medelsbehovet för två flottiljer skulle utgöra 90 000 kronor. Emellertid ha härutöver äskats 4 000 kronor för vardera flottiljen för viss komplettering av tandvårdsutrustningen. Medelsbehovet under anslaget skulle alltså utgöra 98 000 kronor, vartill lagts kostnaderna för prisstegring sedan den 1 juli 1941 eller 10 000 kronor.

Beräkningen av anskaffningskostnaderna för sjukvårdsmateriel för Hallands och Blekinge flygflottiljer har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet finner sig vidare kunna tillstyrka, att kostnaderna för viss komplettering av tandvårdsutrustningen bestridas med föreslaget belopp från ifråga-

Utskottet.

varande anslag. Då anslagsberäkningen jämväl i övrigt synes kunna godtagas, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 108 000 kronor.

Resor och militärtransporter.

110:o) **Flygvapnet: De värnpliktigas färdkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, s. 226), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till det ökade antalet värnpliktiga föranledd höjning med 25 000 kronor, får utskottet — med erinran att anslaget beräknats till i genomsnitt 236 000 kronor för år under uppsättningsperioden 1942/47 — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: De värnpliktigas färdkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

111:o) **Flygvapnet: Reseersättningar m. m.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 226 och 227), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en av organisationens utökning enligt försvarsplanen betingad höjning med 20 000 kronor, får utskottet — med erinran att anslaget beräknats till i genomsnitt 164 000 kronor för år under uppsättningsperioden 1942/47 — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kronor.

Expenser m. m.

112:o) **Flygvapnet: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 227 och 228), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en av tillkomsten av nya flygförband och av utbyggandet av redan uppsatta förband föranledd höjning med 300 000 kronor, får utskottet — med erinran att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till 2 308 600 kronor för år — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

113:o) **Flygvapnet: Övriga expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, s. 228 och 229), vilket i förhållande till det för löpande

budgetår anvisade anslaget innebär en med tillkomsten av nya förband sammanhängande höjning med 50 000 kronor, får utskottet — med erinran att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till omkring 281 000 kronor för år — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 280 000 kronor.

114:o) **Flygvapnet: Publikationstryck.** Utskottet, som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 229), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 18 000 kronor, utgörande i huvudsak engångskostnader för tryckning av krigsutrustningslistor, får — med erinran att anslaget under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till omkring 80 000 kronor för år — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Publikationstryck* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 88 000 kronor.

Mathållning.

115:o) **Flygvapnet: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119, s. 229—232) att till Flygvapnet: Mathållning för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 5 600 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 5 500 000 kronor. Medelsbehovet beräknades därvid efter en portionskostnad av 158 öre för man och tjänstgöringsdag, varav 138 öre utgjorde normalportionspriset och 20 öre beräknades för »övriga kostnader» för flygvapnets mathållning.

För nästa budgetår har flygförvaltningen räknat med samma portionskostnad som för innevarande budgetår. Med utgångspunkt från 2 261 300 tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga och 1 336 600 för det fast anställda manskapet samt 21 000 för flygvapnets lärlingsskola hava kostnaderna för manskapets mathållning av flygförvaltningen beräknats till $(3\,618\,900 \times 1,58 =) 5\,717\,862$ kronor.

För den kvinnliga köks- och servispersonalen har flygförvaltningen för nästa budgetår icke beräknat några kostnader under förevarande anslag. Kostnaden för fri förplägnad åt officerare och underofficerare under vissa övningar utom förlägningsorten har ämbetsverket under nästkommande budgetår uppskattat till omkring 6 000 kronor. För ökade kostnader under sjökommendering ha beräknats 3 000 kronor. Medelsbehovet för flygvapnets mathållning skulle således för nästa budgetår komma att uppgå till i avrundat tal 5 725 000 kronor.

Departementschefen har anfört, bland annat, följande.

Såsom av det anförda framgår har flygförvaltningen räknat med att kostnaderna för mathållning åt eleverna i en inom flygvapnet upprättad lärlingskola skola utgå av förevarande anslag. Frågan om inrättande av en sådan skola upptogs till behandling av 1941 års försvarsutredning, som föreslog, att för rekryteringen av de centrala verkstädernas och flottiljverkstädernas arbetare skulle inrättas en särskild lärlingsskola i anknytning till flygvapnets tekniska skola. Förslaget föranledde intet särskilt yttrande i propositionen 1942: 210. Förslag om skolans organisation har icke underställts Kungl. Maj:ts prövning. Emellertid har lärlingsskolan redan inrättats, varvid kostnaderna bestritts från anslaget till anskaffning av flygmateriel. Ämbetsverket har meddelat, att antalet elever i skolan för nästa budgetår uppskattats till 60 och att undervisningen beräknats pågå omkring 350 dagar. Ämbetsverket ansåge, att från anslaget till anskaffning av flygmateriel borde för nästa budgetår bestridas kostnader för anskaffning av verktygsutrustning m. m. för skolan, beräknade till 110 000 kronor, medan kostnaderna för elevernas utspisning, beklädnad och kasernutredning, tillhoppa beräknade till omkring 35 000 kronor, ansetts böra utgå från vederbörliga intendenturanslag. Slutligen må anmärkas, att flygförvaltningen i ett den 9 oktober 1943 avgivet förslag rörande anordnande av lokaler för flygvapnets underofficers-, signal- och tekniska skolor inom Västmanlands flygflojtills gamla etablissement i Västerås räknat med att en lärlingsskola för civila elever skall anordnas i anslutning till flygvapnets tekniska skola.

Det är mig icke möjligt att på grundval av den föreliggande utredningen bedöma, huruvida den av flygvapnets myndigheter inrättade lärlingsskolan på sätt föreslagits bör göras permanent, liksom jag icke heller kan taga ställning till frågan om elevernas förmåner under utbildningen. Dessa spörsmål synas böra göras till föremål för övervägande på särskild framställning från flygförvaltningen. Erinras må tillika, att fjolårets riksdag fattat beslut om anordnande av flygmekanikerutbildning vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor. Med hänsyn härtill finner jag icke anledning överföra kostnaderna för eleverna från det anslag flygförvaltningen hittills anlitat för ändamålet, nämligen anslaget till anskaffning av flygmateriel.

Beträffande flygförvaltningens beräkningar i övrigt rörande medelsbehovet för manskapets mathållning har departementschefen funnit det av ämbetsverket för »övriga kostnader» beräknade beloppet av 20 öre för tjänstgöringsdag alltför högt, varvid departementschefen erinrat om att armé- och marinförvaltningarna uppskattat medelsbehovet härför till 12 öre för dag. Departementschefen, som förutsätter att flygförvaltningen vid sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 samråder med arméförvaltningen i denna punkt, har ansett sig icke böra frångå de av flygförvaltningen tillämpade grunderna i annan mån än genom viss nedräkning av medelsbehovet. För manskapets mathållning har departementschefen i enlighet härmed beräknat ett belopp av 5 584 682 kronor. Härtill ha lagts ovannämnda belopp av 6 000 kronor och 3 000 kronor. Under en efterföljande punkt har föreslagits anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 27 800 kronor till flygvapnets hundbevakningstjänst, varvid förutsatts, att rationskostnaderna, beräknade till 8 376 kronor, skulle bestridas från förevarande anslag. Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså utgöra, i avrundat tal, 5 600 000 kronor.

Såsom av den av departementschefen lämnade redogörelsen framgår har flygförvaltningen inrättat en lärlingsskola för flygvapnet utan att frågan om skolans organisation underställts Kungl. Maj:ts prövning. Kostnaderna för eleverna hava av flygförvaltningen bestritts med anlitande av anslaget till anskaffning av flygmateriel. Utskottet, som funnit de av flygförvaltningen sålunda vidtagna åtgärderna anmärkningsvärda, delar departementschefens uppfattning, att anledning icke finnes att på sätt flygförvaltningen föreslagit överföra kostnaderna för eleverna från det av ämbetsverket hittills för ändamålet anlitate anslaget till anskaffning av flygmateriel.

Utskottet.

Utskottet, som under en efterföljande punkt tillstyrker, att ett anslag av 27 800 kronor anvisas till flygvapnets hundbevakningstjänst, har icke haft något att erinra mot att rationskostnaderna, beräknade till 8 376 kronor, bestridas från förevarande anslag.

Flygförvaltningens beräkningar av medelsbehovet i övrigt under anslaget finner sig utskottet kunna godtaga med de av departementschefen därvid förordade jämkningarna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 5 600 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

116:o) **Flygvapnet: Beklädnad.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 120, s. 232 och 233) att till Flygvapnet: Beklädnad för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 250 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 900 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 3 078 600 kronor för år.

I fråga om titeln Munderingsutrustning har tillämpats samma beräkningsgrund som för innevarande budgetår. Av det äskade anslaget har ett belopp av 30 000 kronor ansetts hänförligt till prisstegring å speciell flygarbeklädnad.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Flygvapnet: Beklädnad* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 3 250 000 kronor.

117:o) **Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 121, s. 233 och 234) att till Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 590 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 525 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 563 200 kronor för år.

Medelsbehovet för kasern- och förplägnadsutredning har för nästa budgetår beräknats enligt de för innevarande budgetår gällande grunderna. För täckande av kostnaderna för musikmateriel har departementschefen föreslagit en minskning med 7 000 kronor av det av flygförvaltningen för ändamålet beräknade beloppet av 21 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker den under förevarande punkt äskade medelsanvisningen och hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 590 000 kronor.

118:o) **Flygvapnet: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 122, s. 234 och 235) att till Flygvapnet: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 7 800 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 3 541 000 kronor för år.

Flygförvaltningen har beräknat anslaget för nästa budgetår till 4 900 000 kronor, därest rådande pris- och löneläge lägges till grund för anslagsberäkningen. Ämbetsverket har därvid utgått från att vissa under budgetåret 1944/45 beräknade materielleveranser icke hinna fullgöras och likvideras under budgetåret. Med hänsyn till angelägenheten av att kostnaderna för inredning av flygvapnets ämbetsbyggnad åtminstone delvis skola kunna rymmas inom det i försvarsbeslutet för femårsperioden 1942/47 beräknade totalbeloppet för engångsanskaffning av intendenturmateriel m. m. har departementschefen förordat, att anslaget begränsas till 4 800 000 kronor. Departementschefen har därvid utgått från att det skall bli flygförvaltningen möjligt att, eventuellt genom någon sänkning av standarden, inom ramen av detta anslag verkställa erforderlig materielanskaffning.

Utskottet.

Mot den verkställda beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet ansluter sig till vad departementschefen anfört rörande möjligheten för flygförvaltningen att, eventuellt genom någon sänkning av standarden, åtminstone delvis inrymma kostnaderna för inredning av flygvapnets ämbetshus i den av försvarsbeslutet fastställda kostnadsramen för ifrågavarande engångsanslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kronor.

Undervisning och övningar m. m.

119:o) **Flygvapnet: Undervisningsmateriel m. m. Flygvapnet: Engångsanskaffning av undervisningsmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 123, s. 236 och 237) att för budgetåret 1944/45 anvisa

dels till Flygvapnet: Undervisningsmateriel m. m. ett reservationsanslag av 185 000 kronor;

dels ock till Flygvapnet: Engångsanskaffning av undervisningsmateriel m. m. ett reservationsanslag av 170 000 kronor.

Med avseende å de löpande kostnaderna, för vilkas bestridande 1943 års riksdag anvisat 177 000 kronor och vilka i 1942 års försvarsbeslut beräknats till i genomsnitt 188 000 kronor för år under uppsättningsperioden 1942/47, hava desamma för nästa budgetår med hänsyn till organisationens omfattning beräknats till 185 000 kronor.

Vidkommande engångskostnaderna hava för innevarande budgetår anvisats för ändamålet 363 000 kronor. Under uppsättningsperioden 1942/47 beräknades desamma till 168 200 kronor i genomsnitt för år. Departementschefen har föreslagit, att från och med nästa budgetår anvisas ett särskilt å riksstaten uppfört reservationsanslag till engångskostnader. Anslaget, som är avsett för Bråvalla, Hallands och Blekinge flygflootiljer, har beräknats till 170 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att engångskostnaderna för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. från och med nästa budgetår bestridas av ett särskilt för ändamålet å riksstaten upptaget anslag av reservationsanslags natur. Då beräkningen av kostnaderna under såväl detta anslag som anslaget till löpande kostnader icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Flygvapnet: Undervisningsmateriel m. m.* ett reservationsanslag av 185 000 kronor;

b) till *Flygvapnet: Engångsanskaffning av undervisningsmateriel m. m.* ett reservationsanslag av 170 000 kronor.

120:o) **Flygvapnet: Övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 124, s. 237—239) att till Flygvapnet: Övningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 21 400 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 24 000 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 20 435 400 kronor för år.

Försvarsutredningen hade beräknat flygtidsbehovet för budgetåret 1944/45 till 165 500 timmar. Med hänsyn främst till materielläget ävensom till rådande brist å instruktörer anses det dock icke möjligt att bedriva utbildningen i den omfattning som försvarsutredningen räknat med. Antalet flygtimmar för nästa budgetår har sålunda måst begränsas till 155 000 flygtimmar, varav å krigsflygplan 101 000 och å skolflygplan 54 000 timmar.

Priset på flygbränslen har beräknats till cirka 75 öre för liter och priset å smörjolja till omkring 1 krona 70 öre för liter. I enlighet härmed hava drivmedelskostnaderna beräknats till 23 790 000 kronor.

Övriga övningskostnader hava beräknats till 2 570 000 kronor samt tjänstgöringstraktamenten m. m. till 930 000 kronor.

Efter avdrag av belopp, som beräknas inflyta i form av restitution på tull- och skattemedel, har medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppskattats till 21 400 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet finner sig kunna godtaga den verkställda beräkningen av medelsbehovet under flygvapnets övningsanslag och tillstyrker att för ändamålet anvisas ett anslag av 21 400 000 kronor. I förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär den föreslagna medelsanvisningen en anslagsminskning av 2 600 000 kronor, beroende på en av materielbrist m. m. föranledd begränsning av flygvapnets övningar.

Liksom departementschefen förordat beträffande marinens motsvarande anslag synes utskottet förevarande anslag böra till följd av fluktuationerna i brännoljeprisen ställas till flygförvaltningens förfogande endast i den mån så påkallas med hänsyn till det under nästa budgetår aktuella prisläget å brännoljor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Övningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 21 400 000 kronor.

121:o) **Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 125, s. 239—241) att till Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 27 800 kronor.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 har flygförvaltningen hemställt om anslag till inrättande av en permanent hundbevakningstjänst vid flygvapnet. Antalet tjänstehundar under nämnda budgetår har uppskattats till sammanlagt 105 stamhundar, varav 88 vakthundar och 17 polishundar, samt 86 beredskapshundar. Medelsbehovet har beräknats till 6 800 kronor för hundgårdar, 8 376 kronor för rationskostnader och 21 000 kronor för nyanskaffning av hundar eller sammanlagt till 36 176 kronor.

Departementschefen har funnit sig böra tillstyrka flygförvaltningens förslag med hänsyn till att bevakningen med hundar visat sig äga avgjorda företräden ur effektivitetssynpunkt, något som är av särskild betydelse inom flygvapnet med dess dyrbara och svårersättliga materiel.

Då rationskostnaderna ansetts böra bestridas från flygvapnets anslag till mathållning har departementschefen beräknat det under nu förevarande anslag erforderliga medelsbehovet till 27 800 kronor.

På av departementschefen anförda skäl tillstyrker utskottet, att permanent hundbevakningstjänst inrättas vid flygvapnet. Mot den härför äskade medelsanvisningen 36 176 kronor, av vilket belopp 8 376 kronor böra — med tillämpning av i princip samma anordning som föreslagits i fråga om bestridandet av kostnaderna för motsvarande bevakningstjänst vid armén — gäldas av flygvapnets anslag till mathållning, har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet föreslår alltså, att å riksstaten för nästa budgetår uppföres ett nytt anslag av 27 800 kronor av reservationsanslags karaktär med beteckningen Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 27 800 kronor.

Flygmateriel m. m.

122:o) **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 126, s. 241—246) att till Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 103 000 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 110 000 000 kronor.

Totalkostnaderna för anskaffning av flygmateriel under uppsättningsperioden 1942/47 beräknades i försvarsbeslutet till ($5 \times 101\,300\,000 =$) 506 500 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941. Därvid förutsattes i enlighet med 1941 års försvarsutrednings kostnadsberäkningar, att viss fordran, som uppstått i utlandet till följd av uteblivna flygmaterielleveranser, skulle därutöver få tagas i anspråk under perioden för anskaffning av flygmateriel.

Den sålunda fastställda totalkostnadsramen har sedermera enligt beslut av 1943 års riksdag ändrats till 499 797 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941.

För det tidigare beslutade anskaffningsprogrammets fullföljande under nästa budgetår har flygförvaltningen beräknat ett belopp av 107 200 000 kronor, varvid ämbetsverket — i motsats till föregående år — utgått från prisläget den 1 juli 1941. Ämbetsverket har därjämte hemställt om ett belopp av 6 900 000 kronor för påbörjande av flygmaterielanskaffningen för den före-

slagna sjunde jaktflottiljen. Departementschefen har ansett sig icke ännu kunna taga ställning till frågan om denna flottiljs inrättande. Huruvida medel för anskaffning av flygmateriel för en sådan flottilj kunna bli erforderliga under nästa budgetår kan alltså, framhåller departementschefen, icke för närvarande avgöras. Enär emellertid förevarande anslag är ett s. k. kvotanslag, som enligt riksdagens beslut må överskridas inom ramen för ett belopp av 506 500 000 kronor, och av detta belopp hittills 282 430 000 kronor ställts till förfogande, synes departementschefen hinder icke föreligga att i detta sammanhang framlägga definitiva anslagsberäkningar för nästa budgetår. Anslaget, som är ett kvotanslag, bör nämligen beräknas utan avseende å den för budgetåret beräknade belastningen å anslaget. För budgetåren 1942/43 och 1943/44 ha för anskaffning av flygmateriel anvisats tillhoppa (100 000 000 + 110 000 000 =) 210 000 000 kronor. Med beaktande av att i de för nämnda budgetår beräknade kostnaderna inräknats prisstegringar sedan den 1 juli 1941 med tillhoppa 20 600 000 kronor skulle för de tre sista i uppsättningsperioden ingående budgetåren (499 797 000 + 20 600 000 — 210 000 000 =) i runt tal 310 000 000 kronor återstå att anvisa. För nästa budgetår synes departementschefen anslaget med hänsyn härtill kunna uppföras med ett belopp av $\left(\frac{310\,000\,000}{3} =\right)$ i avrundat tal 103 000 000 kronor.

Flygförvaltningen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår icke beräknat medel för mötande av den sedan den 1 juli 1941 inträffade prisstegringen, utan i stället hemställt om bemyndigande att, därest så erfordras, överskrida anslaget med belopp motsvarande nämnda prisstegring, vilken intill den 1 juli 1943 beräknats till tolv procent. Departementschefen har framhållit, att han har för avsikt att, då större klarhet vunnits rörande storleken av de belopp, som erfordras för täckande av prisstegringar å materiel, som anskaffas med anlitande av s. k. kvotanslag, föreslå Kungl. Maj:t att av riksdagen äska särskilda anslag till prisstegringarnas täckande. I avbidan därpå synes hinder icke böra möta för Kungl. Maj:t att med anlitande av förevarande anslag ställa erforderliga medel till förfogande för mötande av prisstegringar. Någon utsträckning av det Kungl. Maj:t givna bemyndigandet att anslaget må av Kungl. Maj:t överskridas inom ramen av det totalbelopp, 506 500 000 kronor, som i försvarsbeslutet beräknats för ändamålet under femårsperioden, synes departementschefen icke av denna anledning erforderlig under nästa budgetår.

Utskottet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker det för anskaffning av flygmateriel för nästa budgetår äskade anslaget, vilket beräknats enligt de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansiering av engångskostnader av här ifrågavarande slag. Det torde tillse vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att med anlitande av förevarande anslag ställa erforderliga medel till förfogande för mötande av prisstegringar.

Flygförvaltningen har räknat med att den i försvarsbeslutet beräknade kostnadsramen för flygmaterielanskaffning skall komma att överskridas med,

bland annat, de belopp, som motsvara kostnaderna för avlöning av viss icke-ordinarie personal, vilken förutsatts skola avlönas från avlöningsanslag. Utskottet förutsätter, att flygförvaltningen vinnlägger sig om att om möjligt försöka inrymma dessa kostnader i nämnda kostnadsram.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 103 000 000 kronor.

123:o **Flygvapnet: Underhåll av flygmateriel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 127, s. 246—248) att till Flygvapnet: Underhåll av flygmateriel för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 15 950 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 14 800 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 på grundval av prisläget den 1 juli 1941 beräknats till i genomsnitt 13 363 600 kronor för år.

Med hänsyn till materielbrist m. m. har antalet flygtimmar för nästa budgetår beräknats till 155 000 i stället för 165 500, som förutsatts i försvarsbeslutet. Med hänsyn härtill hava kostnaderna beräknats enligt prisläget den 1 juli 1941 för underhåll av flygmateriel — inklusive kostnader för avlöning av erforderligt antal civila mekaniker — till 12 718 000 kronor eller omkring 600 000 kronor lägre än enligt försvarsbeslutet. Kostnadsökningen på grund av prisstegring, vilken såvitt avser de egentliga underhållskostnaderna beräknats till 15 procent mot 10 procent för innevarande budgetår, har uppskattats till 1 748 000 kronor. Därutöver hava under förevarande anslag upptagits kostnader för avlöning av viss vid flygförvaltningen, flygförband och verkstäder tjänstgörande icke-ordinarie personal som i försvarsbeslutets kostnadsberäkningar upptagits under flygvapnets avlöningsanslag men tills vidare skola avlönas från sakanslag. Dessa kostnader, vilka för innevarande budgetår beräknats till 1 200 000 kronor, ha uppskattats till 1 500 000 kronor, av vilket belopp 79 000 kronor hänföra sig till prisstegring sedan den 1 juli 1941. Det sammanlagda medelsbehovet för underhåll av flygmateriel skulle sålunda utgöra 15 966 000 kronor, vilket belopp avrundats nedåt till 15 950 000 kronor. Av detta belopp hava i avrundat tal 1 825 000 kronor ansetts kunna hänföras till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Den verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker den äskade medelsanvisningen, som med 1 150 000 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Underhåll av flygmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 15 950 000 kronor.

Utskottet.

124:o) **Flygvapnet: Vapen och ammunition.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 128, s. 248—250) att till Flygvapnet: Vapen och ammunition för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 12 800 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 14 125 000 kronor och har under uppsättningsperioden 1942/47 beräknats till i genomsnitt 10 628 200 kronor för år.

Medelsbehovet för underhåll av vapenmateriel samt förbrukning av ammunition och målmateriel för övningsändamål har uppskattats till 8 938 000 kronor. Beräkningarna — bortsett från kostnaderna för prisstegring sedan den 1 juli 1941, 887 000 kronor — överensstämmer med de av 1941 års förvarsutredning verkställda.

Vidkommande kostnaden för anskaffning av vapenutrustning för marktjänst har densamma uppskattats till 3 490 000 kronor. Av detta belopp hänföra sig 290 000 kronor till merkostnader — delvis belöpande på de för budgetåren 1942/43 och 1943/44 anvisade anslagen — på grund av prisstegring sedan den 1 juli 1941.

För avlöningar till icke-ordinarie personal hava beräknats 400 000 kronor, varav 21 000 kronor belöpa å prisstegring.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså utgöra 12 828 000 kronor, vilket belopp avrundats till 12 800 000 kronor.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, som i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en minskning med 1 325 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Vapen och ammunition* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 12 800 000 kronor.

125:o) **Flygvapnet: Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 129, s. 250 och 251) att till Flygvapnet: Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 15 000 000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t bemyndigade 1942 års riksdag Kungl. Maj:t att meddela beslut om anskaffning under uppsättningsperioden 1942/47 av mobiliseringsammunition intill ett belopp av 76 550 000 kronor. Anslaget har karaktären av s. k. kvotanslag.

För fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition har flygförvaltningen för nästa budgetår begärt ett anslag av 15 000 000 kronor, vilket belopp tillstyrks av departementschefen.

Utskottet tillstyrker det under förevarande punkt äskade anslaget, vilket beräknats enligt de av 1942 års riksdag angivna principerna för finansiering av engångskostnader av här ifrågavarande slag.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Engångsanskaffning av mobiliseringsammunition* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor.

126:o) **Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar. Flygvapnet: Engångsanskaffning av motorfordon och motorbåtar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 130, s. 251—253) att för budgetåret 1944/45 anvisa

dels till Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar ett reservationsanslag av 835 000 kronor;

dels ock till Flygvapnet: Engångsanskaffning av motorfordon och motorbåtar ett reservationsanslag av 1 065 000 kronor.

För vartdera av budgetåren 1942/43 och 1943/44 har anvisats ett gemensamt anslag för såväl löpande kostnader som engångskostnader för anskaffning av motorfordon och motorbåtar.

De löpande kostnaderna för motorfordon och motorbåtar hava för nästa budgetår beräknats till sammanlagt 805 000 kronor, varav 100 000 kronor för utbyte av försliten materiel och 705 000 kronor för underhåll och drift.

Engångskostnaderna för anskaffning av motorfordon och motorbåtar ha synts departementschefen från och med nästa budgetår böra utgå av ett särskilt för ändamålet å riksstaten upptaget anslag av reservationsanslags natur. Medelsbehovet för erforderlig engångsanskaffning har beräknats till 1 025 000 kronor, varav 150 000 kronor för anskaffning av en båt för bärgning av torpeder för Blekinge flygflottilj.

För oförutsedda utgifter har beräknats ett belopp av 70 000 kronor att fördelas med 30 000 kronor på löpande kostnader och 40 000 kronor på kostnader för engångsanskaffning.

Det sammanlagda medelsbehovet för bestridande av löpande kostnader skulle alltså uppgå till 835 000 kronor, medan engångskostnaderna uppskattats till 1 065 000 kronor. Av anslagsbeloppen hava 85 000 kronor respektive 105 000 kronor hänförts till prisstegring sedan den 1 juli 1941.

Utskottet tillstyrker, att för bestridande av kostnaderna för engångsanskaffning av motorfordon och motorbåtar från och med nästa budgetår anvisas ett särskilt å riksstaten uppfört anslag av reservationsanslags natur. Då den verkställda beräkningen av såväl detta anslag som anslaget till löpande kostnader icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Flygvapnet: Motorfordon och motorbåtar* ett reservationsanslag av 835 000 kronor;

b) till *Flygvapnet: Engångsanskaffning av motorfordon och motorbåtar* ett reservationsanslag av 1 065 000 kronor.

127:o) **Flygvapnet: Motorvältar för flygfälten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, s. 253 och 254), vilket avser anskaffande av motorvältar för Hallands och Blekinge flygflottiljer samt för centrala flygverkstaden i Arboga, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Motorvältar för flygfälten* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

128:o) **Flygvapnet: Eldsläckningsmateriel.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, s. 254), vilket avser anskaffande av här ifrågavarande materiel för Hallands och Blekinge flygflottiljer, för centrala flygverkstaden i Arboga, för Västmanlands flygflottilj i och med denna flottiljs utflyttande till Hässlö samt för flygkadettskolan, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 505 000 kronor.

129:o) **Flygvapnet: Snöröjningsmateriel.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, s. 255—257) får utskottet — med förmälan att den nu äskade medelsanvisningen är sammansatt av två årskvoter, enär intet anslag för ändamålet upptagits för innevarande budgetår — hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Snöröjningsmateriel* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 1 180 000 kronor.

130:o) **Flygvapnet: Industriens krigsorganisation.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 134) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Vissa till försvaret hörande institutioner.

Sjökarteverket.

131:o) **Sjökarteverket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 135, s. 258—260) att

dels å personalförteckningen för sjökarteverket under rubriken Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 upptaga 1 kartograf i lönegrad Eo 21;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45;

dels ock till Sjökarteverket: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 499 000 kronor.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herr *C. Lindberg* väckt motion (II: 278) hemställts, att riksdagen måtte dels avslå det av Kungl. Maj:t i år framlagda förslaget om inrättandet av en kartografbefattning i lönegrad Eo 21, dels uppflytta den ritare i lönegrad A 15, som för närvarande biträder avdelningsföreståndaren vid ledandet av originalritningsdetaljen, till en 1:e ritarbefattning i lönegrad A 17.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 494 000 kronor.

I framställningen rörande sjökarteverkets medelsbehov för nästa budgetår har chefen för ämbetsverket anfört, bland annat, följande.

I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut hade en kartografaspirant anställts vid verket från den 1 juli 1942 och en från den 1 juli 1943, båda i lönegrad Ex 16. Enligt uppgjord plan — motsvarande den som i förevarande fall tillämpades vid rikets allmänna kartverk — borde dessa aspiranter efter två års godkänd provtjänstgöring befordras till extra ordinarie tjänstemän i 21 lönegraden. Den aspirant, som anställdes den 1 juli 1942, avslutade sin provtjänstgöring den 1 juli 1944, då han borde tillträda befattningen som chef för den ena av de två detaljer å sjökortsavdelningen, där befattningen som detaljchef dittills varit vakant. På grund därav syntes i personalförteckningen böra upptagas en kartograf i lönegrad Eo 21. Denna uppflyttning i löneavseende syntes medföra en kostnad av omkring 2 400 kronor.

Allmänna lönenämnden har i avgivet utlåtande funnit sig icke böra framställa erinran mot inrättandet från och med budgetåret 1944/45 av en kartografbefattning i lönegrad Eo 21 vid sjökortsavdelningen. Kungl. Maj:t har godkänt förslaget i fråga.

Under förevarande punkt i övrigt har endast smärre ändringar ifrågasatts.

Utskottet får framhålla, att utskottet icke ansett sig kunna på grundval av vad i propositionen eller i motionen anförts bilda sig en bestämd uppfattning rörande frågan, huruvida befattningen som detaljchef å sjökortsavdelningen bör besättas på sätt Kungl. Maj:t föreslagit med en extra ordinarie kartograf eller såsom i motionen yrkats med en förste ritare. Frågan härom torde tarva närmare utredning. Då, enligt vad utskottet under hand inhämtat, även andra personalfrågor inom sjökarteverket icke lära vara tillfredsställande ordnade synes utskottet lämpligt, att dessa spörsmål göras till föremål för översyn av statens organisationsnämnd och att förslag i ämnet så snart ske kan framläggas för riksdagen. I avvaktan härpå synes någon ändring i personalförteckningen för sjökarteverket för nästa budgetår icke böra vidtagas, varför utskottet föreslår, att Kungl. Maj:ts förslag i nu berörda del ävensom den föreliggande motionen icke må av riksdagen bi-

Utskottet.

fallas. Till följd härav bör anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal nedräknas i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 2 400 kronor, motsvarande skillnaden i avlöning mellan kartografaspirant och extra ordinarie kartograf samt anslagets slutsumma minskas från av Kungl. Maj:t föreslagna 499 000 kronor till 496 600 kronor.

Under åberopande av det anförda får utskottet, som lämnat Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under förevarande punkt utan erinran, hemställa,

I. att riksdagen må avslå såväl Kungl. Maj:ts förslag om ändring i personalförteckningen för sjökarteverket som motionen II: 278;

II. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

a) godkänna följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 210 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	» 13 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 179 300
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 37 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 56 400
<hr/>	
Summa kronor 496 600;	

b) till *Sjökarteverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 496 600 kronor.

132:o) **Sjökarteverket: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 136, s. 260—263) att till *Sjökarteverket*: Omkostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 169 000 kronor.

Utskottet.

Den för nästa budgetår föreslagna anslagshöjningen av 71 000 kronor innebär icke någon reell ökning av utgiftsbelastningen, enär den motsvaras av dels minskningar å vissa av marinens anslag, dels ock ökade inkomster av sjökarteverkets försäljningsverksamhet. Utskottet, som tillstyrker det äskade anslaget, får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Sjökarteverket*: Omkostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

133:o) **Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 137, s. 263—265) att till *Sjökarteverket*:

Mättnings- och rekognosceringsverksamhet för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 490 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 440 000 kronor.

Med hänsyn till oljepriserna föreslås en höjning av anslagsposten till fältarbeten till sjöss med 17 000 kronor. Departementschefen utgår därvid från att anslagsposten, därest oljepriserna skulle sjunka under de nuvarande, ställes till förfogande allenast i den omfattning som svarar mot de under nästa budgetår rådande priserna.

För fullföljande av vissa försök för Ortsbestämning genom radiopejling i sådana fall då land är ur sikte, erfordras komplettering av sjökarteverkets radiomateriel. Kostnaderna härför beräknas till 35 000 kronor.

Anslagshöjningen utgör alltså 52 000 kronor, varför anslaget beräknats till i avrundat tal, 490 000 kronor.

Den verkställda beräkningen av anslaget har icke givit utskottet anledning till erinran. Av den föreslagna anslagshöjningen faller ett belopp av 17 000 kronor på anslagsposten till fältarbeten till sjöss. Denna höjning är föranledd av stegrade oljepriser. Utskottet utgår från att anslagsposten i fråga ställes till förfogande endast i den mån så påkallas med hänsyn till det under nästa budgetår aktuella prisläget å brännolja.

Utskottet

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 490 000 kronor.

134:o) **Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, s. 265) och under erinran, att samma anslagsbelopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

Krigsarkivet.

135:o) **Krigsarkivet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 139, s. 265—269) att

dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45;

dels ock till Krigsarkivet: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 58 800 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i huvudsak, att medel beräknas för anställande av en extra tjänsteman i löneställning, som är avsedd att tillämpas för amanuenser vid de s. k. lärda verken.

Anslagshöjningen utgör 7 200 kronor.

Utskottet.

Det beräknade medelsbehovet under förevarande anslag tillstyrkes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 23 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 34 010
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 20 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 11 690
<hr/>	
Summa kronor 89 600	

Särskilda uppbördsmedel.

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 23 600
<hr/>	
Nettoutgift kronor 66 000;	

b) till *Krigsarkivet*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kronor.

136:o) **Krigsarkivet: Omkostnader. Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 140 och 141, s. 269 och 270), vilka i förhållande till de för löpande budgetår anvisade anslagen innebära beträffande förstnämnda anslag oförändrat belopp och beträffande sistnämnda anslag en ökning med 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Krigsarkivet*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 7 400 kronor;

b) till *Krigsarkivet*: *Samlingars konservering m. m.* ett reservationsanslag av 2 200 kronor.

Armémuseum.

137:o) **Armémuseum: Avlöningar.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, s. 271—273), vilket i förhållande till det för innevarande

budgetår anvisade anslaget innebär en för anställande av extra visningsvakter föranledd höjning med 4 900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 36 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 6 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 5 400
<hr/>	
Summa kronor 47 500	

b) till *Armémuseum: Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 47 500 kronor.

138:o) **Armémuseum: Omkostnader. Armémuseum: Samlingars konservering m. m.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 143 och 144, s. 273 och 274) får — under erinran att för innevarande budgetår anvisats för här ifrågavarande ändamål samma anslagsbelopp som nu äskats — hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Armémuseum: Omkostnader* ett förslagsanslag av 3 100 kronor;

b) till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* ett reservationsanslag av 13 000 kronor.

Kemiska anstalten.

139:o) **Kemiska anstalten: Avlöningar. Kemiska anstalten: Omkostnader. Kemiska anstalten: Forskningsverksamhet.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 145) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Centrala civilanställningsbyrån.

140:o) **Centrala civilanställningsbyrån: Avlöningar. Centrala civilanställningsbyrån: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 146 och 147) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Försvarets läroverk.

141:o) **Försvarets läroverk: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 148, s. 276—281) att

dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45;

dels ock till Försvarets läroverk: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 434 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 200 000 kronor.

Antalet elever vid försvarets läroverk har för nästa budgetår beräknats till 650 mot 586 för innevarande budgetår. Med utgångspunkt härifrån har föreslagits, att å läroverkets personalförteckning skulle uppföras — förutom i årets personalförteckning upptagna rektor samt 3 lektorer, 5 ordinarie adjunkter och 2 extra ordinarie adjunkter — ytterligare 3 lektorer, 5 ordinarie adjunkter och 2 extra ordinarie adjunkter. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, för innevarande budgetår 80,000 kronor, skulle i enlighet härmed böra för nästa budgetår höjas till 160 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har ansetts kunna nedsättas från 1 500 kronor till 1 000 kronor.

I fråga om den extra ordinarie personalen har arméförvaltningen föreslagit — förutom förutnämnd ökning av antalet adjunkter — att personalen skulle utökas med 3 tillsynsmän i lönegrad Eo 6, 19 vaktmästare i lönegrad Eo 5 och 2 skrivbiträden i lönegrad Eo 2, av vilken personal tillsynsmännen, skrivbiträdena och 15 vaktmästare för närvarande finnas uppförda å arméns personalförteckning för icke-ordinarie personal m. fl. under rubriken arméns underofficersskola. Avlöning till ifrågavarande personal utgår dock enligt nämnda personalförteckning jämlikt militära icke-ordinarie-reglementet. Enär ifrågavarande personal avsetts för internatet för läroverkets elever, har den föreslagna överflyttningen från arméns personalförteckning synts departementschefen lämplig. Vad angår den begärda personalökningen med 4 vaktmästare har departementschefen, som funnit det föreslagna antalet vaktmästare väl högt, förordat att för nästa budgetår antalet vaktmästare med hänsyn till den beräknade ökningen av elevantalet höjes till 16, eller 3 färre än enligt arméförvaltningens förslag. Personalen har ansetts böra i fortsättningen hänföras till det civila icke-ordinariereglementet. Medelsbehovet till avlöning av extra ordinarie personal har i enlighet härmed beräknats till 98 000 kronor. Med utgångspunkt från 17 000 undervisningstimmar för timlärare och en ersättning av högst åtta kronor för timme har medelsbehovet för timlärararvoden beräknats till 136 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle alltså upptagas med 234 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har beräknats till 39 000 kronor.
Sammanlagda anslagsökningen utgör 234 000 kronor.

Den av Kungl. Maj:t förordade ökningen av ordinarie och icke-ordinarie personal vid försvarets läroverk, vilken ökning är betingad av läroverkets fortsatta planenliga utbyggnad, har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker vidare, att sistnämnda personal i fortsättningen hänföres till civila icke-ordinariereglementet. Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke föranleder någon utskottets erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	Ordinarie tjänstemän	
1 rektor		E 13
6 lektorer		A 27
10 adjunkter		A 23

Extra-ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

4 adjunkter Eo 21,

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 160 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 1 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 234 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 39 000
<hr/> Summa kronor 434 000,	

c) till *Försvarets läroverk*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 434 000 kronor.

142:o) **Försvarets läroverk: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149, s. 281 och 282), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en av läroverkets fortsatta utbyggnad föranledd höjning med 5 000 kronor, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Försvarets läroverk*: *Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

Garnisonssjukvården m. m.

143:o) **Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 150, s. 282 och 283) och under erinran, att samma anslagsbelopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 79 900 kronor.

144:o) **Garnisonssjukhusen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 151, s. 283—289) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45;

dels ock till Garnisonssjukhusen: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 240 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 175 000 kronor.

Från detta anslag bestridas avlöningskostnader vid garnisonssjukhusen i Karlsborg, Skövde, Eksjö, Linköping, Sollefteå och Boden. Nytt garnisonssjukhus i Skövde är under uppförande och beräknas bliva färdigställt under första halvåret 1944.

Från förevarande anslag utgå för närvarande särskilda tilläggsarvoden till viss läkar- och förvaltningspersonal vid garnisonssjukhusen. Dessa arvoden sammanhånga delvis med de mellan kronan och landstingen träffade s. k. samarbetsavtalen rörande vården av civila patienter å garnisonssjukhusen. Frågan huruvida arvodena i fortsättningen skola utgå är föremål för utredning. I avvaktan på resultatet härav kan, framhåller departementschefen, icke bedömas i vad mån de för närvarande utgående arvodena böra bibehållas under nästa budgetår. Departementschefen har emellertid ansett sig böra tills vidare räkna med ett bibehållande av arvodena enligt nu gällande grunder, varvid departementschefen förutsätter, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att, därest arvodena vid frågans ytterligare prövning skulle anses böra indragas eller beskäras, vidtaga de åtgärder med avseende å anslagspostens disposition, som i anledning därav må befinnas erforderliga.

Arvodet till sjukgymnasten vid garnisonssjukhuset i Eksjö föreslås höjt från 792 kronor till 1 050 kronor.!

Departementschefen har föreslagit nyanställning vid garnisonssjukhuset i Karlsborg av 2 sjukvårdsbiträden i lönegraden MVd samt vid garnisonssjukhuset i Boden av 20 sjukvårdsbiträden och 1 telefonist i samma lönegrad. Härjämte föreslås beträffande garnisonssjukhuset i Sollefteå uppflyttning av ett biträde i sjukvård i lönegrad MVd till fotografibiträde i lönegrad MVc. Antalet kokerskor vid garnisonssjukhuset i Skövde har före-

slagits böra nedbringas från tre till två i samband med genomförandet av den nya personalorganisationen vid sjukhuset.

Departementschefens förslag innebär vidare, att, då en å garnisonssjukhuset i Karlsborg placerad assistentsköterska tjänstgjorde som nattsköterska å sjukhuset, en assistentsköterskebefattning uppflyttas till sjuksköterskebefattning i lönegraden MEO 7. Slutligen föreslås, att vid garnisonssjukhuset i Boden anställas 4 sjuksköterskor i lönegraden MEO 7 samt en assistentsköterska i lönegraden MEO 5.

Den sammanlagda anslagshöjningen utgör 65 000 kronor.

Då behovet av den ifrågasatta nyanställningen av personal synes motiverat, tillstyrkes Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Mot den verkställda beräkningen i övrigt av posterna under garnisonssjukhusens avlöningsanslag har utskottet icke haft något att invända. Utskottet, som alltså tillstyrker den av departementschefen förordade avlöningsstaten, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	167 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	179 500
3. Avlöningar till vård- och ekonomipersonal, <i>förslagsvis</i>	»	397 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	394 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	140 500
Summa kronor		1 278 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	38 000
Nettoutgift kronor		1 240 000,

b) till *Garnisonssjukhusen*: *Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 240 000 kronor.

145:o) **Garnisonssjukhusen: Omkostnader.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, s. 289—291), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 25 000 kronor, avseende medel för engångsanskaffning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Garnisonssjukhusen*: *Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 325 000 kronor.

146:o) **Militärapoteket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 153, s. 291—293) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45;

dels ock till Militärapoteket: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 148 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 137 900 kronor.

Då en viss utökning av militärapotekets icke-ordinarie personal syns erforderlig, har föreslagits, att anslagsposten höjes med 8 500 kronor. Inom ramen för detta belopp bör enligt departementschefen nyanställas i första hand sådan personal, som kan ersätta vid apoteket tjänstgörande värnpliktiga. Vidare föreslås en höjning av anslagsposten till rörligt tillägg med 1 600 kronor.

Utskottet.

I förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär det nu äskade anslaget en höjning av 10 100 kronor, beroende på att viss utökning av militärapotekets icke-ordinarie personal befunnits erforderlig. Förslaget härom tillstyrkes av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Arvoden motsvarande lön till den i personalförteckningen upptagna personalen, <i>förslagsvis</i>	kronor	83 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	11 450
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	35 000
4. Avlöningar till betjäningsspersonal	»	6 650
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	19 200
Summa kronor		155 300

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	7 300
Nettoutgift kronor		148 000,

b) till *Militärapoteket: Avlöningar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 148 000 kronor.

147:o) **Militärapoteket: Omkostnader.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154, s. 293 och 294), vilket

i förhållande till löpande budgetår innebär en anslagshöjning av 4 000 kronor, liksom ej heller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får hemställa,

att riksdagen må till *Militärapoteket: Omkostnader* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 330 000 kronor.

148:o) **Sero-bakteriologisk verksamhet.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155, s. 295), vilket innebär oförändrat anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sero-bakteriologisk verksamhet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 kronor.

Försvarets bostadsanskaffningsnämnd m. m.

149:o) **Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 156, s. 295—297) att till Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 65 000 kronor.

Bostadsanskaffningsnämnden har för nästa budgetår begärt ett anslag av 65 000 kronor eller samma belopp, med vilket anslaget uppförts i riksstaten för innevarande budgetår. Nämnden har därvid med hänsyn till omfattningen av kassarörelsen och upphandlingarna samt handhavandet av förvaltningen av vissa bostadsområden föreslagit, att å nämndens allmänna avdelning skulle anställas en amanuens såsom biträde åt avdelningschefen. Enär de skäl som anförts härför synts departementschefen bärande och kostnaderna för nämndens fasta organisation, genom begränsningar beträffande personalen i övrigt och viss minskning av det för oförutsedda behov m. m. avsedda beloppet, fortfarande kunna hållas inom den av 1943 års riksdag för ändamålet beräknade anslagsramen, har departementschefen icke haft något att erinra häremot. Departementschefen förutsätter emellertid, att den definitiva utformningen av personalorganisationen skall ankomma på Kungl. Maj:t, som alltså skall äga att inom den fastställda anslagsramen vidtaga de ytterligare jämkningar som kunna befinnas lämpliga.

Kungl. Maj:ts förslag om anställande å nämndens allmänna avdelning av en tjänsteman såsom biträde åt avdelningschefen finner sig utskottet kunna tillstyrka, då kostnaderna härför genom jämkningar å övriga poster kunna hållas inom den av 1943 års riksdag beräknade anslagsramen. Utskottet har ej heller haft något att erinra mot att den definitiva utformningen av personalorganisationen får ankomma på Kungl. Maj:t, som alltså bör äga att inom den fastställda anslagsramen vidtaga de ytterligare jämkningar, som kunna befinnas lämpliga. Utskottet vill därvid erinra om att 1943 års riksdag i samband med förslaget om nämndens inrättande ansåg sig böra

Utskottet.

understryka angelägenheten av att kostnaderna för nämnden, vilken endast skall hava provisorisk karaktär, så långt möjligt är hållas nere.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets bostadsanskaffningsnämnd*:
Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 65 000 kronor.

150:o) **Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, s. 297 och 298), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en anslagsminskning med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets bostadsanskaffningsnämnd*:
Omkostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 kronor.

151:o) **Inskrivningsrådet.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, s. 298 och 299) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats för ändamålet ett anslag av 7 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Inskrivningsrådet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett anslag av 6 000 kronor.

Diverse.

152:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 159, s. 300) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 587 000 kronor.

153:o) **Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméförvaltningens delfond. Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond. Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 160) att, i avbidan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1944/45 beräkna

dels till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméförvaltningens delfond* ett förslagsanslag av 16 872 000 kronor;

dels till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond* ett förslagsanslag av 6 748 000 kronor;

dels ock till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond* ett förslagsanslag av 7 907 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 76, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 januari 1944, föreslagit riksdagen att

dels godkänna i sistnämnda statsrådsprotokoll omförmält förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1944/45;

dels ock för budgetåret 1944/45 anvisa följande anslag, nämligen:

Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond:

Arméförvaltningens	delfond, förslagsanslag.....	kronor	13 834 000;
Marinförvaltningens	» förslagsanslag.....	»	6 313 000;
Flygförvaltningens	» förslagsanslag.....	»	7 158 000.

Departementschefen har erinrat, att den för budgetåret 1942/43 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 22,691 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp och utgifterna samt överskottet till respektive 12,274 och 10,417 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen för budgetåret 1942/43 (s. 144 och 145) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 8 569 524 kronor 10 öre, som tillförts statsregleringen.

I detta sammanhang har departementschefen erinrat om att 1943 års riksdag med bifall till i propositionen nr 180 angående organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltning framlagt förslag fattat beslut av innebörd, att vissa av försvarsväsendets fabriker skola organiseras såsom statligt affärsverk. I enlighet med detta beslut skola fabrikernas tillgångar och skulder, inklusive avskrivnings- och värdeminskningskonton, fr. o. m. budgetåret 1944/45 upptagas till redovisning å en särskild i rikshuvudboken uppförd kapitalfond, benämnd försvarets fabriksfond. De av fabrikerna disponerade fastigheterna skola i samband därmed överföras från försvarsväsendets fastighetsfond till fabriksfonden.

Vidare har departementschefen erinrat om att vissa byggnader, huvudsakligen verkstadsanläggningar, förråd och baracker, under budgetåret 1943/44 uppförts med anlitande av medel, anvisade från förskottsstatens anslag till engångsutgifter. Kostnaderna ha täckts genom tilläggsstatsanslag anvisade under driftbudgeten, fjärde huvudtiteln. Till den del dessa anläggningar äro av stadigvarande karaktär hava de ansetts böra upptagas till redovisning å försvarets fastighetsfond. Departementschefen förutsätter — såsom även skett beträffande motsvarande under budgetåret 1942/43 uppförda byggnader (jfr propositionen 1943: 181, s. 5 och riksdagens skrivelse nr 158) — att Kungl. Maj:t äger i sinom tid utfärda härför erforderliga föreskrifter. Åtgärden bör, framhåller departementschefen, icke påverka de i denna proposition framlagda statförslagen.

Departementschefen har härefter övergått till behandling av frågan om fondens stat för budgetåret 1944/45. Staten upptager följande titlar, nämligen å *inkomstsidan* A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden samt C. Diverse inkomster ävensom å *utgiftssidan* A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdeminskningskonto, C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade

markområden samt *Överskott att tillföras riksstaten*. Under envar av dessa titlar å såväl inkomst- som utgiftssidan upptagas inkomsterna respektive utgifterna särskilt för varje delfond.

Rörande beräkningen av de olika posterna får utskottet hänvisa till s. 4—22 i statsrådsprotokollet.

Här må emellertid framhållas, att 1943 års militära fastighetsutredning, som haft att biträda med verkställandet av bland annat utredning rörande grunderna för beräkning av de i staten för försvarsväsendets fastighetsfond uppförda posterna för bestridande av reparations- och underhållskostnader m. m., har i en den 1 oktober 1943 avgiven promemoria med principutredning i ämnet ifrågasatt, om icke den för närvarande för beräkning av underhållskostnaderna tillämpade procentuella metoden borde ersättas med en metod, som huvudsakligen byggde på underhållskostnadernas avvägande i relation till fastighetsbeståndets volym. De sakkunniga ha i samband därmed ifrågasatt, om icke uppdraget borde utvidgas att jämväl omfatta en undersökning av huruvida underhållskostnaderna även för vissa i statens allmänna fastighetsfond ingående fastigheter borde beräknas efter antydda linjer. I yttrande över de sakkunnigas promemoria ha vederbörande remissmyndigheter i princip tillstyrkt, att de sakkunnigas uppdrag utvidgas på sätt föreslagits. Frågan är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Den fortsatta utredning, som kan komma att i ärendet verkställas, anser departementschefen kunna avslutas inom sådan tid, att frågan kan föreläggas nästa års riksdag. I avvaktan härpå har departementschefen för nästa budgetår beräknat de egentliga reparations- och underhållskostnaderna för fondens fastigheter efter samma principer som för innevarande budgetår eller till 1,6 % av byggnadsvärdena för arméförvaltningens och flygförvaltningens delfonder samt till 2,2 % av nämnda värden för marinförvaltningens delfond.

Departementschefen har med avseende å posten till hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fastighetsfonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden utgått från att de hyres- och arrendeutgifter m. m., som äro föranledda av rådande beredskap, skola i enlighet med de principer, som gälla för avgränsningen av riksstaten från den för försvarsväsendet fastställda förskottstaten, överföras till bestridande över förskottsstaten för försvarsväsendet. Det sagda gäller såväl armé- som marin- och flygförvaltningarnas delfonder av fastighetsfonden.

Utskottet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot de för vederbörande delfonder äskade anslagsbeloppen eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för nästkommande budgetår.

På grund härav och med förmälan att utskottet framdeles under riksdagen avgiver förslag om upptagande av fastighetsfondens överskott å driftbudgetens inkomstsida, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna vid detta utlåtande såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1944/45;

b) för budgetåret 1944/45 anvisa följande anslag, nämligen:
till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméförvaltningens delfond* ett förslagsanslag av 13 834 000 kronor;
till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond* ett förslagsanslag av 6 313 000 kronor;
till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond* ett förslagsanslag av 7 158 000 kronor.

154:o) **Ersättning för automobilskatt.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 161, s. 301), vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en av ökningen av antalet stammotorfordon föränledd anslagshöjning med 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

155:o) **Ersättning för rustning och rotering.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, s. 302), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en med hänsyn till belastningen föränledd höjning med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

156:o) **Resestipendier.** Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163, s. 302), vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en av anslagsbelastningen föränledd minskning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

157:o) **Fritidsundervisning.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 164, s. 303), vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en minskning med 15 000 kronor, beroende på nedgången i värnpliktskontingenternas storlek, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kronor.

158:o) **Personalvårdsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 165, s. 303—305) att till Personalvårdsverksamhet för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 80 000 kronor.

För närvarande utgår bidrag med 51 550 kronor till soldathemsverksamhet. Härifrån har bidrag beviljats med 3 500 kronor till Drottning Victorias örlogshem i Stockholm. Detta örlogshem, varest inkvartering icke förekommit, har numera för sin verksamhet med bidrag av statsmedel förvärvat egen fastighet, vari kommer att beredas jämväl inkvartering åt permittenterat manskap. Så snart örlogshemmets fastighet kan tagas i anspråk för sitt ändamål, avses marinhemmet i Stockholm — varest på enskilt initiativ men med kommunalt stöd beretts inkvartering för permittenter ur marinen — uppgå i örlogshemmet.

Styrelsen för Drottning Victorias örlogshem har hemställt om ett bidrag till det nya örlogshemmet med 15 000 kronor, däri inräknade det nuvarande bidraget å 3 500 kronor samt ett belopp å 9 000 kronor motsvarande det till marinhemmet utgående bidraget.

Försvarsväsendets personalvårdsnämnd har biträtt styrelsens för Drottning Victorias örlogshem hemställan om bidrag med 15 000 kronor för det nya örlogshemmets verksamhet. Beträffande medelsbehovet för bidrag till soldathemsverksamhet har nämnden föreslagit samma bidragsbelopp som för innevarande budgetår, 51 550 kronor, oaktat det bidrag å 3 500 kronor, som från ifrågavarande anslagspost utgått till Drottning Victorias örlogshem, föreslagits skola bortfalla. I övrigt har nämnden icke föreslagit någon ändring i anslagets beräkning.

Med hänsyn till den betydligt utökade verksamhet, som på grund av förvärvet av den nya fastigheten torde uppstå vid örlogshemmet, samt härav, särskilt under den första tiden, föranledda stegrade utgifter, har departementschefen funnit bidraget till örlogshemmet bära upptagas till det av personalvårdsnämnden föreslagna beloppet, 15 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle härigenom uppgå till, i avrundat tal, 85 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet har funnit bärande skäl tala för den föreslagna höjningen av anslaget och tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas 85 000 kronor för ändamålet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Personalvårdsverksamhet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 85,000 kronor.

159:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, s. 305), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

160:o) **Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 167, s. 305 och 306) att till Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 55 000 kronor.

Arméförvaltningen har föreslagit, att från förevarande anslag, som är avsett för specialundersökning och behandling av inskrivningsskyldiga, skulle få bestridas kostnader för motsvarande åtgärder såvitt avser ynglingar, vilka söka fast anställning vid krigsmakten. Enär förslaget synes vara välbetänkt och kostnaderna kunna beräknas bli relativt obetydliga, har departementschefen icke haft något att däremot erinra. I likhet med vad som gällt för innevarande budgetår synes departementschefen anslaget i mån av behov efter Kungl. Maj:ts beprövande få tagas i anspråk för specialundersökning av s. k. efterbesiktigade. Med hänsyn till den ringa belastningen å anslaget för budgetåret 1942/43 har detsamma för nästa budgetår ansetts kunna nedsättas till 25 000 kronor.

Utskottet har funnit sig kunna tillstyrka, att från förevarande anslag må bestridas kostnader för specialundersökning och behandling av jämväl dem, som söka fast anställning vid krigsmakten ävensom av s. k. efterbesiktigade. Mot det äskade anslaget, som med 30 000 kronor understiger det för innevarande budgetår anvisade, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

161:o) **Civilanställnings befrämjande. Militärfysisk verksamhet.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till ifrågavarande ändamål (punkterna 168 och 169) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

162:o) **Premier för innehav av vissa automobiler. Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 170 och 171, s. 307 och 308), vilka innebära oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Premier för innehav av vissa automobiler* ett reservationsanslag av 100 kronor;

b) till *Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon* ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

163:o) **Utredningar rörande markförvärv m. m.** Kungl. Maj:ts förslag (punkt 172, s. 308—310), vilket i förhållande till det för löpande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 25 000 kronor, tillstyrkes av utskottet, som ej heller har något att erinra mot att från anslaget må gäldas jämväl vissa kostnader i samband med ifrågasatta försäljningar av kronan tillhöriga fastigheter eller för utredningar, som sammanhånga med upprättande av arrende- eller hyresavtal o. dyl.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Utredningar rörande markförvärv m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

164:o) **Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 173, s. 310—312), vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär en minskning med 16 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

165:o) **Försvarsfilm.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 174) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

166:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 175, s. 313 och 314), vilket i förhållande till motsvarande anslag för löpande budgetår innebär oförändrat anslagsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

167:o) **Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 176) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

168:o) **Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 177, s. 315 och 316), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en av den beslutade höjningen av dyrtidstilläggen föranledd anslagsökning med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—19 års världskrig*, för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 48 000 kronor.

169:o) **Provisoriska åtgärder till förbättrande av tandvården inom försvarsväsendet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 178, s. 316—319) att till Provisoriska åtgärder till förbättrande av tandvården inom försvarsväsendet för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 485 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 850 000 kronor, varav 364 000 kronor avsetts för personalkostnader och återstoden för engångsutgifter.

För nästa budgetår föreslås, att kostnaderna för avlöning av vid försvarsväsendet tjänstgörande tandsköterskor, vilka kostnader för närvarande bestridas av förskottsanslag och marinens avlöningsanslag, överflyttas till förevarande anslag. Åtgärden har ansetts medföra ökad överskådlighet vid dessa kostnaders redovisning. Avlöningskostnaderna i fråga hava uppskattats till 120 000 kronor. Då departementschefen icke räknat med några engångsutgifter för nästa budgetår, skulle anslaget alltså uppföras med, i avrundat tal, 485 000 kronor.

Den ifrågasatta överflyttningen till förevarande anslag av vissa avlöningskostnader, som hittills bestritts från förskottsanslag och marinens avlöningsanslag, synes ändamålsenlig. Då beräkningarna i övrigt under anslaget icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Provisoriska åtgärder till förbättrande av tandvården inom försvarsväsendet* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 485 000 kronor.

170:o) **Understöd åt privatflyget.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 179, s. 319—323) att till Understöd åt privatflyget för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 192 000 kronor.

I anslutning till 1943 års riksdags beslut angående understöd åt privat-

flyget hava chefen för flygvapnet samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på uppdrag av Kungl. Maj:t närmare utrett frågan om den lämpligaste organisationen av ledningen av den statsunderstödda privatflygverksamheten. Denna utredning har givit till resultat, att annan tänkbar lösning än att — såsom också 1942 års flygutredning förordade — anförtro ledningen av denna verksamhet åt aeroklubben icke kan anses erbjuda fördelar. Åt aeroklubben har därför uppdragits att leda verksamheten och vara det förmedlande organet mellan statsmakterna och den lokala flygutbildningen vid flygklubbar. I samband härmed hava meddelats föreskrifter för kontroll och övervakning av statsbidragens användning. Det har vid en sådan anordning varit nödvändigt att anvisa medel såsom bidrag till aeroklubbens administrationskostnader. Till dylika uppkommande kostnader hade flygutredningen icke tagit hänsyn i annan mån än att medel av utredningen beräknats för avlönande av centralt anställda instruktörer. Då för innevarande budgetår bidrag av lotterimedel utgått till viss av aeroklubben utövad verksamhet och verksamheten enligt de nya grunderna icke kunnat igångsättas förrän en del av budgetåret förflutit, har medelsanvisningen för administrationsändamål under det för understöd åt privatflyget anvisade anslaget kunnat begränsas till ett förhållandevis mindre belopp. För budgetåret 1944/45 har det synts departementschefen bliva erforderligt att höja denna medelsanvisning.

En utvidgning av kostnadsramen för bidrag till privatflyget av denna anledning bör emellertid enligt departementschefen undvikas. I den mån administrationskostnader utöver dem till vilka hänsyn tidigare redan tagits oundgängligen måste täckas av statsmedel för att verksamheten skall kunna effektivt bedrivas är det därför önskvärt, framhåller departementschefen, att sådana begränsningar komma till stånd i verksamhetens planerade utvidgning, att administrationskostnaderna vid fullt utbyggd organisation kunna inrymmas inom förenämnda kostnadsram.

För budgetåret 1944/45 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit en medelsanvisning av 322 000 kronor till understöd åt privatflyget. Ifrågasatt anslagshöjning utöver innevarande års anslag, 192 000 kronor, hänför sig förutom till det nytillkomna behovet av medel till förnyelse av flygmateriel helt till förenämnda administrationskostnader. För egen del anser departementschefen, med hänsyn till att verksamheten icke kan beräknas redan under nästa budgetår uppnå så stor omfattning, att anslagsbehovet bör kunna begränsas till förslagsvis 290 000 kronor. Departementschefen har därför förordat, att anslaget upptages till sistnämnda belopp, innebärande en anslagshöjning med 98 000 kronor. Det har synts departementschefen få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa plan för anslags disposition.

Utskottet.

Det av Kungl. Maj:t för nästa budgetår till understöd åt privatflyget äskade anslaget överstiger med 98 000 kronor det för innevarande budgetår anvisade. Anslagsökningen hänför sig förutom till nytillkommet behov av

medel till förnyelse av flygmateriel helt till bidrag till bestridande av administrationskostnader för svenska aeroklubbens centralorganisation. Såsom departementschefen framhållit hade 1942 års flygutredning icke tagit hänsyn till dylika uppkommande kostnader i annan mån än att flygutredningen beräknat medel för avlönande av centralt anställda instruktörer. Då bidrag till administrationskostnader få anses nödvändiga, tillstyrker utskottet, att medel nu anvisas härför. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att en utvidgning av kostnadsramen för bidrag till privatflyget för att tillgodose administrationskostnader utöver dem till vilka hänsyn redan tidigare tagits bör undvikas, utan böra i stället sådana begränsningar komma till stånd i verksamhetens planerade utvidgning, att dessa kostnader vid fullt utbyggd organisation kunna inrymmas inom kostnadsramen.

Utskottet, som tillstyrker den begärda medelsanvisningen, får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Understöd åt privatflyget* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

171:o) **Engångsanskaffning av materiel m. m. för privatflyget.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 180, s. 323 och 324) att till Engångsanskaffning av materiel m. m. för privatflyget för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 264 till 1943 års riksdag beräknades det statliga bidraget till engångsanskaffning av materiel m. m. för privatflyget till totalt 700 000 kronor, att fördelas på tre budgetår. I enlighet med Kungl. Maj:ts föreliggande förslag tillstyrker utskottet att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 200 000 kronor för ändamålet.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Engångsanskaffning av materiel m. m. för privatflyget* för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

172:o) **Dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar (punkterna 181 och 182, s. 324) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till *Dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 250 000 kronor;

b) till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

173:o) **Kristillägg.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 183) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Stockholm den 14 mars 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson i Malmö, Oscar Olsson, Gränebo, Lindström, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Bäcklund, Carlström, Boman, von Heland och Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund i Doverstorp, Svensson i Grönvik, Bergström, Andersson i Prästbol, Danielsson, Ward, Persson i Falla, Pettersson i Dahl, Andersson i Malmö, Lindholm och Åkerström.*

*Bilaga.***Förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1944/45.**

	Kronor	Kronor
<i>Inkomster:</i>		
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	13 834 000	27 305 000
2. Marinförvaltningens "	6 313 000	
3. Flygförvaltningens "	7 158 000	
<i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	1 632 000	2 348 000
2. Marinförvaltningens "	476 000	
3. Flygförvaltningens "	240 000	
<i>C. Diverse inkomster:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	440 000	559 000
2. Marinförvaltningens "	104 000	
3. Flygförvaltningens "	15 000	
Summa	—	30 212 000
<i>Utgifter:</i>		
<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	7 250 000	12 105 000
2. Marinförvaltningens "	2 775 000	
3. Flygförvaltningens "	2 080 000	
<i>B. Avsättning till värdeminskningskonto:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond, förslagsvis	846 000	2 719 000
2. Marinförvaltningens " , "	448 000	
3. Flygförvaltningens " , "	1 425 000	
<i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond, förslagsvis	610 000	888 000
2. Marinförvaltningens " , "	70 000	
3. Flygförvaltningens " , "	208 000	
<i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget:</i>		
1. Arméförvaltningens delfond	7 200 000	14 500 000
2. Marinförvaltningens "	3 600 000	
3. Flygförvaltningens "	3 700 000	
Summa	—	30 212 000